

ANA MARÍA MATUTE

PAULINA

REGÉNY

MÓRA KÖNYVKIADÓ

BUDAPEST, 1975

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült
Ana Maria Matute: Paulina, Editorial Lumen
© 1969, Ana Maria Matute, Barcelona

DEZSÉNYI GYÖNGYI FORDÍTÁSA

CSUDAI CSABA VERSFORDÍTÁSAIVAL

SZECSKÓ TAMÁS RAJZAIVAL

© DEZSÉNYI GYÖNGYI, 1975
HUNGARIAN TRANSLATION

ISBN 963 11 0442 7

I. ÚT A HEGYEKBE

Alig múltam tízéves, amikor elvittek a nagyszüleim házába, a hegyekbe. Nagyon hosszú utat tettünk meg, majdnem három napig tartott. Két vonatra kellett felszállnunk, és végül - miután tejeskávét ittunk az állomás mellett a vendéglőben, hajnalban, dermesztő hidegben - jött a kék színű busz, amelyik a hegyekbe vitt. Szóval nagyon hosszú út volt. Néha kicsit fáradtnak éreztem magam, de általában tetszett. Mert én nagyon szeretem a vonatot és - talán hihetetlen - az alagutakat. Aludni a vonaton, felébredni éjfélkor és hallgatni a zakatolást, érezni a ringatást és azt gondolni: „Utazom mezőkön keresztül, talán erdőkön is, sziklahasadékon át, és kint nagyon hideg lehet, és nagyon félelmetes ilyen sötétben, ha valaki ott van a mezőn! De én itt vagyok bent, és alszom. Csak félretolnám a bőr ablakfüggönyt, és látnám mindezt. De itt ülök felöltözve, és alszom. ” Jóleső borzongás fog el ettől. Szóval, ahogy már mondtam, hajnali öt óra

körül felszálltunk a buszra, amelyik a hegyekbe vitt.

Láttatok-e már várost hajnali öt órakor? Az igazat megvallva, nagyon furcsa. Legalábbis télen, amikor én láttam. Minden üzleten rajta volt a retesz, a park zárva volt, és feketéltettek a fatörzsek. A lépések visszhangzottak a járdán - kipp-kopp -, és bár nem esett, volt valami a levegőben meg a neszekben, ami esőkopogáshoz hasonlított. Aztán még egy furcsa dolog: bár már világosodott, a hold még fent volt, s megvilágította az eget valami se nem nappali, se nem éjszakai fénnel. És égett az összes utcai lámpa. Ez a város régi város volt, Spanyolország északi részén, még gázlámpák világítottak az utcáin. Elhaladva alattuk, halk sistergés hallatszott; ez tetszett nekem.

A busz kívülről újabb volt, mint belülről. Biztos azért, mert átfestették. De a barna viaszosvászonnal bevont ülések elég piszkosak és kopottak voltak. Nem volt sok utas, ezért az ablak mellé ültünk, egész közel a vezetőhöz, hogy jól lássam, hogyan vezet. Nagyon szeretek a sofőr közelében ülni és nézni, ahogyan tesz-vesz.

Mikor elindultunk, az ablakok elkezdtek rezegni. Nevetnem kellett, ha arra gondoltam: olyan, mintha a busz fázna, és vacogna a foga. Én is fáz-

tam, és zsebre dugtam a kezem. De a lábszáram meg a lábfejem jéghideg volt, és mintha szénsavval lenne tele, úgy bizsergett.

- Ne térdelj fel az ülésen! - mondta ekkor Susana. * Persze még nem beszéltem Susanáról. Az egész út nagyon jó lett volna, ha nincs ott Susana. Mindenki azt mondta, hogy Susana jó asszony. Nagyon tiszta volt, mindig korán kelt, nagyon dolgoz, nagyon magas, nagyon erős. Minden, de minden. De nekem Susana olyan volt, mint egy fal. Semmit sem értett meg abból, amit mondtam neki; semmit sem értett, ami nekem tetszett; nem értette meg, ha nem tudtam megcsinálni, amit kért. Susanának se füle, se szeme nem volt másra, csak rosszat hallani és látni. Ahogy már mondtam: mint egy fal.

- Susana, már olyan elnyűttek ezek az ülések! így melegítem a lábam szárát, és látom az utat - mondtam álmos hangon, hogy engedékenyebb legyen.

- Ülj le úgy, ahogy kell - válaszolt Susana. Hangja olyan érdes volt, mint egy reszelő. Hallot-

* A gyakrabban előforduló idegen nevek kiejtését a könyv végén találod

tátok már, milyen az, ha vasat reszelnek? Nahát, olyan.

Nincsenek szüleim, már egész kis korom óta - nem is emlékszem rájuk -, tudom, hogy mindig Susanával laktam, mert ő apám unokanővére, és a család egyetlen tagja, aki a városban élt.

Azt hiszem, hogy nagyon-nagyon kis koromban a hegyekben éltem, a nagyszüleimmel. De most már csak távoli, elmosódott emlékem van egy ot-tani házról, onnan vitt később Susana a városba, mert minden gyereknek kollégiumba kell mennie és tanulnia, és azt mondják, hogy a hegyekben nincs kollégium. A nagyszüleim nagyon öregek voltak, ezért Susana viselte gondomat. Így ment minden annak rendje és módja szerint, semmi különös nem történt addig, amíg beteg nem lettem, több mint egy évvel ezelőtt. Később levágták a hajamat, aztán már fel tudtam kelni, sétáltam egy kicsit, és összeszedtem magam. De azt mondták, hogy a hegyekben sokkal jobb lenne. És ami a legjobb az egészben, akkor Susana visszamenne a városba, és otthagyna engem egyedül, a nagyszüleim házában. A nagyapámat ismertem, mert néha meglátogatott a kollégiumban. Azt hiszem, csak nagy ritkán, de én jól emlékeztem rá. Termete magas, feketében járt, és nagyon nagy keze volt; a jegy-

gyűrűje akkora, hogy az a csuklómon akár karkötő lehetett volna. Nagyon keveset beszélt, de jó volt vele. Ha meglátogatott, elvitt uzsonnázni és a parkba, mert ott fák vannak. Moziba nem, mert azt mondta, hogy nem szereti. Nagyanyámat csak fényképről ismertem, mint apámat és anyámat. Vagy legalábbis nem emlékeztem rá, hogy láttam volna.

Jól felemeltem a fejemet, és odaszorítottam az ablakhoz, így végre megláttam a holdat. Tízéves koromhoz képest elég alacsony voltam. Most már betöltöttem a tizenhármát, és egészen más vagyok, hiszen ezért is vittek a hegyekbe. Amikor beteg voltam - azt hiszem, több mint egy évig -, nekem minden elég zavaros volt, alig emlékeztem rá, csak kihagyásokkal, egy-egy töredékre. Később történt, hogy tövig lenyírták a hajam. Mikor utaztunk, már nőni kezdett, de még nagyon rövid volt. Olykor szívesen végigsimítottam a fejemen, mert nagyon finom hajam nőtt, és csiklandozta a tenyeremet. Amikor tükörbe néztem, nagyon furcsának találtam magamat. Olyan voltam, mint egy fiú, bár nem teljesen, mert nem vették ki a fülbevalómat, a két kis aranykarikát, amit Susana szerint születésem óta viseltem. Nekem nem tetszenek a fülbevalók. Olvastam egy könyvben, hogy a vadembe-

rek kilyukasztják a fülüket és az orrukat, hogy ezeket beletegyék. Miért csinálják ezt velünk, lányokkal is? Most már újra sötétbarna a hajam, de akkor világos nőtt, mint a mogyoró, ami sehogy se tetszett nekem.

Ahogy mondtam, néztem a holdat. Milyen különös dolog! Ahogy a hold feljött a hegyek mögött, olyan volt, mint egy léggömb, amelyik egyik csúcsról a másikra pattan. Így láttam akkor, bár tudtam, hogy mi mozgunk, nem ő. Igen, pontosan így látszott: bennünket üldöz az égen, pattanva, mint egy gumilabda. Ahogyan a vonat haladt, úgy közeledtek a hegyek az úthoz. - Először hideg színű réteken mentünk keresztül, és az útszéli fák meg a távolabbiak is csupaszok voltak, fekete karjuk az égnek állt, mintha ránk kiáltanának, amiért felébresztettük őket. Azután falvakon utaztunk át. Olyanok voltak, mint a gázlámpás város: magányosak és csendesek, gondosan bezárt apró ablakokkal. A házak kőből és fából voltak, de a hajnal fényénél kékes színűek. Elhatároztam, hogy lerajzolom őket a füzetembe színes ceruzával, amint megérkezem a nagyszüleim házába. A falvak, amelyek mellett elmentünk, nem is látszottak annak: csak olyanok voltak, mint egy régi kis utca. Amelyek valóban annak látszottak, igazi falunak, amio

lyet a meséskönyvekben meg a képeken látni, azokat messziről láttuk, a mezőkön túl vagy a hegyek lábánál. Picikék; szinte kedvünk lenne megérinteni a házakat, egyiket a másik után, a tenyerünkre téve megnézni őket közelről is. És bedugni az ujjunkat az ajtón és az ablakon. (Talán beférne a kisujjunk, és megérinthetné az asztalkákat meg a székeket és a kis konyhát meg mindent. Milyen szép lenne! De megijesztené azokat, akik bent alszanak az apró ágyakban.)

Ezekre a butaságokra gondoltam, amikor Susana kockás táskájából kivett egy szelet csokoládét és három kekszet.

- Nesze! - mondta. - Egyél, és maradj nyugton! Rugdosod a lábam szárát, és tönkreteszed a harisnyámat.

Nem volt sok kedvem enni. De elkezdtem rácsálni a csokoládét, mert Susana úgyis kényszerített volna rá. Azután szinte akaratlanul Susana vállára támaszkodtam. Nagyon jól emlékszem, hogy kellemetlen gyapjúszaga volt a kabátjának. Milyen kemény volt Susana válla! Aztán, szinte észre se vettem, elaludtam. És mikor felébredtem, már teljesen világos volt.

2. A NAGYSZÜLEIM HÁZÁBAN

Már soha-soha - éljek bár sok-sok évet, legyek bárkinél öregebb - nem fogom elfelejteni a hegyi házat. Hogy valaha is elfelejthettem, az csak azért volt, mert nagyon kicsi voltam, amikor elvittek onnan, és alig maradt más emlékem, csak a rét meg a diófák és egy kis szürke felhő, amelyik fenn az égen haladt, mint egy furcsa hajó. De most nem. Most nem. És azért írom ezt az egészet, mert nem-sokára vagy talán máris, ebben a pillanatban, már nem vagyok kisgyerek.

Már két napja havazott, amikor leszálltunk a buszról, éppen a nagyszüleim háza előtt. Az út széle itt-ott fehér volt és néhol latyakos. Az útszéli árokban jég volt, szürke és csillogó. Belevágtam a cipősarkamat, de úgy, hogy Susana, akinek mindenbe bele kellett avatkoznia, ne vegye észre, és a jég összetört, mintha üveg volna.

A ház nem az út szélén volt, hanem a folyó túlsó partján, a rét végében és a hegyek lábánál. Ponto-

san ott, a szakadék szélén, két várhoz hasonló hatalmas szikla között. Ez a ház nagyon hasonlított ahhoz, amit én szoktam rajzolni. Akármibe fogadnék, hogy hasonlít ahhoz a házhoz, amit közületek bárki rajzol. Végül is olyan, amilyen a legtöbb, ha csak nem várkastély. És a várkastélyokban ma már úgysem laknak.

Az országútról egy kis út vezetett a folyóig. A folyón egy kis fahíd vitt át. Örültem, hogy lemehetek ezen a kis úton, pedig Susana zsörtölődött, hogy senki se vár bennünket, és nekünk kell cipelni a két bőröndöt meg a táskát. Jó, az az igazság, hogy ő vitte a két bőröndöt, én csak a táskát.

- Vigyázz, vigyázz! - mondta Susana lihegve.
- Vigyázz, mert csúszik...

Igaza volt, nagyon csúszott. De éppen ezért akartam annyira ott lemenni. Az út ide-oda kanyargott, cikcakkban a meredeken. Amikor a hidacskához értünk, olyan erős lett a folyó zúgása, hogy semmi más nem hallatszott. Behunytam a szemem, hogy jobban halljam. Úgy éreztem, hogy álmodtam vagy hallottam már valamikor ezt a zúgást. Nagyon piszkos volt a víz, sötétpiros, amilyennek sohasem láttam folyót. Igaz, régen láttam már folyót közelről. (Talán csak a földrajzkönyv képein láttam, vagy moziban. Ez az igazság.) A nap alig-

alig süttött, mintha fázna vagy álmos lenne, és elbújna a felhők közé, mint én a takarók közé, amikor a kollégiumi csengő felébresztett, de még lustálkodni akartam. Abban a pillanatban a folyó túlsó partján, a kis kőlépcső végén, a rét sarkán kibukkant egy ember, fekete svájcisapkában és hosszú, bő kabátban.

- Lorenzo! - kiáltott neki Susana. - Lorenzo!

Lorenzo lassan jött lefelé. Nagyon komoly volt, és egyáltalán nem sietett, nem úgy, mint Susana, aki a földre tette a bőrröndöket, és a kezét dörgölte. Lorenzo keresztülment a hidacskán, és amikor a mi oldalunkra ért, megemelte a sapkáját, majd visszatette.

- Isten hozta magukat - mondta. Megfogta a két bőrröndöt, és elindult. Susana kézen fogott, és követtük.

A rét nedves volt és sáros. A távolban még látszottak a fehér hófoltok. A diófák csupaszok voltak, nagy, felfelé álló ágaik csillogtak az ég alatt. Ott szemben, magasan a terasz felett állt a ház. A falai olyanok voltak, mint egy-egy darab *alicantei** mandulás sütemény. A négyszögletes ház, a négyszögletes ablakok, egy hosszú erkély, a

* *Alicante*. Dél-Spanyolország egyik városa

vörösre festett tető, a füstöt okádó kémény meg minden. Éppolyan, mint a füzetemben levők. Csak itt minden ablak sötétkék volt, mintha belülről csillogó papírdarabokkal ragasztották volna be, amilyenekbe néha a karácsonyi ajándékot csomagolják. És mennyi fa volt a ház körül! De mennyi! Rögtön észrevettem őket, és örültem nekik, bár nem volt levelük. A ház fölött látni lehetett a felhős eget, mely azon a reggelen világosszürke volt - de nem volt elszomorító, mert csillogott, mint az ezüstpapír. Nagyot lélegeztem, éreztem a nedves föld jellegzetes szagát. Akkor jöttem rá, hogy milyen éhes vagyok. Ez rögtön felébresztett, nem tudom, hogyan, és ettől nagyon elégedett lettem. A füst, ami a kéményből felszállt, fehér volt, mint egy bárányszerű felhő, kávé- és vajaskenyér-illatú. De biztos, hogy ezt csak én találtam ki, mert a füstnek füstszaga van, semmi más.

Felmentünk egy meredek kis úton, amely a fákkal teli kert szélén vezetett. Lorenzo a fákra mutatott.

- Szilva, körte, alma. Majd meglátod, ha érik a gyümölcs, hogy nekilátsz!

- Jó lesz szemmel tartani - mondta Susana. - Gondolom, hogy vigyáznak majd rá, mert eléggé féktelen.

Lorenzo ránézett Susanára, de nem szólt semmit. Nekem hirtelen elment az étvágyam. A terasz korlátján keresztül behajolt a rét fáinak csupasz koronája. Úgy éreztem, engem néznek és kíváncsiskodnak. Én tudtam, hogy a fák élnek, mert olvastam, de ha nem olvastam volna, akkor is így lenne, mert ez nyilvánvaló. Ezért mondta Susana, hogy én hazudós vagyok, és leíratta velem hatvan-szőr a füzetembe: „Többet nem hazudok.” De én biztos vagyok benne, hogy sohasem hazudtam. Vagy majdnem soha.

A terasz közepén egy nagyon furcsa asztal állt. Olyan volt, mint egy hatalmas gomba kőből, de lapos fejjel. Odafutottam és megérintettem. Nedves volt, éreztem a gyapjúkesztyűn keresztül.

- Maradj nyugton! - fedett meg Susana. - Ne rendetlenkedj mindjárt!

- Hagyja csak, Susana kisasszony - mondta Lorenzo. - Mindenkinek feltűnik ez az asztal.

Aztán hozzám fordult.

- Nem akármilyen asztal ez! Tudod, miből csinálták?

- Nem tudom - feleltem. És kedvem támadt nevetni, nem tudom, miért.

- Malomkőből - magyarázta. - Látod? Lyukas a közepe. Egy malomkő egy oszlop tetején. Ha

nyár lesz, itt fogsz reggelizni. Majd meglátod, hogy megszépülsz! Itt jó a levegő. Majd megismerkedsz a falubeli gyerekekkel.

- Hol van a falu? - kérdeztem.

Lorenzo a távolba mutatott, előre az út felé, amely elveszett a hegyek között.

- Ott - mondta. - Valamivel több mint egy kilométerre.

- Neked semmiért se kell a faluba menned - vágta rá Susana. - Vagyis csak misére vasárnaponként és a kötelező ünnepeken.

Egy kis szomorúságot éreztem, de rögtön el is múlt. Beléptünk a házba, és Lorenzo a földre tette a bőröndöket.

Milyen különös dolog! Hirtelen, egyszerre rájöttem, hogy mindenre emlékszem, amit ott látok. Susanához fordultam, és azt mondtam:

- Erre nagyon jól emlékszem, Susana! Nagyon jól emlékszem! Nézd a szekrényeket a fal mellett, a fapadokat, a kis lámpát, a nagy ajtót...

- Hazudós! - kiáltott Susana. - Mikor elmentél, még négyéves se voltál. Ne kezdj megint hazudni!

- Nem hazudok, Susana, igazán! Nagyon jól emlékszem. És ott a lépcső mellett...

- Gyere ide - szólt Susana, és egy kicsit mosolygott. Ha tudná, mennyivel szebb, ha mosolyog,

gyakrabban tenné! Szinte másnak látszott. Ezt mondta egyszer a nagyapám is. Hallottam.

- Fent vár az úr - szakította félbe Lorenzo. - Az úrnő még nem kelt fel.

Ebben a pillanatban a sarokban álló óra, amely keskeny és magas volt, olyan, amelyet csigás órának hívnak, elkezdett játszani egy dalocskát. Azután kilencig számoltam az ütések.

- Kilenc óra van! - mondtam.

- Már hallottuk - felelte Susana. Elöttem ment fel a lépcsőn, és láttam, hogy a kabátja milyen gyűrött. Nagy kabát volt és bolyhos, nekem egyáltalán nem tetszett. Az a kabát se tetszett, amit én hordtam, sőt egyetlen ruha sem, amit ő vett nekem. Egyetlen kollégiumi lány se hordott olyan ruhákat, mint én, amikor az intézetből hazament. Nem tudnám megmondani, miért, de másmilyenek voltak. Lenyírt hajammal és barna kabátomban borzalmas voltam. Mindig azt mondták, hogy csúnya vagyok. Ezt hallottam a kollégiumi lányoktól, sőt egyszer az egyik tanárnőtől is. Emlékszem, évváró ünnepély volt, és előadásra készültünk. Minden lány szerepet akart kapni. Én is. De engem sohasem választottak. És ezen a napon hallottam, amikor az egyik tanárnő azt mondta: „Ez a szegény, ezzel az arccal...” Nem tudom, mit mondott, mi-

lyen arcom van. De valami csúnyát, az biztos. Az ilyesmit mindig tudni lehet. Észre lehet venni. Hogy ezt mondták a lányok, az nem bántott. De hogy egy felnőtt mondta, ez fáj nekem. Kedvem lett volna sírni, nagyon fojtogatta a torkomat. Aztán elmúlt, és már szinte nem is érdekelt. De jobb volt, ha minél kevesebben láttak, ezért szerettem elrejtőzve játszani, a lépcső alatt vagy egy sötét sarokban. Én találtam ki magamban az összes játékot, de főleg olvastam. Így jó volt, sőt nagyon jó. Különben is, ha futottam vagy labdáztam, rögtön elfáradtam.

A hallban ott volt nagypapa, és szaladtam, hogy megöleljem, mert őt már ismertem. Nagyon örültem, hogy végre ismerőst találtam. Nagypapa egy szoknyaszerű terítőveit letakart asztal mellett ült, az erkély közelében. Az asztal szoknyája alatt parázstartó volt, aranyszínű, nagyon szép. A kandallóban a tűzifa még meggyújtatlanul fel volt rakva. Az óriási szobában rengeteg mindent láttam. Képeket és fényképeket, asztalkákat, karosszékeket, lámpákat és székeket. A padló minden lépésnél nyikorgott. Felvikszelték, hogy csillogott, csúszott, és nagyon jó illata volt. A fa és a reggeli újság illatát nagyon szeretem.

A számtalan öleléstől, amit nagyapának adtam, teljesen összegyűrődött az újság, amit olvasott.

- Bolond, bolond! - tört be Susana. - Ez a lány bolond.

De nagyapa nem haragudott. Megcsókolt, és megkérdezte, milyen volt az utazás.

- Fatális - mondta Susana. Ez a „fatális” azt jelentette, hogy nem tetszik neki valami. Ha kijötünk a moziból, és azt kérdezte tőle valaki, hogy milyen volt a film, azt mondta: „fatális”. Ha megkérdezték, hogyan viselkedem, és milyen jegyeket kapok a kollégiumban: „fatális”. Én nem tudtam, mit akart mondani ezzel a szóval, de biztos, hogy mindig ugyanazt jelentette: „Rossz, rossz, rossz!”

- Ugyan! - szólt nagyapa. - Nem olyan vészes. Amikor fiatalabb voltam, nekem tetszett ez az út.

- Nekem is - helyeselt. - Nekem is tetszett.

- Téged senki se kérdezett! - rivallt rám Susana, aki hirtelen mérges lett, ki tudja, miért.

- Jól van, menjetek mosakodni és pihenni - mondta nagyapa. - Maria elkísér benneteket.

Maria úgy lépett be, hogy nem is láttuk. Még magasabb volt, mint Susana, de idősebb. Fehér kötenyt hordott, keményet, ropogósat. Kézen fogott, a tenyere érdes volt, majdnem mint egy férfié. Felemeltem a fejem, hogy megnézzem, erre rám mo-

solygott. Aztán elkészítette nekem a fürdőt, megvetette az ágyamat, de nem húzta szét az erkélyfüggönyét. Amikor kijöttem a fürdőszobából, segített felmászni az ágyra, mert nagyon magas volt.

Lassan rendbe rakta a ruháimat. Mikor kinyitotta a szekrényt, az ajtó azt mondta: nyiiiiik! Minden félhomályban volt, csak a függönyön keresztül derengett egy kis rózsaszínű fény. Félig behunyt szemmel nézhettem, mert ő azt mondta: „Aludj! ” Ekkor vettem észre, hogy Susana a másik szobában alszik. - Mindenki azt mondta, hogy Susana nagyon jó hozzám -, mégis örültem, amikor arra gondoltam, hogy ez a szoba csak az enyém. És a tetejében Susana holnap visszamegy a városba.

3. A TÖBBI GYEREK

Micsoda havazás! Két nappal azután, hogy Susana elment, újra esni kezdett a hó. A városban, ahol éltem, szinte soha nem havazott; ezért még érdekesebbnek találtam. Még soha nem láttam igazi nagy hóesést. Amikor egyszer havazott, újév másnapján, ahogy felkeltem, kinéztem az ablakon, és Susana megmutatta a fehér háztetőket és a fák csúcsát, ami onnan úgy látszott, mintha liszttel lenne beszórva. De hópelyheket hullani még sohasem láttam, egészen addig a napig a hegyekben. Anyyira tetszett, hogy nem tudtam eljönni a teraszablaktól.

Lorenzo meggyújtotta a tüzet a kandallóban, nagymama meg leült a parázstartós asztal mellé.

- Minden meleg kevés - mondta. Kötögetett valami csúnya, barna fonalból.

A nagymama egészen más volt, mint a nagypapa. Nagyon alacsony, a haja teljesen fehér, mulatságos kis kontyot hordott, és sokat beszélt. Keze alig

nagyobb az enyémnél. Nagyon kedves volt, sokszor megcsókolt: reggel és este, sőt néha napközben is. A nagypapa csak akkor csókolt meg, ha elment, vagy visszajött az útból. Nagymama a fejére tette a kezét, és nevetett, hogy milyen rövid a hajam.

Sok történetet tudott, nagyon sokat. Az volt a legjobb, amikor leültem mellé, és hallgattam őt, és egy hét alatt legalább ezret mesélt el.

No jó, annyit nem, de sokat.

Nagymama történetei nagyon különböztek azoktól, amiket a könyvekben olvastam. Kenyér- és mogyoróízűk voltak. Ezt azért mondom, mert uzsonna közben mesélte őket, amíg én kenyeret és pörkölt mogyorót ettem egy üvegtáblából. Egyszer nagymama rám nézett, és azt kérdezte:

- És te, mókuskám, te kire hasonlítasz majd?

Megértettem, hogy ő is rútnak tart, mert mindenki tudta, hogy a mama és a papa - akik egyszerre haltak meg, mikor zátonyra futott a hajó mind a ketten nagyon csinosak voltak. De mikor nagymama azt mondta, „mókuskám”, egy csepp szomorúságot sem éreztem, inkább egy kis meleget belülről.

- Nagymama - mondtam. - Én mindig itt szeretnék lenni.

- Ó, hiszen nem is láttad a környéket, amikor igazán szép! - mondta ő. - Majd meglátod, ha jön a tavasz! Tudod, milyen a veteményeskert agyagfala? A kövek között ibolya nő meg lonc. Ha tudnád, micsoda illata van! Aztán kimehetsz majd a rétre. És ott futkosni, az lesz az igazi!

De arról, hogy örökre ott maradjak, nem mondott semmit.

Csak esett, esett a hó, én meg a teraszablak mögül néztem. A rét fehéren tündökölt, és a diófák csillogtak, mintha üvegből lennének. Nagyon szép volt! Messze kék, lila és fehér hegyek látszottak. Gondoltam, lerajzolom őket a színes ceruzáimmal.

Susanával ellentétben - akinek minden rossz volt - nagymama és nagypapa megnézték a füzetemet, és azt mondták, hogy tetszik nekik.

- A következő utamról festékesdobozt hozok majd neked - mondta nagypapa. Hogy megörültem ennek! Még nem festettem vízfestéssel, de nem akartam megmondani, nehogy nagyapa meggondolja magát. Majd belejövök, és aztán menni fog.

- Nagymama, szeretném, ha mindig esne a hó - mondtam.

- Ilyen csacsiság! - nevetett nagymama. - Ilyen

csacsiság! Ráunnál! Már mondtam neked, hogy a rét szebb, amikor jön a tavasz.

Nagymama egyszerre elgondolkodott, a kötőtűkkel és a fonállal a térdén, mint amikor én azzal szórakoztam a kollégiumban, hogy magamról gondolkodtam.

- Gyere - mondta egy kicsit szomorú hangon. - Megengedem, hogy játsszál néhány régi játékkal.

Kézen fogott, és lassan felmentünk a lépcsőn a legfelső emeletig. Tetszett nekem a lépcső, mert olyan viccesen nyikorgott a lábunk alatt.

A nagymama, bár lassan járt, és kicsike volt, nagyon erős volt. Ezt mindenki mondta. Elértük a legfelső emeletet, a padlásszoba alatt. Nagymama keresgélt a kulcsai között, amelyek csörömpöltek, amikor járt, és kinyitotta az egyik szobát. Mindenütt sötét volt és nagyon furcsa szag, olyan, mint a régi könyveké, amelyeket csak nagyon ritkán olvasnak. Nagymama az ablakhoz ment. Széthúzta a függönyt, és kinyitotta a zsalugátert, amely nagyon vastag volt, mint valamennyi a házban. A szobában letakart bútorokat és egy beépített szekrényt láttam. Nagymama kinyitotta a szekrényt, sok csomag volt benne. Nagyon erős naftalinszag terjengett.

A félig nyitott csomagokból kikandikált, hogy mi van bennük. Először nem láttam tisztán, de aztán rögtön rájöttem, hogy játék, rengeteg játék rejtőzik bennük. Én nem szerettem a játékokat, de ezekre kíváncsi voltam, és már éppen ki akartam szedni őket, amikor nagymama azt mondta:

- Lassan, kislányom, lassan... Nehogy összetörd őket. Ezekkel az apád és a nagybátyáid játszottak, amikor kicsik voltak. Látod? Ez a ló az apádé volt. Akkor vette neki nagypapa, amikor hétéves lett... Ez a sárga hajú baba, amit kicsit megrágott a moly, Maria Tereza nénié volt... és ez a kis konyha is... Óvatosan, csak óvatosan! Látod? Megvannak a kis lábaskák, serpenyők, fazekak... vigyázz, mert leesnek a földre... Ez a fejtörő játék pedig Miguelín bácsié volt, aki kis korában halt meg...

Így beszélt, beszélt, én meg szedegettem ki a holmikat. Milyen, de milyen titokzatos volt minden! Izgalmas volt kiszedni őket, óvatosan, hogy össze ne törjenek, kicsomagolni és kirázni belőlük a naphalint. Nagymama egészen kipirult, és olyan volt, mint azok az apró almák, amelyeket Maria a kandalló gyámkövére tett, hogy megérjenek.

Nagymama keze soha semmitől se remegett,

csak akkor, és majdnem összetört egy apró porcelán babát, amikor kicsomagolta.

- Ez a Mignon baba - szólt. - Ez az enyém volt. Párizsból hozták nekem, amikor nyolcéves lettem.

Hirtelen elhallgatott, és két nagy könnycsepp hullott a szeméből.

- Miért sírsz, nagymama? - kérdeztem. Nem értettem, hogyan sírhat ennyi szépség közt, amikor ráadásul kint a hó is esett.

- Semmi, mókuskám - felelte nagymama. És felitatta a könnyeit.

- De igen, mondd el, mondd el - kértem. Félni kezdtem, hátha én csináltam valami rosszat. Susana mindig mondja, hogy én mindent tönkreteszek! Talán igaza van, és nekem tényleg semmi se sikerül.

- Olyan régóta nem nézegettem ezeket a holmitkat - mondotta nagymama. - Olyan régóta...

Megöleltem, olyan erősen, ahogy csak tudtam, és akkor nagymama megtörölte a szemét, és különös dolgot mondott.

- Sok gyerekem volt - mesélte úgy, mintha nem venné észre, hogy hangosan gondolkodik. - Sok gyerekem volt. Nyolc gyerekem. Hogyan tudtak eltűnni mind, egyik a másik után? Tudod, hogy

van ez, mókuskám? Egy nap felkelsz, keresed a gyerekeidet, és már nem maradt egy sem. Egy sem! Ezért kell eltenni minden játékot, még a törötteket is, amelyek ittmaradtak elfeledve. De annyi bánatot okoz nézegetni őket és emlékezni: ez Miguelé volt, ez Ricardóé, ez Pablóé, ez Maria Terezáé... És hol vannak, istenem, hol van Ricardo, Maria Tereza, Pablo és a többiek?

Hirtelen nagyon szomorú lettem attól, amit mondott, bár nem egészen értettem. Tudtam, mert hallottam, sőt ő maga is mutatta az albumban a papa és a nagybácsik fényképeit, hogy Miguel bácsi kivételével, aki egész kis korában halt meg diftériában, a papa és a többiek már házasok voltak; egyikük Amerikában, a másik meg Németországban. A nagymama abban a pillanatban valahogy kislánynak látszott, intézeti kislánynak, aki elvesztett valamilyen emléket - azok közül, amiket külön dobozban, egy sarokban szoktak őrizni.

- Rajta, játsszál - biztatott. És újra mosolygott, nagyon békésen. - Amikor meguntad, gyere le értem, aztán majd mindent visszateszünk a helyére. Vigyázz, ne törj össze semmit!

Elment, és én egyedül maradtam. De nem tudtam semmivel sem játszani, már túl nagy voltam,

és különben is ezek a játékok elszomorítottak. A papa lova valódi bőrrrel volt bevonva, vörös gyapjúsörénye volt és ugyanolyan farka. Erős naphalinszag áradt belőle, és hiányzott az egyik szeme.

- Szervusz, vaksi! - szólítottam meg. A meglevő szeme kerek volt, aranszínű és nagyon szép. Megsimogattam a nyakát, de hirtelen úgy éreztem, hogy egy csomó gyerek néz rám - valami ismeretlen helyről. Az ablakhoz mentem, és kinéztem az üvegen keresztül. Ez az ablak a ház mögötti részre nézett, a szakadék és a hegyek felé. Esett a hó, de egészen fent egy darab rózsaszínű ég látszott. Azt néztem, mert nagyon szép volt, bár egy kicsit szomorú, és éreztem a nagy csöndet a szobában, a játékok között és ott a hegyekben is, amikor megláttam, hogy a domboldalon, az úton egy asszony és egy gyerek jön lóháton. Már nem havazott, és a ló sáros nyomokat hagyott a hóban. Felálltam a székre, hogy jobban lássak. Az asszonyon fekete kendő volt, kilógott alóla a gyerek óriási csizmába bújított lába. Azt hittem, hogy továbbmennek, de nem. Megállították a lovat, az asszony leszállt, azután a gyerek is, aki nagyon sovány volt, majdnem olyan, mint én. Az asszony kivett az oldalzsákból egy letakart kosarat, aztán a lovat odakötötte az egyik

fához. Láttam, hogy a hátsó ajtóhoz megy, amelyik a konyhába visz. Hozzánk jöttek! Nagyon kíváncsi lettem. Le kéne menni egészen halkán a konyhába, és megnézni őket.

Hirtelen nagy elégedettséget éreztem, nem is tudom, miért. De azért jobbnak láttam, ha nem vesz észre senki.

4. MEGÉRKEZIK NIN

Nagyon lassan mentem le a lépcsőn. Ragyogott a korlátja, amit Maria minden reggel kifényesít. Ha nem tudom, hogy akárcsak Susana, a nagymama se szereti, ha lecsúszom rajta, mint egy szánkópályán, gyakrabban megteszem. Csak az volt rossz, hogy a végénél majdnem mindig leestem.

A konyhában eddig csak kétszer voltam. És mind a kétszer egészen rövid ideig, mert nagymama nem szerette, ha lemegyek. Nem tudom, miért nem szerette, mikor olyan jó! Mindkétszer Marta is a konyhában volt. Marta Lorenzo felesége, és a ház szakácsnője. Túl volt a hatvanon, alacsony és kövérkés, sűrű fekete haját nagy, fonatokból fésült kontyban hordta a tarkója fölött. Mikor lent voltam, Marta süteményt adott nekem egy sárgaréz dobozból, a szekrényből. Nagyon finom süteményt, cukorral a tetején, ami ropogott rágcsálás közben. A konyhában nagyon jó illat terjengett, és a tűztől mindennek arany-vörös színe volt;

ragyogtak a serpenyők, merőkanalak, habüstök és fazekak az edényes polcon. Mennyi edény! Marta azt mondta, azért, mert a házban régen sok gyerek élt, mégpedig nagyon jó étvágyú. „De most már szinte egyiket se használjuk ezek közül a fazekak közül” - mondta. És a hangja olyan szomorú lett, mint a nagymamáé, amikor mutogatta nekem a játékokat. Ahogy lefelé mentem a lépcsőn, óvatosan, hogy ne recsegen, eszembe jutott, amit Marta mondott. És megint úgy éreztem, hogy ott vannak a gyerekek, velem együtt jönnek le a lépcsőn, láthatatlanul.

A konyha az alagsorban volt. Lassan lépkedtem, és láttam, hogy az ajtaja félig nyitva, kivilágított a tűz fénye, kihallatszott Marta meg a másik két asszony hangja. Meglöktem az ajtót, és beléptem. Minden ragyogott, de melegen ragyogott, olyan sugárzóan. A konyha csupa kő és vas: nem úgy, mint a városi konyhákban, ahol nem is látszik a tűz. Itt látszott a nagy tűz, pontosan középen, a nyitott kémény alatt. A fal fekete volt a koromtól, és egy láncon hatalmas üst lógott be. Marta gondosan összekotorta a hamut egy lapátkával a lángok mellett fortyogó agyagfazekak köré. Egy nagy fazék állt ott, körülötte meg három kicsi, egészen szorosan, mint a kotlós a csibéivel. A tűz két olda-

lán a padkán kívül még két hosszú, támlás fapad húzódott. Az egyik padon ült a kisfiú. Levette a nagykendőt és a csizmát, amit a sarokba tettek száradni. Az én korombeli lehetett vagy hasonló, nagyon sima szőke haja volt, úgy fénylett a tűz mellett, mintha nedves lenne. A lába nem ért a földig, és vörös gyapjúharisnyát hordott. Úgy látszott, valamin nagyon erősen gondolkodik, mert rám se nézett. De Marta és a másik asszony, aki a gyerek anyja lehetett, elhallgatott, és felém fordult, amikor beléptem.

- Szervusz, Marta - mondtam. - Itt maradhatok veled egy kicsit?

Marta elkezdett nevetni. Nagyon tetszett nekem, amikor nevetett, mert hátravetette a fejét, és az összes foga kilátszott. A nevetése forrásban levő víz bugyborékolásához hasonlított, ő maga pedig kerek, forrásban levő fazékhoz.

- Gyere a tűzhöz - mondta. - Megmelegedhetsz.

Megfogott a hónom alatt, magasra emelt, és leültetett a kisfiú mellé.

- Ez a fiú Juanín - mondta Marta. - Mindnyájan Ninnek hívjuk. Még nem láttad őt, igaz?

- Nem - mondtam. - Csak az előbb, az ablakon keresztül... Ezért is jöttem le a konyhába.

Marta és a másik asszony nevetett. Nin felém fordult, de nem nézett rám. Vagy talán csak nem látszott, hogy engem néz. Marta és a másik asszony folytatta a beszélgetést. Nem értettem jól őket, de úgy tűnt, hogy valamire panaszkodnak. Különösen az, akit Nin anyjának hittem. Ő is sovány volt, fekete hajú, és egy szék szélén ült, összekulcsolt kézzel. Időnként bólogatott, és erősen sóhajtozott.

- Ez az a kislány? - hallottam, ahogy halkán kérdezte Martától. Marta igent intett a fejével.

Odafordultam Ninhez, és azt mondtam:

- Engem Paulinának hívnak. - Úgy éreztem, nem valami szép a nevem. Jobban szerettem volna Izabel vagy Rozalia vagy Eszter lenni, mert ezek a nevek szépen hangzanak. De nem: Paulinának hívnak, mert az apám Pablo volt.

Nin mosolygott egy kicsit, de nem szólt hozzám. Erre megkérdeztem őt:

- Hány éves vagy?

- Tíz - felelte. Ennek megörültem.

- Én is! - válaszoltam boldogan. - A múlt hónapban töltöttem be.

- Én májusban töltöttem be - mondta. - Május ötödikén.

Ebben a pillanatban belépett Lorenzo egy köteg tűzifával, és nagy zajjal letette a földre.

A válla, az arca és a sapkája is nedves volt az elolvadt hótól.

- Milyen az út a fáskamrához! - kiáltott fel. - Ha így havazik, hamarosan be leszünk temetve...

Ekkor észrevette az asszonyt meg a gyereket, és azt mondta:

-Hát megint eljöttek... Örülök, igazán örülök!

Közelebb ment Ninhez, aki bizonyára megörült, ahogy meghallotta őt, mert nevetett, és kezét nyújtotta a fejem fölé.

- Szervusz, kisfiam, szervusz! - köszöntötte Lorenzo, és barackot nyomott a fejére. Az én fejemen is végigsimított, és azt mondta: - Már van egy társad, akivel játszhatsz... Nagyon unalmas ez a ház egy ilyen gyerekeknek egyedül!

- Igen - mondta Marta. - De mit tehetünk? Mindenesetre jobb lesz neki itt, mint ahonnan jött.

Mindenki elkezdett nevetni. Maria, aki eddig szótlanul ült és varrt, felemelte a fejét, és azt kérdezte:

- Szeretnél Ninnel játszani?

Bólintottam, hogy igen, Maria pedig a kezével jelezte, hogy menjek közelebb. Én felkeltem, és odamentem hozzá. Ekkor Maria elkezdte igazgatni a galléromat, és helyretette a nyakláncomat, ami

mindig a hátamra csúszott. De mindezt csak azért tette, hogy közben a fülembe súghassa:

- Paulina, szépségem, akarok valamit mondani neked: ez a kisfiú, aki itt van, Ricardo és Cristina fia, akik a nagyapád bérlői. Légy tapintatos és nagyon jó hozzá, mert ez a gyerek nem lát.

- Nem lát? - kérdeztem csodálkozva. Szomorúságot éreztem és valami kiábrándultságfélét.

- Vak - mondta Maria, száját egészen a fülemre szorítva. És aztán már hangosan így folytatta: - Amikor ennyire havazik, Ninék házában nagyon hideg van. Ilyenkor idehozzuk őt, hogy ne legyen beteg, mint néhány évvel ezelőtt. A nagyszüleid nagyon szeretik Nint, és amíg nem jön az olvadás, itt tartják ebben a házban, mert ez védettebb. Így aztán annyit játszhattok majd, amennyit akartok, ha nem csaptok zajt, és nem mentek fel a hallba.

- Jaj de jó! - mondtam. - Jaj de jó, úgy örülök, hogy itt marad! Legalább lesz kivel beszélgetnem és játszanom...

De valami összehúzta a gyomromat, és azt gondoltam: hogyan lehet játszani egy olyan gyerekkel, aki nem lát?

Marta süteményt adott nekünk, Cristina pedig felállt.

- Jól van, fiam, a tavaszi viszontlátásra! - mondta. - Haza kell mennem, mielőtt besötétedik.

Úgy láttam, hogy az asszony nagyon szomorú, de egyetlen könnyet se ejtett. Odament Ninhez, és a fiú a nyaka köré fonta a karját. Láttam, ahogy Nin keze, amely barna volt és sovány, átfogta a mamája nyakát, és megszorította. Cristina kétszer megcsókolta, aztán lassan kibontakozott a gyerek öleléséből.

- A közeli viszontlátásig! - mondta Lorenzo. - A hónapok olyan gyorsan szaladnak, mint egy bolondos csikó.

Cristina engem is megcsókolt. Amikor közelebről az arcába néztem, úgy láttam, hogy nagyon ráncos, pedig sokkal fiatalabb volt, mint Marta. Fejére tette a nagykendőt, és kiment Lorenzóval együtt. Nin ott maradt lehajtott fejjel, én meg odamentem hozzá, mert Maria hátulról megbökött.

Ekkor Marta odahozta a krumplis ládát, és egy párat beletett a hamuba.

- Süssünk krumplit, aztán ha kész, megesszük - mondta. - A legfinomabb étel!

A krumplik szürkék lettek a hamutól, az egyik oldalon pedig feketék. Marta ekkor kivette őket, az ujjait fujkálva, és mindnyájan nevtünk, még Nin is, aki nem tudom, honnan tudta, hogy mi tör-

ténik. Marta félig szétnyitotta a megsült, gőzölgő krumplikat. Nagyon jó illatuk volt. Én is nagyon jónak találtam, pedig nem szeretem a krumplit. Csaknem megégetve tenyerünket, ujjunkkal meghámoztuk, Marta sót szórt rájuk, és majszolva megettük. Ha Susana látott volna bennünket! A konyhaablak mögött már sötét volt, és ott fent, nagyon messze, ragyogott két csillag. Marta azt mondta:

- Hamarabb megjön a tavasz, mint bárki gondolná!

- Mindig a tavaszról beszéltek - szóltam. - Pedig én úgy szeretem a telet, a tüzet és a havat... és a konyhát meg a hamuban sült krumplit...

- Én jobban szeretem a nyarat és a tavaszt - mondta ekkor Nin. Ránéztem, ragyogott a szeme. - Akkor majd hazamegyek.

- Nem szeretsz itt lenni velünk? - kérdeztem bánatosan.

- De igen, szeretek. - Lehajtotta a fejét, és halkabban hozzátette: - De szeretek hazamenni.

Marta elővett egy fényesre súrolt nagy kést, és elkezdett almát hámozni, hogy kompótot főzzön.

5. NIN TÖRTÉNETE

Még azon az estén, amikor Maria lefektetett, sokat gondoltam szegény Ninre, aki semmit sem láthat a hegyek szépségéből. Nagyon sajnáltam, és belül valami úgy nyomott, akár egy kő. Amíg Maria a fürdőt készítette, kértem őt:

- Mesélj nekem Ninről, Maria.

- Mit akarsz hallani, kis Paulina? - kérdezte. - Láttad szegénykét. Így született, teljesen vakon. Semmit se lehet tenni.

- Jaj, Maria, olyan szomorú vagyok!

Maria megsimogatta a fejemet.

- Ha megnő a hajad, majd szépen befonom - mondta. De én tudtam, ezzel csak vigasztal, hogy ne gondoljak a bánatomra.

- Maria - mondtam neki. - Nagyon jó barátja akarok lenni Ninnek. Sokáig lesz itt? És minden évben eljön? Mesélj róla!

- Rendben van - felelte. - Menj, fürödj meg

gyorsan, és amikor már az ágyban leszel, elmesélem, amit tudok.

Gyorsan elkészültem. A víz nagyon meleg volt, de szerettem, mert ez megbizseregтетett. Az is jó volt, mikor beszappanoztam a fejemet, és fehéren habzott. Aztán Maria vizet öntött rám felülről, én becsuktam a szemem, és nagyon élveztem, megborzongatott és megnevettetett. Később, mikor Maria becsavart a törülközőbe, és dörzsölt, a rövid hajam úgy égnek állt, hogy nevetnem kellett, amikor a tükörbe néztem, mert olyan volt a fejem, mint egy púderpamac. Ó, istenem, miért vagyok én ennyire csúnya? Biztosan mindenki erre gondol, amikor meglát. Aztán az jutott eszembe: „Legalább Nin nem lát, és talán azt hiszi, hogy nagyon szép vagyok.” De ez se vidított fel, mert minél többet gondoltam rá, annál szörnyűbbnek és szomorúbbnak éreztem, hogy nem lát.

Hosszú, flanell hálóinget vettem fel, mert itt mindig jól fel kell öltözni.

- Dugd be a karodat a takaró alá - mondta Maria. - És most mi az, amit tudni akarsz?

Maria eloltotta a nagy lámpát, csak a kicsit hagyta égve az éjjeliszekrényen. Fogott egy széket, és leült mellém.

- Maria, miért jön ide Nin? Minden évben eljön?

- Igen, eljön minden évben... egészen kis kora óta. Mikor a nagymamád megtudta, hogy vak, nagyon megsajnálta, és valahányszor meglátta Cristinát a hátára kötött gyerekekkel - mert itt az asszonyok, akik a mezőn dolgoznak, mint ő, nagykenődobban a hátukra kötve hordják a gyereket -, odament hozzá, és megkérdezte, hogyan fejlődik a gyerek. Cristina nagyon szomorú volt, mert a falubeli orvos azt mondta, hogy a gyerek születésétől vak. Aztán eljött a tél, és a kisfiú, aki akkor körülbelül két éves volt, nagyon beteg lett. Ők messze laknak, a Négy Kereszten túl - egy kis házban a domboldalon, a nagypapa erdejéhez közel -, így aztán Juanín apja, Ricardo lóra ült, és így indult az orvosért. Ahogy a házunk előtt elhaladt, a nagypapa meglátta és behívta. Ricardo elmondta: „A gyerek nagyon beteg, fulladozik, talán meg is hal. Már csak artikulálatlan hangokat ad. ” Nagyszüleid emlékeztek Miguel fiatalúrra, aki ugyanígy halt meg sok évvel azelőtt. Ők küldtek gyorsan orvosért. Az úr maga, a te nagyapád, kísérte el az orvost a kis beteghez. És akkor látta, hogy Cristináék háza nagyon régi, tele repedésekkel és lyukakkal, amiken keresztül a hideg mindenhová behatol. Nagyon megsajnálta a szerencsétleneket, és azt mondta: „Takarjátok be a gyereket, és hozzá-

tok le a nagy házba, mert itt nagyon hideg van neki. ” Miután az orvos beadott egy injekciót a betegnek, a szülők jól betakarták Nint, lóháton elhozták ide, s az anyjával együtt itt maradt. A gyerek meggyógyult, mert ma már sokféle szer van az ilyen betegség ellen, amilyen a diftéria. Azelőtt torokgyíknak hívták, és nem tudták gyógyítani.

Maria abbahagyta a történetet, de én kértem:

- Folytasd, Maria, légy szíves. Mesélj még nekem!

- Aztán az úrék megszerették Nint. Olyan vézna gyerek, hát minden évben elhozzák ide, mert az ő házuk egészségtelen.

- De Nin szomorú, hogy el kell válnia az anyjától - mondtam. - Én láttam.

- Mit tehetünk? - válaszolta Maria. - Szegények, hát nem tudnak mást csinálni.

Ez, amit Maria mondott, nagyon bántott. Nem tudnám megmondani, miért, de jobban bántott, mint Juanín vaksága. Hirtelen azt gondoltam: „Én nem akarom, hogy ilyesmi megtörténhessen. Én nem akarom, hogy legyenek szegények és gazdagok.”

- És nagypapa nem tudná megcsináltatni Ninék házát? - kérdeztem. - Hiszen Cristina és a férje nagypapa bérlői.

Maria egy pillanatig hallgatott, és a földet nézte.

- Nem tudom, gyermekem - felelte. - Talán nem is lehet. Hiszen olyan régi! Már Nin nagyapja és dédapja is abban a házban születtek... Pedig takaros, nehogy azt hidd, hogy nem! Egyszer majd elmegyünk oda kirándulni, uzsonnát is viszünk, ha itt lesz a tavasz.

Észrevehette a szomorúságomat és a nyugtalan-ságot, amit a szavaival okozott, mert hirtelen a homlokomra tette a kezét, és azt mondta:

- Ne gondolj többet ezekre a dolgokra, kislányom. Te csak legyél nagyon jó Ninhez, hiszen szegénykének nincs barátja. Legyél nagyon jó hozzá, és ne törődj olyan dolgokkal, amik nem gyerekeknek valók.

Felkelt, és eloltotta a lámpát. Azután megcsókolta a homlokomat, és nagyon lassan kiment a szobából. Azt gondoltam, hogy a keze, mely olyan nagy és érdes, a világ legsimogatóbb keze, és nagyon szerettem az illatát is: a szappan, a tűzifa és a pirítós illatának keverékét.

6. PAULINA TALÁLTMÁNYA

Már decemberben jártunk, azt hiszem, tizennegyedik vagy tizenötödike lehetett; tény az, hogy nagyon közel volt a karácsony. Nekem az összes ünnep közül a legszebb. A kollégiumban mindig nagyon izgatottan vártam, és bár Susana meglehetősen ünneprontó volt, mindig nagyon jól teltek ezek a napok.

Ő is felengedett egy kicsit, és segített nekem betlehemet csinálni. Talán ezért szeretem a telet.

Szóval közeledett a karácsony. Csaknem két hete volt már, hogy Nin megérkezett, és ezalatt a legjobb barátok lettünk. Először azt hittem, hogy olyan gyerekekkel nagyon nehéz játszani, aki nem lát; de aztán, amikor rájöttem, hogy mennyit tehetek érte, már nem szánakoztam rajta, örültem, hogy vele lehetek. Azt gondoltam, nagyon jónak kell lennem, mert láthatok; és a csúnyaságot meg

az alacsonyságot össze se lehet hasonlítani Nin szerencsétlenségével. Marta néha énekelt egy szép románcot, amely így kezdődött:

Az ajtón kisgyermek kopogtat,
szépségesebb, mint a szép nap.
Szaladj, nyisd ki izibe,
megmelegszik idebe!
Mert bár széles ez a határ,
bebocsátást hiába vár...

Olyankor én Ninre néztem, és sírni szerettem volna, mert azt gondoltam, hogy tulajdonképpen Ninre mindez ráillik. És ő is „szebb, mint a szép nap”, ahogy az ének mondta - bár alapjában nevetségesnek találtam ezt a „szép napot”. Nin arca olyan szép volt, amilyen én szerettem volna lenni.

Mikor Ninnel játszani kezdtünk, először egy kicsit ügyetlen voltam. Vagyis néha elfelejtettem, hogy Nin vak, és valami neki értelmetlent mondtam vagy csináltam. Ahogy észrevettem, mindjárt szörnyen dühös lettem magamra, és éreztem, hogy elpirulok, mert a nyakamat forróság öntötte el, aztán a fületem és az arcomat is. Később fokról fokra hozzáigazítottam a játékokat, és végül sokkal

jobban sikerült, mert valami olyat éreztem, amit eddig soha: hogy hasznos vagyok, hogy segíteni tudok valakin, és én is jó vagyok valamire. Mindannak az ellenkezőjét, amit Susana állandóan mondogatott nekem: hogy csak útban vagyok, mindenkinek megfájdul tőlem a feje, szóval csupa olyasmit, ami engem elszomorított.

A hallba nem engedtek bennünket játszani, sem az első emeleti szobákba, és ezen csodálkoztam, mert nekem egyedül szabad volt. Amikor ezt megmondtam Mariának, azt felelte:

- Az a helyzet, hogy ketten zajt csaptok, és az asszonyom gyengélkedik...

Nem volt igaza, mert a mi játékaink éppen nem csaptak zajt. De talán jobb is volt, mert így senki se tiltotta meg, hogy lemenjek a konyhába, és tulajdonképpen az egész házban ott volt a legjobb. Annyira, de annyira jó volt a konyhában! Ott volt Marta a meséivel és az énekével, Maria varrogatott a kis széken a tűz mellett; volt sült krumpli, és lehetett segíteni Martának diót törni a tortához. Mindez annyira jó volt! Még most is, amikor már elmúltam tizenhárom éves, és annyi minden van a fejemben, vágódva emlékszem vissza azokra a téli napokra a konyhában, a hegyek közt.

A legjobb játék, amit Nin és én kitaláltunk, a

konyhó volt. Az egyik támlás pad háta és a fal között egy nagyon alkalmas zugot fedeztünk fel játszásra. Marta adott nekünk egy régi ágytakaródarabot, ez lett a tető, amit rajzszögekkel a falra feszítettünk. Odatettünk két kis fapadot és egy kis lámpát. Ez volt a mi konyhánk. Nin és én leültünk egymással szemben. Aztán vagy ő mesélt nekem mindenfélét, vagy én neki. Meséltem a kollégiumról, Susana néniről és a városról. Ő meg nekem a domboldali házról, a lovukról és a veteményeskertről. Mi mindent tudott Nin, ahhoz képest, hogy nem látott! Nagyon sokat, sokkal többet, mint akármelyik másik gyerek. Mert, ahogy Maria magyarázta, Nin tapintása és hallása sokkal finomabb, mint közülünk bárkié. És ez így is volt, mert amikor beléptem a konyhába, felkapta a fejét, és azt mondta:

- Paulina.

Néha lábujjhegyen mentem be, hogy meglepjem. De rögtön felemelte a fejét, és kinyújtotta a kezét arrafelé, ahol álltam.

Az is nagy öröm volt, amikor Marta leült, és azt mondta:

- Most egy mese jön.

Odafutottunk, és leültünk egészen közel hozzá, annyira, hogy néha a térdünk a kötényéhez ért.

Marta énekelt, és nagyon érdekes meséket mondott. Emlékszem az egyikre, amelyik nagyon tetszett Ninnek. Arról a faluról szólt, amelyik a nap után futott. Marta sokszor elmesélte ezt, mert szerette hallani Nin nevetését.

A mese így szólt:

Volt egyszer egy ostoba falu, tele buta asszonyokkal és férfiakkal. Mindennap rengeteget dolgoztak a mezőn. De amikor beesteledett, kétségbe estek, mondván: „Elmegy a nap, megszökik előlünk a nap a hegyek mögé! ” Akkor összeszedték minden holmijukat, kocsikra rakták, és futva indultak az országúton a nap után, kétségbeesve és sopánkodva: „Megszökött előlünk a nap, jaj nekünk, megszökött előlünk a nap! ” Egész éjszaka mentek, egyre gyorsabban és gyorsabban, az úton és országutakon, mint a bolondok. Amikor hajnalodott, mindig meg vigasztalódtak: „Végre utolértük, végre utolértük! ” - kiabálták, és hajtották a lovakat; úgy rohantak a szekerek, hogy a port is felverték. Amikor a nap már magasan ragyogott az ég közepén, kimerülten összeestek, és aludtak délig. Akkor felkeltek, és dolgoztak a mezőn, de mihelyt alkonyodott, összecsomagoltak, és futottak az átkozott nap után: gyorsabban, gyorsabban!...

Marta hosszabb meséket is mondott, de egyik se szórakoztatta annyira Nint, mint a nap bolondjairól szóló.

- Ez történik néha sok emberrel - mondta Marta, nagy késével hadonászva a levegőben. - Hogy futnak olyan dolgok után, ami ott van az orruk előtt.

Akkor nem értettem, mit akart ezzel mondani, de később azt hiszem, megértettem.

És Marta, aki nagyon, de nagyon szeretett hirtelen témát váltani, rákezdte:

Don Pedro elment vadászni,
vadászni ment, ahogy szokta;
három mérföld háta megett,
sólymát a szél elhajtotta.
S ím, egy pásztor bukkan elé,
görbe törét már kivonta...

Volt egy másik nagyon szép románc is, amit mindig szívesen hallgattunk. Mert Marta nagyon szépen énekelt, a hangjával is sok mindent kifejezett. Nin gyakran felkapta a fejét, amikor Marta énekelt, és nagyon nyugtalan lett. Olyan volt, mintha álmodna.

Egyik nap, úgy emlékszem, dámát játszottunk

Ninnel. Nagypának volt egy nagyon szép táblája, elefántcsont és ébenfa, de azon nem volt szabad játszani. Meg aztán Ninnek úgyis mindegy volt. Ezért fogtam a ceruzámat, és rajzoltam egy táblát kartonlapra. Kivágtam a zsetonokat, és a feketék közepére három lyukat szúrtam egy gombostűvel. Nagypa nézte, hogyan csinálom - mert vacsora után volt, amikor Nin már lefeküdt, és én egy kicsit még velük maradtam a parázstartós asztal mellett.

- Mi ez? - kérdezte nagypa.

- Ez egy dámajáték Ninnek és nekem - mondtam. - És hogy Nin tudja, melyik a fekete, ezért szúrtam ki őket. A tábla fekete négyzeteit is meg fogom jelölni egy kereszttel, ugyanígy.

Nagypa elgondolkodott. Nagymama is abba hagyta azt a csúnya, barna kötést, és nézte a kartonzsetonokat.

- Te nem tudod, hogy létezik egy ábécé a vakoknak? - kérdezte nagypa. - Braille-írásnak hívják, és hasonlít ahhoz, amit te csináltál.

- Nem, nem tudtam - feleltem. Egy kicsit büszke voltam.

Nagypa megsimogatta az államot, és azt mondta:

- Nagyon örülök, hogy ezt csináltad.

Nagymama nem szólt semmit, nagypapa pedig tovább olvasta az újságot.

Másnap lementem a konyhába, amikor Nin még reggelizett, annyira meg akartam már mutatni neki a játékot. Nin a tűz mellett ült a padon, meleg tejjel teli bögrével a kezében; a tejben kenyérdarabok voltak.

- Nin - mondtam neki. - Akarok mutatni neked egy nagyon jó játékot. Siess a reggelivel, aztán megyünk a kunyhóba.

Nin nagyon sietett, és láttam, hogy közben harangozott a lábával. Ez azt jelentette, hogy nagyon elégedett.

Amikor a kunyhóban ültünk, letettem a táblát kettőnk közé, és odaadtam neki a megjelölt zsetonokat. Megfogtam a kezét, és az ujjá hegyével végigsimítottam egy zsetont.

- Ami meg van jelölve, az a tied, Nin - mondtam. - A többi az enyém. A tied a fekete, az enyém a fehér. Érted? A táblán is vannak fekete és fehér négyzetek. A feketék ugyanúgy meg vannak jelölve, mint a zsetonok... érzed?

Nin egy kicsit csodálkozott. Láttam, hogy remeg a keze. De csak egy nagyon kicsit, és rajtam kívül, aki már jól ismertem, senki se vette volna észre. Az az igazság, hogy Nin nagyon félt, hogy

valamit rosszul csinál, és ha úgy látta, hogy valami nem sikerül, akkor úgy tett, mintha nem tetszene neki, vagy fáradt lenne. Láttam, hogy kíváncsi a játéokra, de egy kicsit fél is, hogy felsül előttem. Annyira rossz volt látni a remegő kezét, hogy majdnem kicsordult a könnyem, de tudtam, hogy ő mindjárt észrevenné, hát jól összeszorítottam a számat, és amennyire csak tudtam, elmagyaráztam neki a játékot. Először lehajtott fejjel hallgatta, ami azt jelentette, hogy nem egészen értette. De azután felemelte a fejét, és azt mondta:

- Kezdd el, Paulina, lássuk, tudlak-e követni.

Meghiszem azt, hogy tudott! Milyen ügyes volt, milyen nagyon ügyes volt Nin! Egy perc múlva már legyőzött engem. És ennek úgy örültem!

Marta bedugta a fejét a konyhó bejáratán. Egészen kivörösödött, mert le kellett hajolnia.

- Miféle játék ez, gyerekek? - kérdezte egy kicsit szuszogva a hajlongástól.

Nem tudtam türtőztetni magam, és nagyon erősen megöleltem, szegény elkezdett köhögni, majd megfulladt.

Aztán kimásztam a konyhóból, és mikor felálltam, azt súgtam, a fülébe:

- Már tudja a dámajátékot, Marta! Nin már tudja a dámajátékot!

Legalább tízszer keresztet vetett, mint amikor Maria valami falusi pletykát mesélt neki. Aztán elmondtam, hogyan lyukasztottam ki a zsetonokat és a táblát, Marta pedig megérintette őket kövérkés, rózsaszín, sebhelyekkel teli ujjával.

- Istenem! - mondta, öklét az állára szorítva. - Mi van ebben a kopasz fejecskében! Az isten áldjon meg, csúnyácska!

Bár csúnyácskának szólított, tudtam, hogy a legkedvesebb megszólítás, ami csak eszébe jutott. És örültem neki.

A dámajáték nagyon jól ment, ezért Nin folyton azt akarta játszani. Annyira megszerette. Olyankor úgy tűnt, mintha látna, és bárki látta volna, aki nem ismeri, nem gondolta volna, hogy vak.

Ekkor támadt egy sokkal jobb ötletem. Nin nem tudott olvasni, mert nem járhatott a falubeli iskolába. Csak számolni tudott, mert arra a mamája megtanította. A falubeli iskolában nem tudtak vak gyerekeket tanítani. És különben is, Nin volt az egyetlen vak gyerek azon a környéken. Remek ötletem támadt, a legjobb, amit valaha is kitaláltam. Fogtam egy másik kartonlapot, és felrajzoltam rá az ábécé összes betűjét, A-tól Z-ig. Azután nagyon gondosan körüllyuggattam őket egy gombostűvel, de szigorúan követve a körvonalukat. Én nem tudtam, hogy vajon a Braille-írás, amiről nagypapa beszélt, ilyen-e, ezt csak úgy kitaláltam.

Nin először nem nagyon bízott benne.

- Nem fog menni - mondta. - Mindenki azt mondja, hogy én sohase fogok tudni olvasni.

- Ne légy konok, Nin! Nem láttad, milyen jól meg tudod különböztetni a megjelölt zsetonokat? Na, hát ugyanezt fogod tenni a betűkkel is! Hiszen olyan egyszerű!

Végül meggyőztem. Leültünk együtt, ő a térdén a kartonnal. Én megfogtam a jobb kezét, és a mutatóujjával végigsimítottam a betűk körvonalát.

- Ez a csúcsos az A betű. Ez, amelyiknek két kis pocakja van, a B. Ez a fél perec formájú a C...

Nin egy kicsit nevetett azon, amit mondtam. De nagyon ügyes volt, és hamar rájött, hogy sokkal könnyebb, mint először gondolta. Igaz, hogy ha nem a nagybetűket rajzolom le, akkor nehezebb lett volna.

Így múltak a napok. Nin egész jól haladt. Azután a kezébe adtam a ceruzát, és ő leírta a betűket a füzetembe. Először nagyon rosszul ment neki, de ezt nem mondtam meg, nehogy elbátortalanodjon. Az első A, amit leírt, olyan volt, mint a hullámvasút; a B-ről ne is beszéljünk, a hegyi úthoz hasonlított, amelyik tele van S-ekkel és kanyarokkal. De azután... milyen fantasztikusan ügyes volt! Látnom kellett, hogy sokkal ügyesebb, mint én, pedig a kollégiumban nem voltam az utolsók kö-

zött, és a tanárok azt mondták, hogy ha nem lennék olyan lusta, sokra vihetném.

Nahát, én semmi, de semmi se voltam Ninhez képest! Mert arra kell gondolni, hogy ő nem látott, és először volt a kezében ceruza, és kezdetben azt se tudta, hogy fogja az ujjai közé. Marta leült mellénk, hogy nézze, és azt mondta:

- De kislányom, ha valakinek ilyen tanárnője van, mint te! Látod, ötvenéves vagyok, van két jó szemem, mégsem tudok se írni, se olvasni.

- És miért nem tudsz se írni, se olvasni? - kérdeztem nagyon csodálkozva.

- Ó, kicsikém, mert nagyon szegények voltunk, és amikor iskolába kellett volna mennem, dolgozni küldtek. Az élet már csak ilyen, Paulina.

És ment a fazekaihoz sóhajtozva. Az ilyesmi annyira bántott engem! Rengeteg ötlet kavargóit a fejemben, de meg se tudtam őket fogalmazni.

Az volt a fontos, hogy Nin megtanulja a betűket, hogy aztán megtaníthassam őt szótagolva, végül pedig folyékonyan olvasni meg ugyanúgy írni is. Már a gondolatától is gyorsabban dobogott a szívem, az első éjszakákon aludni se tudtam, ha rá gondoltam. Megtanítani Nint olvasni!

Már karácsony hetében jártunk, amikor Nin ismerte az egész ábécét. Először még lassabban

ment, de az utolsó betűket szinte már azonnal megjegyezte. És fel is írta őket, bár nem valami egyenesen, a füzetbe. Hogy szebben tudja csinálni, különböző színeket adtam neki, minden betűhöz más milyet. És igyekeztem magyarázni neki:

- Az A-t pirossal írjuk. Tudod? A piros szín az, amelyik ég, mint a tűz. A B kék. Az ég színe kék, meg a te szemed is. A kék hasonlít egy kicsit a víz csobogásához, és a folyó, az is kék. A C zöld... a zöld olyan, mint a fű meg a fák. Hasonlít a...

De Nin felkapta a fejét, és azt mondta:

- Már tudom, Paulina, már tudom, milyen a zöld szín!

- Honnan, fiacskám? - kérdezte Marta, és kezében a csöpögő, csillogó habszedő kanállal megállt a tűzhely mellett. Maria is felkapta a fejét, és abbahagyta a varrást.

Nin megismételte:

- Igen, tudom, milyen a zöld szín. A mama elmondta.

Amikor azt mondta, „mama”, valami szorongatta a torkomat; olyasmi, mintha egy madár akar na menekülni.

- A mama mesélte - mondta Nin egy kicsit türelmetlenül, és hadonászni kezdett, talán mert nem hittünk neki.

- Mit mondott? - kérdeztem.

- Anyukám magyarázta, múlt tavasszal, amikor hazamentem. A papa vitt lóháton, maga elé ültetve, és amikor már a házuk közelében voltunk, hangosan hívta a mamát. Én is tudtam, hogy közel vagyunk, mert hallottam a fák susogását, amikor keresztülmentünk az erdőn. És megéreztem a füst szagát... meg a mamát is. A mamát azért, mert ha a földet figyeljük, hallani lehet, hogy valaki jön: és ott az úton is lehetett hallani. A papa hangját, a ló lépéseit együtt hallottam a föld mozgásával, ahogy jött a mama, és várt engem... Aztán a papa megfogott és letett, én meg tudtam, hogy a mama ott van az úton, és engem néz; nagyon jól tudtam, és nyújtózkodtam, amennyire csak lehetett, hogy lássa, mennyit nőttem az úrék házában. Hogy lássa, volt valami értelme az elválásunknak. A mama odajött, a nyakam köré fonta a karját, magához szorított, és azt mondta: „Nin, Nin, minden zöld, fiacskám, minden olyan zöld, olyan zöld...” És így is volt, éreztem, mert elért hozzám a fű szaga, a fáké és a szellőé, még a talpammal is éreztem; mert amikor tavasz lett, a papa levette a csizmámat, hogy megőrizze a következő télre...

Hallgattunk.

8. HA ITT LESZ A TAVASZ

Észre se vettük, és már karácsony küszöbén voltunk. Csak két nap volt hátra. És a meglepetés, amit Nin szüleinek akartam szerezni, már készen volt: Nin tudta az ábécé összes betűjét, és le is tudta írni őket. Elég jól.

Marta és Maria, sőt Lorenzo is hosszú percekig néztek minket a vállunk fölött, hogy lássák, hogyan tanulhatta meg Nin ilyen gyorsan, méghozzá vakon. De mindenki megőrizte a titkot.

Nem tudtam elfelejteni, amit Nin arról a napról mesélt, amikor tavasszal hazaérkezett. Megértettem, hogy Nin teljes szívéből a szüleivel szeretne maradni, a domboldali házikóban. És bár hideg van, ő szeretne hazamenni, és már a tavaszról álmodik. Arra gondoltam, milyen nagy dolog, ha valakinek élnek a szülei. Persze, nekem ott vannak a nagyszüleim, akik nagyon szeretnek, de eddig olyan ritkán láttam őket! És Susanát természetesen össze se lehet hasonlítani velük!

December huszonharmadika volt, ahogy mondtam, már tengernyi dolgot készítettek elő karácsonyra. Nagymama kétszer is lejött a konyhába, hogy Martával beszéljen, és a ház összes asszonya az előkészületeken dolgozott. Mert a hegyi házban nagyon szertartásosan ünnepelték a karácsonyestét. Nagypapák összes bérlőjét meghívták vacsorára, természetesen Nin szüleit is.

Ezért Nin nagyon izgatott volt, és újra meg újra az mondta nekem:

- Paulina, fogadok, hogy magasabb vagyok, mint amikor jöttem.

- Azt hiszem, igen - feleltem. Bár igazság szerint én ugyanakkorának láttam.

- Ha megmérnél... - kérte Nin. - Összehasonlíthatnánk a tavalyival, mielőtt a mama megérkezik.

- Mérjelek meg? Igen... - mondtam, bár nem nagyon értettem.

- Menjünk ki észrevétlenül a veteményeskertbe - mondta Nin. - Ott van a mérce, amit a mama tavaly csinált.

Kinéztem az ablakon; hideg volt. A fák furcsán csillogtak, mintha üvegpórral hullott volna rájuk, és az ablak sarkában zúzvara volt.

- De nagyon hideg van! - mondtam neki. - És ha Maria meglát, megszid...

- Nem fog meglátni - válaszolta Nin. - Aztán meg, ha jól felöltözünk...

Annyira lelkesedett, hogy szótlánul mentem a kabátomért, ő meg a sajátjáért.

Nem hallotta senki, ahogy óvatosan kimentünk a veteményeskert kapujáig. Nagyon hideg volt, és hogy fújt a szél az arcunkba! Be kellett hunyni a szemünket.

- Gyere ide! - kiabálta Nin, mintha süket lennék, és a széltől így is alig hallottam.

A veteményeskert szép volt. Persze Lorenzo azt mondta, hogy a kert télen csúnya; de nekem tetszett. A föld csillogott a zúzmarától, és a nap oldalról, a felhők közül sütött azon a reggelen. Mész-sze sötét, fagyott barázdák látszottak. És a csupasz, fekete törzsű gyümölcsfák mintha tele lennének apró, sziporkázó csillagokkal. Nin megfogta a kezemet, és futni kezdett az úton, amely enyhén lejtett. Jobbról folyt a patak, majdnem kiöntve, tajtékosan, fagyos ágakat és kis fatörzseket sodorva magával. Az ég majdnem fehér volt, és egy felhő mögött ott rejtőzött a nap: ki lehetett találni a ragyogásból, az aranyos színből, ami mindenféle szétszóródott a fejünk felett.

Az egészen vékony faágak fekete pókhálónak látszottak.

- Itt van - mondta Nin, és megállt egy fa előtt.

Milyen biztosan vezetett keresztül a veteményeskerten, és hogy ismerte a fákat! Arra gondoltam, hogy ilyen éles érzékeléssel még sokra viheti az életben. Talán többre, mint azok, akik látnak, de olyan közönyösek és unalmasak, hogy semmire se jók. Erre gondolva nagyon bíztam a tervemben, abban, hogy Ninnek boldogulnia kell, csak ehhez az szükséges, hogy mindannyian segítsünk neki.

- Látod ezt a fatörzset? - kérdezte Nin, és a kezével gondosan végigtapogatta. - Ezen jelölte meg a mama tavaly a magasságomat.

Amikor végre megtalálta, megfogta a kezemet, és odatette a jelre.

- Itt van - mondta. - Itt van...

Nin hirtelen elpirult. Kitaláltam, hogy az anyjára gondol, és vagy nagyon örül, vagy sírni szeretne.

- Nin - mondtam neki -, holnap este jön a mamád és a papád.

- Igen - felelte. - És a nagybátyámék meg az unokatestvéreim... Nagyon szép a karácsonyest. Hát még a meglepetés, amit az idén készítettünk nekik! Gyerünk, Paulina, mérj meg, hadd lássuk, mennyit nőttem!

Odament a fához, hátával és összetett sarokkal szorosan a törzse mellé állt. A fény úgy ragyogott a haján, mintha aranyból lenne. Felágaskodtam, amennyire csak tudtam, és a kezemet a fejére tettem. Tényleg nőtt, legalább két centit.

- Nagyon sokat nőttél! - mondtam. - Nagyon sokat.

Nin elégedett lett, ezt abból láttam, ahogy az ajkát összeszorította.

Aztán egy kis bicskát vett elő a zsebéből, és odaadta nekem.

- Jelöld meg - kérte.

Csináltam egy kis vágást, bár elég nehezen ment, mert a fa nagyon kemény volt. Nin megtapogatta.

- Mélyebbet - mondta. - Ha nem elég mély, hamar eltűnik. - És megfogta a bicskát, aztán egy hosszabb és mélyebb jelet vésett a fába. - Most te jössz - szólt.

Úgy álltam, ahogy ő, és Nin megjelölte a magaságomat az övé mellett. Majdnem egyformák voltunk, de azért csodálkoztam, hogy ő egy icipicit magasabb, mint én.

Ekkor megláttam, hogy Lorenzo jön az ösvényen, kezével hadonászott, hogy mi jutott eszünkbe, kijönni ilyen hidegben és szélben.

- Micsoda örültség, kint lenni ebben a hideg-

ben! - kiáltotta Lorenzo, ahogy közelebb ért. - Mit szólna az úrnő, ha megtudná!

- Nem fogja megtudni - válaszoltam. Ismertem Lorenzót, tudtam, hogy milyen rendes, képtelen az ilyen fecsegésre. Mennyire más, mint Susana!

- Megtudhatom, mit csináltatok itt? - kérdezte, amikor odaért.

- Megjelöltük a magasságunkat ezen a fán. - És elmeséltem neki, mennyit nőtt Nin tavaly óta, aztán megmutattuk neki a jeleket: azt a két frisset, amelyik még nedves volt, és a másik sötétebbet, a tavalyit.

Lorenzo elgondolkodott. Kivett a zsebéből egy elég piszkos dohányzacskót, és elkezdett sodorni egy cigarettát. A papír remegett vaskos ujjai között, amelyeken alig volt köröm, sebhelyesek voltak, a szegélyük sötét, mint a száraz ágdaraboké.

- Védjetelek a szélről, hogy rá tudjak gyújtani! - mondta. Mert abban a szélben még a dohányt se tudta beletenni a papírba.

Lorenzo lehajolt, mi pedig szétnyitottuk a kabátunkat, egymáshoz közel, hogy abba a kis zugba ne mehessen be a levegő. Lorenzo megsodorta a cigarettát, aztán rágyújtott, és a földre köpött.

- Milyen furcsa! - mondta. - Milyen különös az

élet; minden legényke egyforma, az ördögbe is! A többiek ugyanezt csinálták.

- Kik? - kérdezte Nin.

- A többiek - ismételte Lorenzo. - A régiiek.

Úgy láttam, egy kicsit szomorú lett, vagy legalábbis olyan volt a szeme, mint mikor valaki régi dolgokra emlékezik. Nagyapa és nagymama szeme is ilyen lett sokszor, amikor vacsora után ott maradtak még egy kicsit beszélgetni, én meg a füzetembe rajzolgattam vagy gondolkoztam. És Marta meg Maria is, amikor arról beszéltek, amit ők úgy hívtak: „a régi szép idők”.

- A gyerekek, akik ebben a házban éltek... az ördögbe, micsoda zaj volt itt akkoriban! Maria olyan karácsonyesti vacsorát szolgált fel, hogy szinte vége-hossza se volt; és az ének meg a nevetés és a birkózás, hogy ne is meséljem! Micsoda idők voltak! Már nem is látszik igaznak, fiacskáim, ahogy mennek az évek. Hogy múlik az idő, istenem! Látjátok ott azt a fát?

Lorenzo egy nyárfára mutatott, amely magas volt, mint egy árboc, és a kert végében állt. Már régebben feltűnt nekem is ez a nyárfa, olyan egyenesen, olyan magányosan állt ott hátul.

- Ők azon mérték meg magukat - mondta Lorenzo. - Sorba állítottam őket, egyiket a másik

után, és a bicskával egy-egy jelet véstem a fába. Először Ricardo úrfit, aki daliás termetű, szép szál fiú volt, aztán Maria Tereza kisasszonyt, majd Pablo úrfit, aki fekete és élénk volt, még most is látom, ahogy nyaranként felmászik a kerítésen...

- Ő volt az apám - mondtam én, és gombócot éreztem a torkomban. Miért emlékezett ebben a házban mindig mindenki azokra a gyerekekre, akik elmentek, akik már sehol sincsenek? Miért éreztem most is azt, hogy ezek a gyerekek folyton néznek bennünket valahonnan?

- És szegény Miguelín... - folytatta ekkor Lorenzo. - Ó, de kár Miguelín úrfiért! Ott az ő vonala is, a legutolsó, és milyen alacsonyan van.

- Vezessen oda bennünket, Lorenzo - kérte Nin. - Meg akarom érinteni azokat a vonalakat.

Lorenzo megfogta a kezünket, és odamentünk. A szél piros szikrákat kapott ki a cigarettájából, amelyik éppen akkor aludt el; de ő észre se vette.

Ott állt a nyárfa, és a kertnek abban a részében nagy sár volt, ráragadt a cipőmre és Nin cipőjére is; de nem szóltunk semmit.

Lorenzo odamutatott az ujjával a nyárfa törzsére, ott sorakozott a sok forradás, mint apró lépcsők. Aki nem tudta, nem is sejthette, hogy bics-

kával csinálták. Az utolsó, a legkisebb, alig látszott. Lorenzo azt mondta:

- Az ott Miguelín úrfié.

Nin lehajolt, és megérintette az ujjával. Különös, de abban a pillanatban úgy éreztem, hogy Miguelín ott van, és bennünket néz. Miguelín volt az egyetlen, aki nem nőtt fel, mint a többiek, ezért egy kicsit olyan volt, mintha el se ment volna ott-honról.

- Neki is torokgyíkja volt - szólt Nin nagyon komolyan.

- Azt mondod, hogy abban az időben nagy ri-csaj volt a házban? - kérdeztem. - Nagypapák most egyáltalán nem szeretik a zajt. Nagyon meg-változhattak!

- Mindenki változik - mondta Lorenzo. - Min-denki. Ilyen az élet. Ti is megváltoztok majd.

Ez nagyon elszomorított. És egy kicsit dühös is lettem. Én nem fogok megváltozni! Én nem aka-rok megváltozni! Legalábbis bizonyos dolgokban nem. És akkor úgy gondoltam, hogy ilyen nagyon sok van.

- Szaladjunk vissza a házba! - szólalt meg végül Lorenzo, kézen fogva bennünket. - Ha Marta meg-tudja, hogy még fel is tartalak benneteket ebben a szélben és hidegben, ellátja a bajomat!

Futni kezdtünk befelé, és a konyhába lépve megláttuk Martát a fazekak és üstök között, pirosan, mint egy paradicsom, szemben a jól égő tűzzel, amitől minden fényes lett. Az egész konyha megtelt a meleg kompót, a fahéj, a sült hús és a pirított cukros torta illatával. Egyszerre olyan karácsonyestillata lett mindennek.

Marta felénk se fordult a munkájától, csak elkezdett dúdolni:

Jön a karácsonyest,
megy a karácsonyest,
mi is elmegyünk,
és nem jövünk vissza többet...

„Nem, nem - gondoltam én, és megtöröltem a cipőmet, hogy meg ne lássa rajta a sarat. - Mi is otthagytuk a jelünket a fában. És aki a házba jön, emlékezni fog ránk, és az akkor olyan, mintha itt maradnánk. ”

9. BETLEHEM A HÓBAN

Karácsony napja jól kezdődött. Nagy napnak ígérkezett, hiszen ezt választottam ki, hogy mindent elmondjak nagyapának, amin gondolkoztam. Mindenki azt mondta, hogy nagyapa nagyon jó, de én tudtam, hogy a felnőttek bizonyos dolgokban másképp, néha nagyon furcsán gondolkodnak, és úgy éreztem, nem nagyon értene meg. De nekem olyan nagyon fontos volt mindaz, amit mondani akartam, hogy ő sem maradhatott közömbös, és végül beszélnem kellett róla, félelem és habozás nélkül, mert a kollégiumi tapasztalataimból jól tudtam, hogy ha a felnőttekkel beszélünk, határozottnak kell lennünk, hogy lássák, nem' vagyunk olyan gyerekesek, amilyenek ők hisznek. És én már lassan nem voltam többé gyerek, mert majdnem mindig egyedül voltam, és így tízéves létemre sokat gondolkoztam. Az az igazság, hogy életem felét gondolkodással töltöttem. És ez mindig hasznos.

Aznap gyönyörű volt a hajnal. Láttam a hajnalt.

Annyira izgatott voltam, hogy eljött ez a nap, hogy már egészen korán, mikor még fel se kelt a nap, nem tudtam aludni, és mindenfélén gondolkoztam, ami bennem motoszkált.

Jól betakaróztam, és nyitott szemmel feküdtem a sötétben. Nagyon kevés világosság szűrődött be a függönyön keresztül; de ez nem nappali, fény volt, hanem még az éjszakai ég derengése. Hallottam lentről a haliból az óra harang játékát. Már is. - merős volt, így hangzott:

A pásztorok nekivágnak
nagy Extramadurának. *
Hátuk mögött a hegyek
sötét bút pipálnak.

Nekivágnak a pásztorok,
mennek, mendegélnek.

Odahaza a bojtárok
zokognak szegények...

* Spanyolország egyik történelmi hírű tartománya

A szöveget Martától tanultam, aki ezekben a dolgokban utolérhetetlen volt. Azt hiszem, minden mesét és éneket ismert. Hogy ez micsoda szerencse! Persze minden szerencse, ha valaki a hegyekben lakik.

Szóval felhangzott az óra harangjátéka, és azután hét óraütés: bim-bam, bam... A függöny lassan világosodott, már meg lehetett különböztetni a mintáját: a virágokat meg a rózsákat. Dideregve felkeltem, és odamentem az ablakhoz, hogy lássam a napfelkeltét. Milyen gyönyörű volt! Ha arra gondolok, hogy vannak olyan bolond emberek, akik napfogyatkozásor bekormozott üvegdarabokkal kimennek a teraszra, hogy azt a két kis kört jól lássák, pedig mindennap olyan gyönyörűséget láthatnak, mint a napfelkelte! Csakugyan igaz, hogy az emberek az után mennek, amit egymástól hallanak. Emlékszem, hogy egyszer a kollégiumban is így jártam a napfogyatkozással. Kaptunk bekormozott üvegdarabokat, aztán mindenki csak nézett, nézett fölfelé, de én semmit, egyáltalán semmit se láttam, az arcom meg olyan fekete lett, mint egy szénégetőé. De azon a karácsonyi hajnalon a piros ragyogás betöltötte az eget, aztán már a fák is ragyogtak, mintha minden ágról csillagok lógnának le; később az egész ég rózsaszínű és aranyos

lett, azután halvány ibolyaszínű, és átlátszó, mint a fátyolszövet. Szóval gyönyörű volt! De igazán gyönyörű! Ott maradtam, orromat az ablaküveghez nyomtam, nem is tudom, mennyi ideig, és amikor magamhoz tértem, már fázósan repültek a madarak a hó fölött. Csak most vettem észre, hogy vacogok, és a lábam jéghideg. Visszabújtam az ágyba, sokáig bámultam a mennyezetet, és gondolkodtam.

Kilenckor, ahogy meghallottam a lenti óra ütéseit, belépett Maria. Azt hitte, hogy még alszom, de aztán meglátta, hogy nyitva van a szemem.

- Már ébren vagy? - kérdezte. - Annál jobb. A mai napot a lehető legjobban ki kell használni.

Hát nem eltalálta?! Megcsókoltam, és kiugrottam az ágyból, nem lustálkodtam. A víz nagyon hideg volt, de jólesett, mert felfrissültem tőle.

Maria hajlongott, rendezgetett a szobában. Nézem, hogy a haja már majdnem fehér, de nagyon jól illik barna arcbőréhez. A szeme kék. Éreztem, hogy nagyon szeretem. Azt mondtam neki:

- Érdekes, hogy nem mentél férjhez, Maria. Pedig nagyon szép vagy.

- Szép vagyok? - kérdezte, és elkezdett nevetni.
- Micsoda ötlet! Soha senki nem mondta még ne-

kem, hogy szép vagyok. De ez nem is fontos, Paulina. Az a fontos, hogy jó szívünk legyen.

- Neked az is van. Nagyon jó szíved van. Éppen ezért furcsa, hogy nem mentél férjhez. Nem volt olyan fiú a faluban, akihez hozzámentél volna?

Maria a fejét rázta, és egy kicsit mosolygott.

- Nem tudom - mondta. - Soha nem gondoltam rá. Amikor beálltam ebbe a házba, nagyon fiatal voltam, alig tizenhat éves. Mindig a gyerekekkel foglalkoztam, és mindegyik nagyon szeretett. Én is szerettem őket, és így nem vettem észre az idő múlását. Nem tudom, miért gondoltam, hogy egész életemet gyerekek fürdetésével fogom tölteni, vasalom a ruhájukat, reggelit adok nekik, és stoppolom a zoknijukat. Fésülgetem őket, mesélek nekik, és elkészítem az uzsonnájukat. Igen, így van... És látod, ők elmentek, egyik a másik után, én meg észrevettem, hogy megöregedtem, és már nem lehet saját gyerekem. De azért nem vagyok szomorú. Nem, nem vagyok. Hiszem, hogy ők mindig emlékeznek majd Mariára, akárhol is lesznek.

- Hát persze hogy emlékeznek! - mondtam. - És igenis, szép vagy.

Ő megint nevetett, és elment, hogy reggelit készítson nekem. Felöltöztem, aztán lementem a

hallba. Nagypapa és nagymama még nem jöttek ki a szobájukból, de az asztalon már ott gőzölgött a kávémmel meg a pirítós.

Nagyon éhes voltam, és a meleg tejeskávé nagyon jólesett. Szerettem meleget reggelizni, és közben kinézni az ablakon, és látni a hideg, havas hegyekre. Brrr! - gondoltam. Lementem a konyhába, ott volt Nin, és nagyon csinos volt. Az a ruha volt rajta, amit Marta és Maria - meg én magam is - *mudának* hívtunk. Ezt a ruhát a mamája hozta a kosarában. Nint gondosan megfésülték, kicsit bevizezték a haját, a tűz mellett ült, és az arca meg a keze vörös volt a dörzsöléstől. Nin a konyhai fákadban szokott mosakodni, és annyira dörzsölte magát a szalmacsutakkal, hogy Marta azt mondta, végül még lejön a bőre. A ruhája kék volt, sötét csíkokkal, egy férfiöltöny, amit a mamája igazított az ő méretére. Marta az ő csizmáját fényesítette, és félhangosan énekelt.

- Ezt a korán kelőt! - mondta Marta. - Alig hajnalodik, már kezdi a napot!

- Siess, légy szíves - kértem. - Ninnek és nekem még fel kell állítanunk a betlehemet. *

* *Betlehem*: karácsonyi népszokás, mely Jézus születésének legendáját eleveníti meg

- Jaj, a betlehem! - mondta Marta. - És honnan veszitek a figurákat? Talán maradt itt néhány darab. Régóta nem csinál már betlehemet senki sem ebben a házban.

- Mi megcsináljuk - feleltem. - Marta, légy szíves, keresd meg nekünk a figurákat!

- Nem is tudom - szólt elgondolkozva. - Talán megvannak valahol. Maria talán emlékszik rá.

Maria azt mondta, hogy ő nem emlékszik.

- Szeretnék kész lenni vele, mielőtt nagymama felkel - mondtam. - Meglepnénk vele.

Marta elkezdett nevetni, és így szólt:

- Csak össze ne piszkoljátok magatokat, és ne zajongjatok!

Mindenkinek a zajongás volt a mániája. Bezzeg régen örültek neki, amikor még más gyerekek voltak a házban.

- Nem csapunk zajt - mondtam. - Csendesen akarjuk csinálni, hogy meglepetés legyen.

- És hol akarjátok felállítani? - kérdezte Maria. - Mert a hallban nem lehet.

- Ahol láthatják a gyerekek, akik jönnek - feleltem. - Ahol Nin szülei és unokatestvérei láthatják.

Marta elkomolyodott.

- No, majd megmondom Lorenzónak, hogy keresse meg a szekrény tetején.

Nemsokára bejött Lorenzo, a kezét dörzsölgetve. Amikor Marta kérdezte őt a betlehemi figurákról, emlékezett rá, hogy, hol van az a doboz.

- Csak azt nem tudom, hogy minden meglesz-e - felelte.

Marta befejezte Nin csizmáinak fényesítését, és ő mindjárt fel is húzta. Kicsit nyikorgott, ahogy ment benne, tudni lehetett, hogy merre jár, ahogy jött-ment a fal mellett. Szórakozottnak látszott. Tudtam, hogy a mamájára gondol, a papájára és az unokatestvéire. Nemsokára itt lesznek, akik a faluból jönnek, az országúton; a többiek a dombról, az erdő felől érkeznek.

- Jól teszitek - szólt Marta -, ha ma keveset látatlankodtok itt. Rengeteg dolgom van!

És kitessékelt bennünket a konyhából, mintha legyeket hajtana kifelé.

- Nincs hideg - mondtam, mikor kinéztem a veteményeskert kis kapuján. - Ragyog a nap.

- Ha óvatosan lépkedünk, nem sározzuk össze a cipőnket - mondta Nin.

Mert Nin nagyon szerette a rétet, és mindig örült, ha kimehetett a házból. A hidegre pedig ügyet se vetett.

- Kerüljük meg a házat. Amíg Lorenzo a figurá-

kat keresi, kinézek az országútra meg a másik út felé is.

- Igen. És akkor megláthatod, amit én már úgyis tudok: mikor érkeznek meg ők.

Én már tudtam, kik azok az ők, nem kellett kérdeznem.

- De még korán van - folytatta Nin. - Nincs több tíz óránál, és ők nem érhetnek ide egy óra előtt.

Ebben a pillanatban Lorezno hívott bennünket. Odafutottunk, és ő átadott egy ütött-kopott faládát. Leültünk a veteményeskert kapujában a fapadra. A nap csak kicsit melegített, de nem volt hideg. Éppen szemből sütött. Ahogy kinyitottam a ládát, a forgács közül kilátszott a pásztorok feje. Csakugyan elég kopottak voltak, de azért megfelelték. Hogyne feleltek volna meg, ha nem volt más! Odaadtam őket Ninnek, aki végigtapogatta mindet, én meg magyaráztam neki:

- Ez a pásztor, nyakában a báránnyal... ez a mosónő, ez a halász, ez egy másik pásztor, kezében a pásztorbottal, ez egy asszony kosárral...

Voltak kacsák, tyúkok, bárányok, kutyák - mindegyikük nagyon kedves, barátságos -, nyulak, tűzifával megrakott szamarak és egy öregasszony, aki font. Néhánynak hiányzott a feje, ezeket félre

kellett tennünk. Végül, egészen alul, sárgás se-lyempapírba csomagolva ott volt Szent József, a Szűz és a gyermek Jézus.

- Nagyon szépek - mondtam Ninnek. - Érzed?

- Persze - felelte, végigsimítva a pici arcokon és karokon. - Nagyon jól érzem, hogy milyen szépek. Egyszer Eladio bácsi hozott a vásárból egy Szentcsaládot, de össze se lehet hasonlítani őket.

Lorenzo feljött a kertből, a zsebkendőjében hozott valamit.

- Gyerekek! - hívott magához. - Nézzétek, talán ez is jó lesz valamire.

Odafutottam, és láttam, hogy mohát keresett nekünk.

- Nagyon köszönjük, Lorenzo! - mondtam elégedetten. - Éppen erre van szükségünk.

És akkor támadt egy ötletem.

- Nin! Ott bent úgysem tudjuk hol felállítani a betlehemet, hát megcsináljuk itt kint.

- Itt? - kérdezte. - És hol?

- Majd keresünk egy jó helyet - feleltem. - Kövekkel, mohával és igazi hóval: ennél jobb betlehemet nem is lehet csinálni.

Kettesben elindultunk helyet keresni. Nin nagyon értett ehhez, mert úgy ismerte a földet, mint a tenyerét. Végül odaértünk egy kis sarokhoz, a

fal mellett, ahol ágakkal és kövekkel valami barlangfélét alakítottak ki. Az ágakat a patakból kellett kihalászni, ahol úgy úsztak, mint a kis hajók. Milyen jeges volt a víz!

- Nin, olyan az ujjam, mint a jég.

- És utána is hogy bizsereg! Majd ha tavasz lesz, és eljössz hozzánk, láthatod a patakot, ahogy jön le a hegyekből. Akkor nagyszerű dolog ám benne fürödni! Én le szoktam venni a cipőmet, és mindennap belemegyek. A papa meg pisztrángot fog, tudod? Nagyon nagy pisztrángokat. Szereted a pisztrángot?

- Nem tudom... nem tudom, hogy ettem-e már.

- Én nagyon szeretem - mondta Nin. - De nem sokszor eszem. Amit a papa kifog, el szokta adni.

- Kinek?

Nin vállat vont.

- Hát, én nem is tudom... A doktornak, don Eleuteriónak... a te nagymamádnak is, aki nagyon szereti. De az elsők az enyéme! Olyankor megyek haza, azokban a napokban, ezért is ízlenek annyira. És a papa mindig azt mondja: „Az első pisztrángok a tieid.”

- És milyenek?

- Nagyon finomak - mondta Nin. - Csuda finomak!

Én ezt nagyon jól megértettem. Közben csináltuk a barlangot, ő is nagyon jól, nagyon gondosan dolgozott: találomra megfogott itt egy kis havat, ott egy követ, amott egy kis mohát, máshonnan meg egy szűrős ágat, mintha az sima lenne. Micsoda sikere lesz az egésznek! Olyan lesz, mintha igazi lenne! A kezünk vörös lett, a körmünk valószínűleg kék. A nap most már magasan állt, a hó csak úgy szikrázott.

- És ha havazni fog? - kérdezte Nin. - Akkor a hó az egészet betemeti.

-Nem fog havazni - feleltem; nem tudom, miért, de magabiztosan.

Végül a figurákat is a helyükre tettük. Nagyon szépek voltak színes ruhájukban a vakítóan fehér havon. Kis utakat ástunk, amelyek a barlanghoz vezettek, sőt lépcsőket is. Csuda jó játék volt!

A legjobban benne voltunk, amikor megláttuk Lorenzót, aki egy kicsit fáradtan vagy inkább szándékosan lassan közeledett, és erre már figyeltem.

- Paulina - mondta nekem. - Menj föl, mert várnak a hallban.

- Igen? - csodálkoztam. - Ki vár engem?

- Látogatónk van - felelte lassan, ahogy beszélni szokott.

Igazított egy kicsit a betlehemem, és bólogatott, mintha mondaná, hogy nagyon jól van.

- Nagyon szép - jegyezte meg. - Igazán nagyon szép.

Felálltam, levertem a havat a kabátomról, és elindultam a ház felé.

- Rögtön jövök, Nin! - kiáltottam oda neki. - Várj meg, rögtön visszajövök!

Aztán bementem a házba, felmentem a hallba, és megálltam az ajtóban. Hirtelen elkeseredtem, mert aki nagypapa és nagymama között ott állt és engem várt - nem volt más, mint Susana.

- Miért állsz ott? - kérdezte nagypapa. - No hát, Paulina, nézd, ki jött! Susana néni velünk tölti ezt az ünnepet. Na, Paulina, gyere ide! Csókold meg Susana nénit!

Ó, istenem, nem tudom, miért, de úgy éreztem, hogy a nagypapa hangja is ernyedt egy kicsit.

Na gyere, így, szinte lélegzet nélkül.

Nagymama rám mosolygott, én meg odamentem, hogy megcsókoljam őket.

- Boldog ünnepeket, nagymama, nagypapa... - mondtam, és megöleltem őket. És aztán persze odafordultam Susanához is, aki se le nem hajolt, se nem segített ennél a csóknál, úgy, ahogy a többiek. Mereven állt, mint egy nyárfa, pedig tudta, hogy én alacsony vagyok, ő meg magas.

- Boldog ünnepeket, Susana néni - szóltam. Ez furcsa volt nekem, mert általában nem hívtam néninek, hanem csak egyszerűen Susanának, ahogy ő szerette, isten tudja, miért.

- Boldog ünnepeket, Paula - mondta.

Ez a Paula is olyan furcsa volt nekem! így hívtott, ha ismeretlenek között voltunk vagy szidott, vagy amikor a kollégiumba jött látogatni. Mintha nem lenne elég szegény fejemnek az is, hogy Paulinának hívnak!

- De hogy néz ki ez a gyerek? - kérdezte, alig-hogy meglátta közelről az arcomat. - Szent egek, hiszen csurog róla a víz! És összefagyott... néz-zétek, lila a szája, kék a keze... Hol-merre jár-hatott?!

Ezzel elkezdődött a kiáltozás és a húhók sorozata, mindez azért, mert egy kicsit nedves lettem a hótól, a sártól és a víztől. Ez természetes, hiszen a kertben csináltuk Ninnel a betlehemet. Nagypapák nem törődtek ilyesmivel, különben is mindig volt időm megszáritkozni a konyhában, mielőtt felmentem hozzájuk. Csak Susana kiabált. Milyen ünneprontó! Hirtelen az jutott az eszembe, miért is nem állt le a hegyi busz a nagy hó miatt, ahogy Lorenzo szerint két évvel ezelőtt történt, amikor aztán keresni kellett az embereket, és ki-menteni őket kötéllel, amin úgy függtek, mint a bábuk. Nem mintha én valami rosszat akarnék Susanának, de egy kis ijedség nem ártana neki, úgyis olyan erős és jól megtermett. Úgy csak ka-

rácsony után érkezett volna, és nem lenne kedve a kiabáláshoz, gondolom.

- Ez rémisztő! - mondta Susana, és leült egy karosszékbe a tűz mellé, éppen abba, amelyik nagyapáé, és amelyikről mindnyájan tudtuk, hogy nem szereti, ha más beleül. - Ha a gyerekek újra beteg lesz... Mennyi baj, istenem! Tudtam, hogy ha nem vagyok a sarkában, ezer és egy komizságot művel, mert nincs egyetlen értelmes ötlete sem.

Pedig mennyire tele voltam jó szándékkal azokban a napokban! Milyen rosszul esett ilyesmit hallanom! Úgy kellett visszatartanom magamat, hogy jól oda ne mondjak neki. Ha nem volt ott Susana, én igazán békés voltam. De amikor megjelent, a hangjától és a viselkedésétől a vér a fejembe szállt, és olyasmit gondoltam, amit később megbántam.

Próbáltam elmagyarázni, hogy mit csináltunk a kertben, bár nem akartam elmondani, mert meglepetés volt nagyapáéknak; de meg se hallották.

Nagyapáék összenéztek, kicsit elképedten és ijedten ekkora zajtól.

- Jól van, na - szólt nagyapa. - Először történt... Nem szokott ilyesmit csinálni...

- Az első, ami után jön a többi! - mondta Susana. - Ó, ti naivak, még nem ismeritek őt!... Elég gondot okoz még nektek!

Felküldtek a szobámba azzal, hogy csak ebédkor jöjjenek le, rendesen felöltözve, megfésülködve, tisztán. Amikor kimentem, kapart a torkom, mert nem tudom, miért, de mindez büntetésnek hangzott. És a nagyszüleim sohase büntettek meg. Miért is kellett volna, ha egyszer jó voltam? Már nem vagyok kislány. Nem, már egyáltalán nem vagyok kislány, hogy így büntessenek.

Maria a lépcsőfordulónál állt, érdes, tiszta keze közé fogta az enyémet, amely, elismerem, hideg volt, de nem olyan nagyon.

- Paulinita - mondta. - Menj fel átöltözni, aztán óvatosan gyere le, majd elrejtünk a konyhában, hogy ne vegyenek észre.

Hirtelen valami furcsát éreztem. Olyasmit, amit eddig még senki iránt sem: Mariára néztem, a szemébe, és arra gondoltam, hogy valami hasonlót érezhet Nin is legbelül, ahol azt mondják, hogy a szív dobog, amikor az anyjáról beszél.

Maria megszáritotta a ruhámat, aztán lementünk a konyhába, nagyon óvatosan. Ahogy a hall előtt elmentünk, Susana hangja kihallatszott, be nem állt a szája. Micsoda éles hang, mennyire más, mint Maria halk, rekedtes hangja, ez a kávé- és pirítóskenyér-hang, az uzsonnaidő hangja, amikor kint hull a hó.

Mire beléptem a konyhába, Lorenzo már elmesélhette, hogy ki van odafent, mert Marta és ő, sőt Nin is elhallgatva felém fordult. Észrevettem, hogy rólam beszéltek. „Talán azt hiszik, hogy minden igaz, amit Susana rólam mesél. Talán azt is elhiszik, hogy bennem nincs egy csipetnyi jó sem” - gondoltam. És ennek már a gondolata is nagyon szomorú volt. Éppen ők, akik mindig azt bizonygatták, hogy milyen nagy dolgokkal van tele a fejem!

- Megjött Susana kisasszony, igaz? - kérdezte Nin.

Én nem feleltem, mert ha megszólalok, nagyon furcsa lett volna a hangom. Nin, aki mindent megérezett, odajött, és megfogta a kezem.

- Mindenesetre - mondta - ma van karácsonyeste. Senkinek sem jut eszébe, hogy megzavarja a karácsonyestét. És aztán, ha majd meglátják a meglepetést...

- Milyen meglepetést? - kérdeztem. Mert a betlehem már nem volt se meglepetés, se egyéb hasonló. Hogy tönkrement minden!

- A betűket - mondta Nin. - Ez mindennél nagyobb meglepetés.

Ez kicsit megvigasztalt, de már nem hittem, hogy bárminek is örülni tudok. Végül is nem áll

olyan rossz a dolog. Ha meggondolom, hogy milyen nagyszerűnek látszott még egy órával ezelőtt is! Igaza volt Lorenzónak, amikor azt mondta, hogy az idő megváltoztatja az embereket. Én pillanatok alatt megváltoztam, sőt mintha meg is öregedtem volna.

- Igen, Nin - feleltem. - A meglepetés a szüleidnek.

- És Valentin unokatestvéremnek - mondta Nin. - Valentinnak, aki mindig henceg, mert ő az első az iskolában...

- Mire jó az neki? - szólalt meg Marta. - Két év múlva öszvért hajt, mint az apád. A birtokokra adják őket, halálra fáradnak majd a földön, hogy megkeressék a betevőt... Ez az élet vár rá. Mire jó neki, fiacskám, hogy első az iskolában, ha két év múlva már nem is emlékszik arra, amit tanult?! Ó, micsoda élet, istenem!

Nem ugyanezt mondtam mindig? Milyen elszomorító, milyen nagyon elszomorító! Egyáltalán nem fontos, hogy Nin le tudja írni a betűket hibátlanul A-tól Z-ig. És hogy az utóbbi napokban már kívülről fújta, amikor leültem mellé: r és a, az ra; r és e, az re; r és i, az ri... Összeszorítottam a számat, mert a szomorúság a torkomat szorongatta. Odamentem a tűzhöz, és leültem a padra.

- Már tizenkettő körül lehet - mondta hirtelen Lorenzo. Nem tudni, miért, mindnyájan hallgatunk.

Nin felugrott.

- Hol vannak a kartonok, Paulina? - kérdezte. Nagyon izgatott lett. - Készítsük elő a kartonokat, nehogy elkallódjanak! Mindjárt itt lesznek!

- Itt vannak a kunyhóban - feleltem. - Ne izgulj, Nin, nem vesztek el.

Egy csomó fazék illatozott a tűzhelyen, és Marta szeretettel vigyázott rájuk, lejjebb húzta a tűzről, kicsit megmozdította, picit táncoltatta, megfogta és elengedte őket. A kontya kibomlott, és a copfja a hátára esett. Fekete, fényesen csillogó haja olyan volt, mintha vasból lenne. És néha olyan kemény dolgokat is mondott Marta! Igen, keményeket, mint a vas.

- Betűk, betűk... - szólalt meg. - Ez jó lehet másoknak! De itt...

És rántott egyet a vállán, mint akit az egész nem érdekel. Ó, nem, nem, ez nem lehet! Éreztem, hogy gyűlik bennem a harag, és hogy bátor vagyok, mint amikor a napkeltét néztem, és arra gondoltam, hogy beszélnem kellene már nagyapával ezekről a dolgokról.

- Valentin folyékonyan olvas, pedig csak nyolc-

éves - mondta Nin keserűen. - És már hatéves korában tudott! És már Bibianának is van ábécés-könyve... Mateónak nincs, mert még csak négyéves. A bácsi azt mondja, hogy a családban minden gyerek elég eszes, hogy tanuljon, mert gyerekkorukban a papa is meg ő is...

- Mesék, mesék, te kis ábrándozó! - mondta Marta. És a hangja most megint lágy volt, de kicsit szomorú. - Régi dolgok. A papának és a bácsinak ott a föld, az az életük. A többi azoknak jut, akik megengedhetik maguknak. Így jobb semmit se tudni. Te, fiacskám, másik úton jársz.

- Nagyon jó úton jár - szólaltam meg. Ahogy beszéltem, mindenki rám nézett. Ettől még bátrabb lettem és hozzátettem: - A világ legjobb útján. Ennél nincs jobb.

Mindenki nevetett. De ez a nevetés nem zavart, mert nem volt se rossz, se sértő. Sőt éppen hogy felvidített.

Először a bácsiék és a gyerekek érkeztek, Valentin, Bibiana és Mateo. A Felisona nevű öszvér hátán jöttek, amely sötét gesztenyeszínű volt. Felisonát nagyon féltették és szerették, mert ez volt minden vagyonuk. Egyszer, amikor beteg lett - mesélte Nin -, Valentin éjszaka sírt az ágyában, a szülei meg azt hitték, azért sír, mert éretlen körtét lopott és megette. Szóval ők értek ide először. Az országúton jöttek, a falu felől, és Felisonára - aki nagyon jámbor volt - a nyereg fölé tették a színes csíkokkal és a sarkain bojtokkal díszített tarisznyákat. Ettől lett a menet igazán ünnepélyes! Felisona hátán Rosalína néni ült, fekete nagykendőjébe burkolózva. A karjában tartotta Mateót. Az anyjuk mögött lovaglólásban Bibiana és Valentin, mind a ketten jól betakarva egy másik kendőbe, és kötéllal odakötve, nehogy útközben leessenek. Eladio bácsi gyalog jött, egy ággal ösztökélve Felisonát.

Messziről, a havas országúton olyanok voltak, mint a betlehem-i figurák.

Nin nagy boldogságában egyik helyről a másikra ugrált. Közben félig vidáman, félig szomorúan, amit nem egészen értettem, azt mondogatta magában:

- Kár, hogy csak egy nap! Kár, hogy csak egy nap! És milyen gyorsan elmegey!

Végül Felisona gazdáival együtt befordult a jegenyés mögött, mert az út, amely a folyóig vitt, jeges volt, és az öszvér megcsúszhatott volna. A másik oldalon jöttek, az arcuk piroslott a hidegtől, de mosolyogtak. A kendő alól kilógott Bibiana és Valentin lába, a sarkukkal bökdösték az öszvér farát, és nevetve kiabáltak:

- Gyorsabban, Felisona! Gyorsabban, szép májusi rózsa, Felisona!

Felisona a fülét mozgatta, a pofája gőzölgött, mint egy kis kémény.

Nin eléjük indult, és ha valaki látja, meg nem mondta volna, hogy vak, olyan biztosan ment az út felé, pedig nem vezette senki. Én persze jól tudtam, hogy milyen ügyes.

- Valentin, Bibiana! Itt vagytok, Valentin - hívogatta őket. Én pedig néztem a lábnyomát a hóban.

Eladio bácsi kövérkés ember volt, a nevetése nagyon vidám. Rosalína néni szüntelenül beszélt, de annyit és olyan gyorsan, hogy nem is értették. Mindenkit szolngatott: Martát, aki a kezét a kötényébe törölve jött, és közben a kontyát hozta rendbe; Mariát, aki utolsónak lépett ki, és szorosan beburkolózott a kabátjába, mert nagyon fázós volt, és Lorenzót, aki a küszöbön megállt, onnan nézett nyugodtan és mosolyogva, mint mindig.

- Boldog ünnepeket!

- Boldog ünnepeket! - mondta mindenki. Én is, pedig sose láttam őket, de már tudtam, milyenek, annyit hallottam róluk.

Eladio bácsi kioldozta a gyerekek köteleit, Valentin és Bibiana a földre ugrott, és tüstént sűrű topogásba kezdtek, hogy egy kicsit felmelegedjen az átfagyott lábuk.

- Befelé mindenki, jó emberek, akkora tüzet raktam, hogy a ház is kigyullad! - hívta őket Marta nagyon elégedetten. És mindenkit az ajtó felé tesékelt.

Mindenki nagyon vidám volt, és mindenki egyszerre beszélt, még Nin is, engem jóformán észre se vettek, rám se néztek. Mennyire örültek, hogy látják egymást! Marta, Lorenzo, Maria, Rosalína, Eladio... Mintha egy család tagjai volnának, bár

nem voltak azok. De volt valami közöttük, ami testvérekké tette őket, mintha mindig ismerték volna egymást. Arra gondoltam, hogy ugyanakkor a rokonok - mint például Susana meg én - néha nem látszanak annak. Szokatlan dolog jutott eszembe: „Azért szeretik egymást, mert szegények” - gondoltam. Ez a gondolat fáj, de jól is esett.

Mindenki a tűz köré telepedett, a padokat Valakban tették oda, hogy mindenkit érjen a meleg, a gyerekeknek zsámolyokat vittek oda. Rosalía néni forrón megcsókolta Nint, és a fejét kerek hasához szorította. Azt mondta neki:

- Szép, szép, kis lovag!

Azután a térdére ültette Mateót; erre mindenki őket nézte, de Mateo rosszkedvű volt és álmos. Mateo igen nagy volt a korához képest, de azért nagyon anyás. Marta ezt rögtön meg is mondta neki.

Valentin és Bibiana Ninnel beszélgetett, és én, bevallom, kicsit féltékeny voltam; azt gondoltam, hogy ha Nin másokkal van, én a második helyre szorulok, ezért nem is mentem oda hozzájuk. Valentin - meglepetésemre - magasabb volt nálunk. Pedig csak kilencéves. De legalább tizenkettőnek látszott. Nem is tudom, mit éreztem, amikor láttam

őt, ahogy ott állt és parádézott; olyan magas volt, a haja fekete és csillogó, szeme nagy, a bőre barna. Nagyon csinos volt, igen, ezt nem lehetett tagadni! Bibiana is elég magas, bár mondták, hogy csak hét-éves. Bibiana először csak rám mosolygott egy kicsit félénken. Két szép, fekete copfja a hátára csüngött. Hirtelen eszembe jutott ritkás, rövid hajam, és szörnyen szégyelltem, hogy milyen csúnyának és furcsának találhatnak. Mióta itt voltam, először jutottak eszembe ezek a dolgok! De Nin engem hívott.

Megdobbant a szívem, és odamentem.

- ő Paulina - mondta Nin. És olyan büszkének látszott, mikor ezt mondta, hogy hirtelen visszatért a jókedvem.

Valentin és Bibiana rám néztek, de nem szóltak hozzám. Kicsit szégyenlősnek látszottak, és nekem se jutott eszembe semmi. Rosalía néni visszajött, és két cuppanós csókot nyomott az arcomra, olyan hangosan, ahogy - ezt már észrevettem - a hegyi asszonyok szoktak.

- Ez Pablito úrfi lánya! Milyen derék ember volt! - mondta. - A kislányán is látszik, hogy milyen értelmes!

Marta és Maria ekkor elkezdtek dicsérni. Anynyira, hogy már szégyelltem hallgatni őket, és a

földet néztem. Még soha nem mondtak nekem ilyesmiket, mint most. Rosalía bólogatott, és megsimogatta az arcomat. Mit gondolhatott a lenyírt hajamról! Talán azt hitte, hogy a városban így hordják. Ez megvigasztalt.

- Értelmes, de nemcsak értelmes arca, hanem szíve is van - mondta Marta, aki mindig ilyen furcsán beszélt.

- Nincs jobb nála az egész világon - mondta Maria. - Ha nem hiszik, kérdezzék meg Nint.

- Te mit mondasz, Nin? - kérdezte Eladio bácsi.

Nin nem szólt semmit, de úgy nevetett, hogy ez jobban esett minden szónál, amit mondhatott volna.

Rosalía néni kirázogatta és összehajtogatta a kendőjét, Marta meg addig kávéval és süteménnyel kínálta őket. Nin megint nyugtalan lett, mást se csinált, csak mászkált az ajtóig meg vissza. Oda és vissza.

- Ó, madárkám, ne repkedj! - mondta Rosalía néni. - Megérkeznek idejében, légy türelemmel!

És úgy nézett rá egy pillanatra, mintha az anyja lenne.

Lassan barátkozni kezdtünk: Bibiana, Valentin meg én. Kicsit különös gyerekek voltak, és néha nem értettem, hogy mit mondanak. Olyan szava-

kat használtak, amiket nem ismertem, és olyan dolgokról beszéltek, amikről sohase hallottam. De azért egyre jobban megértettük egymást.

- Készítettünk egy meglepetést - mondtam. - Akarjátok látni a betlehemet?

- Ó! - mondta Bibiana, és összecsapta a kezét. - Tényleg csináltatok betlehemet?

- Igen - felelte Nin. - Nézzétek meg. Öltözzetek fel jól, és menjünk ki a kertbe.

Kimentünk, mert a felnőtteket annyira lefoglalta a saját dolguk, hogy nem szóltak semmit. Mateo, aki egy padon feküdt, amikor meglátta, hogy kimegyünk, odajött, és a kezét nyújtotta a nővéreinek. Nagyon kövér gyerek volt, a fején gesztenyeszínű fürtökkel. Úgy szerettem volna, ha van egy ilyen testvérem, akit fésülgetni lehet, mesélni neki és megetetni! De nekem már nem lehet testvérem, mert a szüleim meghaltak. Persze ha jól meggondolom, ezek a gyerekek szinte a testvéreim voltak.

Amikor a kert sarkához értünk, Nin megállt, éppen a betlehem előtt, pedig senki se mondta, hogy ott van, éppen ott. Valentin és Bibiana elbűvölten néztek, és Mateo rögtön meg akarta fogni a figurákat, de nem hagytuk.

- Jaj de szép! - suttogta Bibiana.

- Ma éjfélkor kijövünk - mondta Nin, úgy,

ahogy megbeszéltük. - Kijövünk majd egy lámpával, és karácsonyi dalokat énekelünk.

- Én tudok egypár nagyon szépet - mondta Valentin kicsit hengegve. - A mama tanította őket, amikor kicsi voltam.

- Én is tudok! - mondta Bibiana.

- Meg én is - mondta Mateo. Erre mindannyian nevtünk.

Ekkor fent, a ház ablakából, az ismert ujjkopogás hallatszott az üvegen. Felnéztünk, és megláttuk nagyapáék és Susana arcát, akik integettek, hogy menjünk be, mert hideg van. Hogyne lett volna! Susana volt az egyetlen, aki nem mosolygott.

- Menjünk be - mondtam lemondóan. - Ha nem megyünk, megszidnak.

A többiek egy kicsit csodálkoztak, de nem szóltak semmit, és elindultunk befelé. Pedig világosan látszott, hogy szeretnének még ott maradni és nézni a betlehemet. Ez természetes, mert először csináltunk ilyet. És nemhiába dolgoztunk rajta olyan sokat, Nin meg én. Félig összefagytunk. „Biztos, hogy ha meglátják - mondtam magamban, nagyapáékra gondolva -, ők is megértik. Sőt fogadok, hogy még Susana se ráncolná a szemöldökét!” De ez utóbbi talán túl merész kívánság.

Milyen különös! Már ebéd ideje volt, és még mindig nem jöttek Nin szülei. Mondanom se kell, hogy szegény már tűkön ült. Még a felnőttek is, bár titkolni akarták, nagyon idegesen járkáltak, és észrevettem, hogy összenéznek, és integetnek egymásnak Nin háta mögött.

Szegény Nin el se jött a nyitott ajtótól, ott állt felemelt fejjel, mintha látná az erdei utat, amelyet olyan jól ismert. Már nem is kérdezett semmit.

És ez volt a legrosszabb, mert jól tudtam, hogy Nin szíve már nem bír el többet. Jól tudtam, mi ez!

Eljött az ideje, hogy felmenjek enni nagyapáék-
kal és Susanával. Maria nem mondhatott volna rosszabbat:

- Menj fel, Paulina, ebédelned kell.

Elválni tőlük! És otthagyni Nint ebben a nyugtalanságban! Nem akartam rágondolni, de rám jött a félelem, és csak azt a bizonyos belső hangot hallottam, amelyik ezt mondta: „És ha történt ve-

lük valami? És ha a ló megcsúszott a hóban? Olyan jegesek az utak!... ” Még farkasokra meg hasonlókra is gondoltam, és nem ment ki a fejből egy történet a farkasokról, amit Lorenzo mesélt, alig egy héttel ezelőtt. Télen a farkasok éhesek, és lejönnek a hegyekből; egészen a falu közelébe merészkednek. Ó, istenem, ilyesmi nem történhet karácsony estéjén! Nem, ez nem lehet!

Összeszorult a szívem, egészen kicsinek éreztem a mellemben, amikor beléptem az ebédlőbe.

Még nem érkezett el az este, de nagymama nagyon szépen feldíszította az asztalt magyalágakkal. Rögtön látták, hogy történt velem valami, mert alig tudtam megenni a levest, pedig az a jó, átmelegítő leves volt, amelyet csak Marta tudott csinálni.

- Mi van veled, Paulina? - kérdezte nagypapa. - Miért nem eszel?

Úgy éreztem, nem értenének meg, mert az ilyesmit mindig annyit kellett magyaráznom, hogy végül belezavarodtam, és mindennek az ellenkezőjét értették. Amikor le kell írnom valamit, jól megy, ' de a beszéd kész csapás. Főleg akkor volt így, amikor még csak tízéves voltam.

- Nem kell sokat törődni vele - mondta Susana. - Ilyen barátságtalan. És biztos, hogy azoknak a

társaságában, akikkel láttam, nem tanul valami jó modort. Nincsenek itt más gyerekek, akikkel összejöhetne? Hallottam, hogy a bányamérnöknek van két vagy három hasonló korú lánya...

- Igen - mondta nagymama. - De télen nincsenek itthon. És mi amúgy is olyan elzártan élünk... De ezek jó gyerekek. És jól neveltek a maguk módján.

- A maguk módján - ismételte Susana erőltetett nevetéssel. - Jó mód lehet!

Ekkor nagyapa szólalt meg, olyan kemény hangon, amelyet tőle még nem hallottam:

- Legalább nem romlottak. Egészséges gyerekek minden tekintetben. Semmi rosszat se tanul tőlük.

Susana összeharapta a száját.

- Jó, nem mondom, hogy nincs így - tette hozzá idegesen. - De ami a nevelést illeti...

Nagyapa félbeszakította, és újra megkérdezte:

- Mi van veled, Paulina?

Akkor megértettem, hogy nagyapa nagyon szívesen meghallgat engem. Rátettem a kezem az övére; olyan nagy volt, mint egy fatörzs.

- Az a baj, hogy Nin szülei még nem jöttek meg. Nin fél, és én is, mert ezek az utak olyan síkosak...

Elhallgattam, mert máris gombócot éreztem a torkomban, és nem tudtam beszélni.

Nagyapa elgondolkozott, és nagymama is abba hagyta az evést. Susana, úgy emlékszem, megkérdezte, hogy kicsoda Nin, de senki se figyelt rá, mert amit én mondtam, az fontosabb volt, és láttam, hogy őket is nyugtalanítja. Ekkor Maria, aki felszolgált, odahajolt a nagymamához, és mondott neki valamit halkán, amit nem értettem.

- Te szent isten! - kiáltott fel nagymama, és összecsapta a kezét.

De úgy látszott, mégse történt valami borzasztó. Szerencsére!

- Mi történt, nagymama? - bátorkodtam megkérdezni, pedig tudtam, hogy Susana megbotránkozik a kérdésem.

- Ne izgulj, szépségem - mondta Maria. - Egyél, nincs semmi baj.

Ezt halkán mondta mellettem, és egy kicsit megnyugtatót.

Befejeztük az ebédet, de még nem szöktem le a konyhába, amikor Maria feljött, és azt mondta hogy lent van Millán, a pásztor, és híreket hozott a domboldali házból.

Nagyapa mondta, hogy jöjjön fel, mert szeretne beszélni velem. Amíg nagyapa és a pásztor bementek

a kis terembe, én Maria nyakába csimpaszkodtam és kérleltem:

- Mondd meg nekem, légy szíves, akkor is, ha rossz!

- Nem rossz - mondta Maria. - Nem rossz, hála istennek!

De könnyek folytak az arcán. Lehajolt, és amíg megigazította a galléromat, ahogy szokta, elmesélte, hogy Nin szülei nem tudnak jönni, bár karácsonyeste van, mert mára várnak egy kisbabát, éppen ezen a napon.

- Egy kisbabát? - csodálkoztam. Ezt majdnem lehetetlennek éreztem.

- Igen, egy kistestvért Ninnek - mondta. - Látnod, hogy egyáltalán nem rossz hír, hanem éppen ellenkezőleg: nagy öröm. Nem várták még ilyen hamar, de biztos, hogy épp karácsonyeste érkezik. Jobb napot nem is választhatott volna.

Úgy éreztem magam, mint akit fejbe vertek. Ninnek kistestvére lesz! Istenem, istenem, Ninnek kistestvére!

- És ő tudja? - kérdeztem.

-Nem... még nem. Talán most majd megmondja neki az úr.

Így is lett. Nemsokára Maria felkísérte Nint az emeletre. Milyen furcsa és váratlan volt az egész!

Az igazat megvallva, minden másképp alakult, mint ahogy vártuk és előkészítettük. Ahelyett, hogy mi lepnénk meg őket, nekik sikerült meglepniük bennünket. Maria kézen fogva fölhozta Nint, aki nagyon sápadt volt. Mennyire sajnáltam! Hogy szerettem volna odamenni, megölelni, és azt mondani neki: „Ne félj, Nin, nincs semmi baj; sőt azt mondják, hogy ez nagy öröm!” Legbelül mégis valami azt súgta: „De igen, Ninnek ez rossz lesz. Igen, az lesz, mert ő annyira várta ezt a napot...” Hiszen mit tagadjam, még nekem is nagyon nagy csalódás volt.

Maria kopogott a szoba ajtaján, ahol nagyapáék voltak a pásztorral, és Nin bement. Láttam, mielőtt becsukódott az ajtó, ahogy lassan megy előre, nagyapa felé. Felnőttes kis öltönyében, bátortalanul.

Leültem, hogy megvárjam, de akármit csináltam, nem kötött le. Nem tudom, mennyi idő telt el addig, amíg végre kinyílt az ajtó, és kilépett nagyapa, kézen fogva Nint. Mögöttük Miiián, a pásztor sárgás szemével nézett bennünket, mint a vadászkutyák.

- Paulina - mondta nagyapa. - Menj játszani Ninnel, és szórakozzatok nagyon jól, mert ma nagy nap van!

Soha nem mondta még nekem nagyapa, hogy menjetek játszani Ninnel. És nagyon hálás voltam neki, hogy akkor ezt mondta. Nin sápadtan követt, és erősen összeszorította az ajkát. Nem megmondtam, hogy ez az örömhír őt nem vidítja fel!?

Megfogtam a kezét, és csendesen - mit is mondhattam volna én, aki olyan jól ismertem? - lementünk a lépcsőn.

13. PAULINA AJÁNDÉKAI

Lent a konyhában mégis olyan örömujjongással fogadtak bennünket, mintha ez lenne az ünnep fénypontja. Nem mondom, hogy nem az, de Nin most már tavaszig nem találkozhat a szüleivel.

- De fiacskám, micsoda ajándék! Micsoda ajándékot hozott neked a karácsony!

- Ó, micsoda hír, Nin, micsoda hír!

És mindenki ölelte, csókolta. Még Valentin és Bibiana is tátott szájjal álltak, és egy kicsit irigyelhatték is, mert Valentin azt mondta:

- Nahát, Mateo is majdnem karácsonyeste született... alig egy hónappal előbb! Igaz, mama?

De Nin hallgatott. Nem tudott beszélni, ez világosan látszott. Miiián, a pásztor, aki éppen utánunk jött le, azt mondta:

- Nos, légy bátor, fiacskám. Hallottad, mit mondott az úr: hogy viselkedj úgy, mint egy férfi, hiszen az vagy. Egy férfi, igenis.

- Meghiszem azt! - mondta Marta éneklő hang-

ján, aki nem szerette, ha bárki megelőzte a véleményével vagy a tanácsaival. - Mindig férfi volt ez a Nin. Inkább, mint mások, akik idősebbek, és szakálluk van.

Ezzel mindenki lezárta az ügyet, és készülődtek az ünnepre. Az asszonyok segítettek a konyhában, a férfiak meg összeültek és dohányoztak, a földről és a vízről beszélgettek - két olyan dologról, amit nagyon szeretnek.

Már délután volt, de az ég még világos. Belül valami szorongatott, de ez csak növelte a nap örömet, és felbátorított. Eszembe jutott valami abból a sok mindenből, ami ezekben a napokban a fejemben kavargott. Úgy éreztem, itt a pillanat, hogy előhozakodjak velem.

- Várjatok egy kicsit - mondtam a gyerekeknek.
- Rögtön visszajövök.

Felmentem a lépcsőn, és valami bizonytalanság fogott el, mert nem tudtam, hogyan sikerül. -

A hallban, a kandalló körül, ott ültek nagypapák és Susana, és beszélgettek. A kávécsészék még a kisasztalon voltak.

- Nagymama - szóltam, és igyekeztem, hogy a hangom nagyon kedves legyen. - Nagymama, szeretnék kérni tőled valamit.

- Mit? - kérdezte nagymama. Ahogy mosoly-

gott, láttam, hogy nagyon jó kedve van. Ez természetes egy olyan napon, mint a mai. Csak egy volt, ami elronthatta az egészszet: Susana.

- Nem nagy dolog - mondtam, hogy előkészítem.

- Jól van. És mi az?

Ahogy hárman rám néztek és vártak, a szívem nagyon erősen kezdett dobogni, de igyekeztem, hogy természetes legyen, ami következik, és gyorsan kitálaltam:

- Szóval, nagymama... azok a játékok, emlékszel? Azok ott fent a szekrényben... ahogy te is mondtad, már nincsenek gyerekek a házban, és hogy azok a gyerekek már elmentek...

Hirtelen elhallgattam. Összezarodtam és láttam, hogy nem azt mondtam, amit akartam. Pedig majdnem kívülről megtanultam. De aztán mindent fordítva mondtam.

Nagymama hirtelen elkomolyodott, nagyapa pedig merően nézett rám. Susana kinyitotta a száját, de félelmemben, hogy megszólal, megjött a hangom:

- Nagymama, most vannak itt gyerekek! Igen, lent van Valentin, Bibiana, Mateo... és Nin. És nekik nincsenek játékaik... Én azt gondoltam: valahol mindig vannak gyerekek. És mindig kel-

lenek a játékok... Mert minden évben születnek gyerekek, tele van velük a falu és az egész világ!

Ó, milyen rosszat mondtam, milyen rosszat! Hogy belegabalyodtam az egészbe, a gyerekekkel, akik születnek, ezt belül világosan éreztem.

- Nem értem - mondta nagymama. - Nem tudom, mit akarsz mondani.

Összeszorítottam a számat. Ha egyszer nem tudom jobban elmagyarázni!

- Nagymama - kezdtem újra. - Többé nem fogsz szomorkodni, ha azokra a gyerekekre gondolsz, akik már nincsenek, ha odaadod a játékokat más gyerekeknek... És látod meg hallod, hogyan játszik a többi gyerek...

Megint elhallgattam. Ha most sem értették meg, akkor már sohase fogják megérteni. Meg nem szóltam volna még egyszer. Minek, ha egyszer nincs abban semmi rossz, amit kértem, mégis annyi félelmet és nyugtalanságot okozott nekem? Volt ebben valami furcsa, amit én nem tudtam megérteni.

Nagymama nagyon komoly volt, és a tüzet nézte. Úgy láttam, hogy egy kicsit remeg az ajka. Ha ráadásul még meg is haragszik! De hogyan is haragudhatna meg ezért? Biztos vagyok benne, hogy nagymama jóságos. Hát akkor miért olyan nehéz ez az egész? Hirtelen eszembe jutott az a falu, ahol

az emberek a nap után futottak, meg hogy Marta azt mondta, milyen sok ember él hasonlóan. És úgy éreztem, hogy értem.

- Ne haragudj rám - szólaltam meg. Olyan volt a hangom, mintha sírni akarnék. - Ne haragudj rám, főleg karácsonyeste ne.

- Nem haragszom - felelte nagymama, és rám nézett. - Nem arról van szó, hogy haragszom... De tudod, hogy ezek emlékek. És én nem tudom odaadni az emlékeimet ezeknek a gyerekeknek.

- Nem emlékek. - És azt se tudom, hogy merem ezt mondani. De a hangjáról éreztem, hogy nem haragszik, hanem valami más furcsa dolog történik velem, amit én nem értettem. - Nem emlékek, nagymama, csak játékok... és a játékok játszásra valók... Emlékek a fényképek és effélék, én azt gondolom... És különben is, az emlékek belül vannak, és ha nincsenek itt a játékok, ugyanúgy emlékezel...

Ekkor - hogy lehet, hogy eddig késett! - Susana hangja hallatszott:

- Ez már mindennek a teteje! A teteje! Menj, eredj innen, és ne zavarj még egyszer a butaságaiddal!

Szégyenkezve fordult nagyapához.

- Mit gondolhatsz rólam, bácsikám! Mit is gon-

dolhatsz... a nevelés, amit adtam neki! De biztosítlak, hogy ezeket magától találja ki: nagyon nehéz gyerek, már figyelmeztettelek benneteket.

Nagyapa, aki eddig semmit se mondott, kinyújtotta a kezét, hogy Susana elhallgasson. És Susana nagyon jól érthette őt; mert hála istennek, befogta a száját.

- Hagyd, hagyd! - mondta nagyapa. - Ne mentegetőzz. Nincs semmi baj.

Nagymama is felengedni látszott.

- Nem - mondta nagyon lassan. - Természetesen nincs semmi baj. Semmi baj.

Hallgattak. Nem tudom, meddig, de nagyon hosszúnak éreztem, nagyon hosszúnak. Azután nagyapa szólalt meg:

- Azt hiszem, hogy nagymama beleegyezik.

Nagymama olyan volt, mintha könnyezne, de közben mosolygott, és ezért nem látszott szomorúnak. Olyan mozdulatot tett, mint aki azt mondja: „Ennek így kell lennie!” - és felkelt.

- Gyere, gyere, mókuskám - hívott magával. - Menjünk fel.

Végül csak sikerült! Mindenkinek jobb így, biztosan tudom, hogy így mindenkinek jobb!

Már indultunk, amikor nagyapa megfogta a kezemet, és azt mondta:

- Nagyon igazad van, Paulina. Teljesen igazad.
Nagymama lassan elindult fölfelé a lépcsőn, én meg azt kérdeztem tőle:

- Mondhatom nekik, hogy jöjjenek fel?

Nagymama azt felelte:

- Hát persze hogy mondhatod.

Futottam lefelé, mint a villám. Hogy fog örülni Nin! Nem tudom, mit adtam volna azért, hogy Nin örüljön!

Valentin és Bibiana, sőt Mateo is nagyon kíváncsian vártak.

- Gyertek velem mind! Menjünk fel! - mondtam nekik.

Nagyon lassan mentek fölfelé, és mindent megcsodáltak tágra nyitott, kerek szemmel. Nin volt az utolsó, kezével tapogatta a falat. Abban a pillanatban valóban vaknak látszott. Mintha most látnám először, mióta ismerem.

14. A GYEREKEK ÁBRÁNDJA

Nagymama minden lámpát meggyújtott a szobában. Maria is ott volt, a huzatot szedte le a bútorokról. A bútorok nagyon szépek voltak, a kárpitjuk piros és kék színű, a fájuk világos. Maria rám nézett, amikor beléptünk, és úgy csillogott a szeme, hogy egészen fiatalnak látszott.

Valentin, Bibiana és Mateo - aki a nővére kezét fogta, és elbújt a lába mögött - félénken megálltak az ajtóban. Nin mellettem állt, és mert nem látott semmit, az arcán nem látszott érzélem, mintha az a nagy bánat, ami a szívét nyomta, nem is létezne. Igazán úgy viselkedett, mint egy férfi, egyetlen könnye se volt, sőt megpróbált mosolyogni, mint amikor a konyhában olyan lármásan fogadták. Igenis férfi volt Nin, milyen igaza volt Martának! Csak aki úgy ismerte, mint én, az tudhatta, hogy mit érez most.

Nagymama kinyitotta a szekrényt, és kiáradt a naftalinszag. Abban a pillanatban olyan volt

nagymama, mint egy királynő. Odafordult hozzánk, és azt mondta:

- Gyertek ide, gyerekek! Gyertek! Ez a szekrény tele van karácsonyi ajándékkal.

De úgy látszik, se Valentin, se Bibiana, főleg Mateo nem értette, amit nagymama mondott. Ekkor Maria, aki tudott a nyelvükön, megszólalt:

- Butuskák, nem halljátok, mit mond az úrnő?! Gyertek, és ne legyetek olyan esetlenek, itt bent játékok vannak, mindegyikötöknek!

Valentin olyan lett, mint a pipacs, és a földet nézte. Bibiana kicsit bátrabb volt és megkérdezte:

- Nekünk?

- Igen, igen, mindnyájatoknak - mondtam én.
- Mindenkinek jut játék, mert ma karácsonyeste van.

- És holnap karácsony! - kiáltotta Maria nevetve. - Gyertek, gyerekek! Mit álltok itt?

Egyik kezemmel Bibianát fogtam meg, a másikkal Nint, és betoltam őket a szobába. Mateo is jött, a nővére szoknyájába kapaszkodva. És bennünket látva, Valentin is felbátorodott.

A nagymama és Maria együtt kezdték kicsomagolni a játékokat, aztán ott is hagyták őket a földön és a bútorokon. Bibiana és Valentin mindegyiket megbámulta, mint akik nem egészen értik, hogy

mi történik. Mateo, a legkisebb rögtön nekibátorodott, és a hintaló felé futott, amelyik az apámé volt. Átölelte a nyakát, és örömeben olyan hangokat adott, mint a madarak szoktak. Láttam, hogy Bibiana megbabonázva nézi a nagy babát, és gyorsan azt mondtam neki:

- Ez a tied, Bibiana... és a konyha is... és a bölcső meg a kis bőrönd...

Valentin azt se tudta, hova nézzen, mit fogjon meg, teljesen megzavarodott. Soha nem gondoltam, hogy ez nekik ekkora meglepetés lesz. Bibiana el volt ragadtatva; megfogta a babát, megsimogatta szőke haját, de alig mert hozzáérni. Szinte észre se vettük, és már mindenki azzal foglalkozott, ami a legjobban megtetszett neki. Lassan a szavuk is megjött, és látszott, hogy az öröm nem fér beléjük, mintha még mindig nem hinnék, hogy az a sok minden csakugyan az övék lesz.

- Valentin, ez biztosan tetszeni fog neked - mondtam, és odaadtam neki azt, amit én is annyira szerettem, de megértettem, hogy nagyobb szüksége van rá, mert neki egy sincs: a könyveket.

Egyáltalán nem csalódtam. Valentin hatalmas örömmel ölelte magához őket. Nézegette, lapozgatta. Látszott, hogy ebben a szobában semmi se vonzotta annyira, mint a könyvek. Nagyon szépek

voltak, színes borítóval és bőrkötésben. Ott sorakoztak nagyon jó állapotban Verne Gyula regényei, *Gulliver utazásai*, a *Tom Sawyer* és Marco Polótól az *Utazásaim*. És még sok más, amire most már nem emlékszem, de mindegyik nagyon jó. Bevalom, hogy néhányat meg akartam tartani magamnak, és eléggé nehezemre esett lemondani róluk. De azonnal megértettem, hogy ez nem olyan fontos, mert nekem vannak könyveim, neki meg nincsenek.

-Az enyém... igazán az enyém? - kérdezte Valentin, és csillogott a szeme.

- Igen, igen: mindegyik a tied - mondtam neki.

- Mind... mind, igazán? - kérdezte, és olyan gyorsan meg akarta nézni őket, hogy azt se tudta, melyikkel kezdje. Leült a földre, felhalmozta maga mellett a könyveket, és kinyitogatta egyiket a másik után. Az arca olyan piros volt, mint máskor a hidegtől vagy a tűz melegétől.

Bibiana Mateo mellett ült - aki egy percre se tágított mellőle -, és mindent megmutatott neki. Odamentem Ninhez, kézen fogtam, és a játékokhoz vezettem.

- Nin, választhatsz, amit csak akarsz. Mindent, amit csak akarsz, ebből a szobából.

Elmeséltem neki, hogy mi minden van körülötte,

de ő teljesen nyugodt maradt, nem szólt, csak annyit:

- Nem, Paulina. Én semmit se akarok. Nekem nem kell semmi. Hagyd a játékokat Bibianának és Valentinnak.

Milyen különös! Éreztem, hogy Nin igazat mond, és valóban semmi sem érdekli, csak egy dolog, amit én is tudtam: hogy jöjjön a tavasz.

Nagymama és Maria befejezték a maradék felosztását: labdákat, egy babaházat, egy kétcsovű puskát, egy fejtörő játékot, a többi könyvet és tudom is én, mi mindent. Valentin és Bibiana elvesztette a félenkségét, nevettek, hangosan beszéltek, és egymásnak mutogatták a játékokat. Mateo vastag lábcskáin egyiktől a másikhoz szaladt. Végül Nin is kiválasztott valamit: néhány könyvet, én pedig megígértem, hogy felolvasok majd neki a konyhában, „hogy gyorsabban múljon az idő”.

Úgy láttam, hogy nagymama nagyon elégedett, amikor hallotta és látta, mit csinálnak Mateo és a testvérei. Azután lassan, ahogy mindig is járt-kelt a házban, kiment a szobából. Néztem őt, és éreztem, hogy jobban szeretem, mint valaha, és nagyon büszke vagyok, hogy ilyen nagymamám van.

A délután hamar eltelt, annyi minden történt.

Hat óra körül megérkezett a többi bérlő is, és már alig fértek lent a konyhában. Amikor Maria felhozta nekünk az uzsonnát - csokoládét és süteményt, amit Marta sütött -, a konyhába vezető lépcső felől hangos morajlás hallatszott.

- Már mindenki ott van - mondta Maria, ahogy a tálcát az asztalra tette. - Hallgassátok, hogy nevetnek és beszélgetnek!

Mindenki a lépcsőhöz futott, csak Nin és én nem.

- Mikor kapunk híreket a domboldalról? - kérdezte Nin.

- Hamarosan, szépségem - mondta Maria. - Miiián már elment hozzátok. Ne nyugtalankodj, egyél, és érezd jól magad, Nin. Nincs abban semmi rossz, ami a házatokban történik. Látod, mi tízen voltunk testvérek! Minél több a gyerek, annál jobb.

- Ide figyelj, hát nem nagyon szép nap ez a mai?

- kérdeztem tőle. - Látod, itt van például Valentin, Bibiana és Mateo... Én is szeretném, ha testvéreim lennének.

- Neked már vannak - felelte Nin. - Én és aki születik.

Valentin lépett be, és elégedetten mondta:

- Mindenki lent van. Lorenzo, apa, Nicolasón Albercából, Juanjo, Inés, Eladio... és mindenki, mindenki!

- És az asszonyok - mondta Bibiana. - Hallottuk az asszonyokat!

Úgy látszott, hogy ez nagyon szórakoztatja őket.

- Nagyon ritkán gyűlnek így össze - mondta ekkor Maria, miközben leült, és megfogta a kezemet. - Ezért olyan boldogok. Furcsa nekik így összejönni, találkozni, beszélgetni... Mindig csak dolgoznak, a földmunka foglalja le őket örökösen.

- Mint a papa és a mama - mondta Nin. - És a mamának most majd az újszülöttel kell járnia a mezőre, a hátára kötve. Úgy, mint amikor én születtem... És ez fáj nekem. Az, hogy a mamának újra végig kell küszködnie mindent, ahogy akkor... Néha mesélt róla: „Letettelek az árnyékba, az étel és a bor mellé, aztán kimentünk a szérűskertbe: te meg ott maradtál jól betakarva, egy nyitott esernyő alatt, hogy ne legyen meleged, és ne

bántsanak a legyek. És amikor enni mentünk, a karomba vettelek, és te a levegőbe rugdaltál a lábaddal... ” Ezt mesélte nekem a mama néha, őszi estéken - már hideg volt, és mi az ajtó közelében ültünk... Most pedig még több lesz a dolga!

Valentin odajött, és azt mondta:

- Mi ezt már tudjuk. A mi mamánk is bezárva hagyja otthon Mateót, amikor a mezőre megy. Még szerencse, hogy a tanítónő megengedi Bibianának, hogy délelőtt megnézze.

- Ez így van - mondta Maria. - A föld ilyen: mindent elvisz.

Én egy kicsit szomorúnak és túlzásnak éreztem ezt: a föld mindent elvisz. És bár abban a pillanatban nem értettem egyáltalán, örökre mélyen belém vésődött: a föld mindent elvisz. Bibiana és Valentin, sőt még Nin is, bár csak gyerekek voltak, jól érthették, mert elgondolkoztak. Mennyire mások az itteni gyerekek, mint akiket én ismertem a városban! A kollégiumi lányok meg a többiek nem nyugtalankodtak ilyen dolgok miatt, hiszen a vakációban mindegyikük láthatta szüleit - nem úgy, mint szegény Nin. „Szeretem a hegyeket - gondoltam. - Igen, úgy érzem, hogy itt belül én is hegyi lakó vagyok. ”

Uzsonna után az összes bérlő feljött nagypapáék-

nak boldog ünnepeket kívánni. Beléptek a hallba, és leültek nagyon komolyan, nehéz csizmás lábakat jóformán le se tették. A kezük, ahogy nyugodtan összefonták, olyan volt, mintha fából lenne, nagy és sötét. Nagyon sok boldogságot kívántak mindenkinek, nagyon lassan ejtettek ki minden szót. A tekintete mindegyiknek különös volt, mint amikor a távolba elnézünk a hegyek fölött. Nagypapák és Susana - ő csak szótlanul, mert látzott, hogy nem tud mit mondani - elnököltek a gyülekezetben. Maria likőrt szolgált fel és szárazsüteményt. Keveset ittak, alig érintették a poharat, és csak egy-két kis süteményt ettek. Bezzeg a konyhában szerettek inni! Megértettem, hogy ezt is csak azért csinálták, hogy nagypapák kedvében járjanak, ahogy Marta mondta.

A konyhában óriási asztalt állítottak fel. Marta és Maria legalább három asztalt és egy lefordított mosóteknőt toltak egymás mellé, és vastag szálú abroszokkal terítették le. Milyen sokan összegyűltek ott lent! Hogy szerettem volna inkább velük vacsorázni, mint fent a háziakkal.

- így kell lennie - magyarázta Maria, amikor nagyon halkán elmondtam neki, mit gondolok. - Ne okoskodj, és vacsorázz fent. Majd lejönnek az

úrék is, mint minden évben. Ne okozz zűrzavart, Paulina. A dolgok mennek, ahogy mennek, és kész.

Mennyivel jobban szórakoztam volna Ninnel, Valentinnal, Bibiával, sőt még Mateóval is! Nem arról van szó, hogy nem szerettem nagyapáékkal vacsorázni, de... milyen nehéz az élet, istenem! És hogy megnehezítjük a dolgokat!

A mi asztalunk is szép volt. Magyalágakkal és fagyönggyel díszítették fel, a poharak meg csak úgy csillogtak. Nagymama meggyújtotta a gyertyáit a komód felett. Susana elég rendesen viselkedett, és jóformán semmi bántót nem mondott. A játékokkal történtek óta olyan furcsa volt, mint ha állandóan csodálkozna. És egy kicsit gyanakodva nézett rám.

Mindjárt vacsora után megkérdeztem nagyapáékat, hogy nem akarnak-e lejönni és megnézni a betlehemet, amit Nin meg én csináltunk.

- És hol csináltátok? - kérdezték. Amikor megmondtam, nagyon csodálkoztak.

- Ez aztán az ötlet! - mondta nagymama. - Meg kell néznem, bár próbára teszi a reumámat!

Susanán látszott, hogy nem akar jönni, ezért azt mondtam neki:

- Nem baj, ha nem jössz, Susana. Ne zavartasd magad. Nehogy megfázz!

- Megyek! - pattant fel erre. Ő tényleg nem változik.

- Előtte még szeretném megmutatni nektek a nagy meglepetést - mondtam. - Nagyon vártuk ezt a napot, hogy megmutassuk nektek... és Nin szüleinek. És mert ők nincsenek itt...

- Mi az? - kérdezte nagymama. Nagypapa nevette.

- Most majd meglátjátok - mondtam.

Megkerestem Nint. Lent már befejezték a vacsorát, és kihallatszott a nevetésük. Nagyon vidámak voltak, ittak a borostömlőkből, és a tűz fénye mindent bevilágított. Nin Lorenzo mellett ült, az asztal sarkán. Nagyon hallgatag volt. Annyi ember közt, amennyi ott volt - pedig jó sokan voltak -, soha senkit nem láttam még olyan egyedül. Oda mentem hozzá, és megfogtam a kezét.

- Nin - mondtam -, gyere fel velem... megyünk a füzetért és a ceruzáért, most jön a meglepetés.

Nin elmosolyodott egy kicsit, és felkelt. Elmentünk a holmikért, amik a kunyhóban voltak.

- Ne legyél szomorú, ha rájuk gondolsz - mond-

tam neki. - Talán jobb is lesz így, mert mire hazamegy, annál nagyobb lesz a meglepetés.

- Miért? - kérdezte.

- Mert folyékonyan tudsz majd olvasni és írni.

- Azt hiszed?

- Ez biztos! Nin, te nem is tudod, milyen ügyes vagy!

Nin nem szólt semmit. De láttam, hogy nem sikerült a bánatot úgy félredobni, akár egy követ.

Beléptünk a hallba. Nagymama és nagypapa, ahogy láttam, elég kíváncsian vártak bennünket.

- Mi az a meglepetés? - kérdezték.

Nin egy kicsit zavarba jött. Én odaadtam neki a füzetet és a ceruzákat. Semmit se kellett mondanunk: Nin elkezdett írni, és lerajzolt minden betűt, amit mondtam.

Persze nagy sikere volt. Még Susana is kivette a szemüvegét a tokból - mindent tokban hordott: a szemüveget, a púdertartót, az öngyújtót, a rúzsot -, és úgy maradt „megnyúlt arccal”, ahogy Marta szokta mondani.

Nagypapa és nagymama csodálkozott. Ők maguk is diktáltak betűket, és Nin két szempillantás alatt megrajzolta őket. Nagyon büszke voltam rá. Hogyne, hisz Nin még soha ilyen biztosan nem írt, mint ezen az estén!

- És ezt hogyan sikerült elérnetek? - kérdezte nagypapa. Amikor elmagyaráztam neki, meg kellett mutatnom a zsetonokat.

- Akkor jutott eszembe, amikor a Braille-írásról beszéltél nekem - mondtam. - Gondolom, az is valami ilyesmi lehet.

Nagypapa jól megnézte a zsetonokat meg a rájuk szurkált ábécémet. Tudtam, hogy ha így csillog a szeme, akkor nagyon elégedett. Nagymama is megcsókolt, Nint pedig megölelte. És kijelentette, hogy nagyon meg van elégedve velünk: velem, mert kitaláltam, és Ninnel, mert olyan ügyes.

Itt tartottunk, amikor feljött Maria. Végre hozta a hírt: Millán megérkezett a dombról, és Ninék házában megszületett egy kisfiú.

Amikor ezt meghallotta, Nin már nem tudott tovább uralkodni magán, és sírásban tört ki. Arcára szorította a kezét, nem hallottunk semmit, de láttuk, hogy rázkódik a válla. Nagymama átfogta, és erősen megölelte.

- Ne sírj, Nin! Ezért nem kell sírni...

De senki se értette meg, hogy azért sír, mert a szülei nem tudtak eljönni, a hóolvadás pedig még olyan messze van! Hogyan lehetek mind olyan értetlenek, hogy nem vették észre Nin valódi baját? És annyira izgatott volt az ábécé miatt is.

Nin lassanként megnyugodott, és megtörölte a szemét a keze fejével.

- Mutassátok meg a betlehemet - mondta nagyapa. Jól öltözzetek fel!

És szólt Mariának:

- Lorenzo hozzon fáklyákat!

Mindnyájan elindultunk, jól beburkolózva a kabátunkba, meggyújtott fáklyákkal. Olyanok voltunk, mint egy felvonulás. Milyen kár, hogy Nin ezt nem láthatta! De azért én elmeséltem neki:

- Nagyon szépek a fáklyák az éjszakában, Nin. Mintha aranyból volnának. És olyan sokan vagyunk!

Mindenkinek nagyon tetszett a betlehem. Szerencsére nem esett a hó, és minden érintetlen volt. A ropogós hóban jól látszottak a gondosan ásott utak és lépcsők.

- Jajde gyönyörű! - mondta Bibiana a kis öccsének, aki mint mindig, belekapaszkodott.

- Szép - mondta nagyapám, és én megszorítottam Nin kezét.

Mindenki elénekelte a karácsonyi dalokat. Legjobban Rosalíának ment, de aki a legszebbeket ismerte, természetesen Marta volt. Emlékszem egyre, amelyik így kezdődött:

Belén díszes kapuján
van nap, van hold és sok csillag...

Az ég fekete volt, de amikor Marta azt énekelte:
„nap, hold és sok csillag”, úgy éreztük, mindenütt fény villog, rengeteg csillag, rengeteg nap és hold.

16. A KARÁCSONY

Karácsony első napja elég szürkén virradt, és dél előtt tizenegy óra körül megint esni kezdett a hó.

Tíz órára mindenki elment a falu felé: Bibiana, Valentin, Mateo és a szüleik. Felisonára felpakolták az összes játékot. Néztem őket, ahogy távolodtak, az erkélyablakon keresztül.

Azután újra csendes lett a ház. Amikor esett a hó, eszembe jutott, hogy betemeti a betlehemet. De arra gondoltam, hogy nem érdemes összeszedni, így talán még szebb lesz.

Nin lent volt, ült a padon a tűz mellett, mint mindig. Karácsony napján mindenki későn kelt, mert előző este sokáig fent voltak.

- Itt van a madárka - mondta Marta, aki éppen a tüzet szította, amikor beléptem. Ninre mutatott és hozzátette: - Lássuk, örültök-e, gyerekek! Itt ez a Nin olyan, mint akit orrba vertek.

- Jó reggelt, Nin! - üdvözöltem.

- Jó reggelt, Paulina! - felelte. - Tudom, hogy havazik.

- Bizony - mondtam. - Megint esik.

- Milyen hideg lehet a domboldalon!

- Na, már megint itt tartunk! - szólt Marta. - Meglátod, fiacskám, megharagítasz. Talán másra nem is tudsz gondolni? Nehogy azt hidd, hogy ennél végződik a világ. Megnyugtatlak, hogy tudnak védekezni a hideg ellen. Nem ők az elsők, akik abban a házban laknak. Csak tudnám, te kire ütötél, hogy ilyen félénk vagy! Hallgass rám: ismerem a nagyapádat, aki akkora ember volt, mint egy nyárfa, és erős, mint egy bivaly. Mit gondolna egy olyan unokáról, mint te, aki kényes, mint egy kisasszony! Ő nem tűrte volna a pityergést, csak azért, mert hideg van.

Nin olyan vörös lett, hogy megfeszült a bőr máskor olyan sápadt arcán.

- Ne mondd ezt, Marta! - mondta. - Ne beszélj így! Nem magam miatt félek. Mit nem adnék, ha ott lehetnék, hidegben és hóban! Nem én akarom eljönni onnan. Te nagyon jól tudod, hogy miért bánkódom.

De Marta, aki sokszor túl kemény volt, még folytatta:

- Hallgass, te lovag! Senkin se segítesz ezzel a

siránkozással és szenvedő arccal. Te nem öltöztetted fel őket, ha itt ülsz egy sarokban, lehajtott fejjel. És ők amúgy is hozzá vannak szokva. Ott laktak a nagyszüleid és a nagyszüleid nagyszülei is. És ezen az ágon senki se lett gyenge: mindegyiket megtartotta a föld, tovább, mint a hármunk éveit összesen.

- És aki most született? - kérdezte Nin olyan fájdalmas hangon, hogy megdobbant a szívem. - Ő is erős, az újszülött? Talán erősebb, mint én? Mondd meg nekem, Marta, miért vigyáznak rám ilyen gondosan, miért csak velem bánnak kivételesen? Ezt nem szeretem, Marta, nem akarom, hogy velem másképpen bánjanak!

Most, ahogy így beszélt, nem látszott gyereknek. Rájöttem, hogy Nin azokban a percekben úgy érezhette magát, ahogyan én, amikor arra gondolok, hogy már nem vagyok kislány. Vagy legalábbis egyre kevésbé. Igen, a hegyekben gyorsabban érnek a gyerekek. Ezt akkoriban jól megtanultam.

Marta enyhített a hangján. Odament hozzá, és megfogta a fejét.

- Ne töprengj, fiacskám - mondta. - Lesz még elég időd rá, ahogy telnek az évek! - És hozzám fordulva még azt mondta: - És a tanító néni mit

csinál? Nem jut eszébe semmi, hogy lelket öntsön ebbe a gyámoltalanba?

Éppen ez volt a szomorú: hogy nem jutott eszembe semmi. Semmi, mert az ő bánatának nem volt semmilyen ellenszere. Csendben leültem Nin mellé. Egy kis idő múlva azt gondoltam, legjobb a dolgokkal szembenézni. Mit ért azzal Marta, hogy elhallgattatta Nint, ha ő mégis mindig ugyanarra gondol? Nem lenne jobb hagyni, hogy szabadon elmondhassa, ami belülről rágja?

- Meséld el, amin töprengsz, Nin - kértem. -
Meséld el nekem nyugodtan: én megértelek.

Nin szelíden vállat vont.

- Tudod már, hogy min gondolkozom, Paulina - mondta. - Jól tudod: nem akarom, hogy úgy bánjanak velem, mintha kicsi gyerek lennék. Még kisebbnek néznek, mint Mateót!

- Miért? - kérdeztem.

Halkan beszéltünk, hogy Marta ne halljon bennünket. Hallatszott a tűz pattogása és a fazekak duruzsolása, amelyek a tűzhelyen forrtak.

- Hát csak - folytatta. - Mert mindenkiről tervezgetnek valamit: „Ez jövőre segít az apjának... ez meg majd később abban segít...” Igen, ezt hallom Eladio bácsitól és Rosalía nénitől. Sőt tavaly nyáron a papa is azt mondta Eladio bácsinak

Valentinról: ideje lenne már kivinni a mezőre. És rólam? Rólam nem. Rólam senki se gondol mást, mint hogy távol legyek, védett helyen. Hogy egyedül nőjek fel, mint a gyom!

Mennyi keserűség volt a hangjában! Nagyon elszomorodtam, ahogy hallgattam.

- És nem is tanulok, mint Valentin! - tört ki. - Ha te nem lennél, még az A betűt se ismerném. Mindenki azt mondja Valentinról: „kár az eszét eltemetni a földben”, de én tudom, hogy ez legalább előbbre juttatja. De én? Én semmire se vagyok jó! Még arra se, hogy segítsek a mamának, mint egy lány, ugyanúgy, mint Bibiana!

- Ne mondd ezt, Nin, annyira fáj nekem - kértem. - Nemsokára tudsz majd írni és olvasni.

Nin hallgatott. De látszott, hogy csak azért nem felel, nehogy megbántson.

- Szeretnél most otthon lenni? - kérdeztem.

- Igen - felelte olyan hévvel, mintha mérges lenne. - Igen, most és mindig!

Tényleg bántott, amit mondott. De nem törődhettem saját magammal, mert az én bajom semmi se volt az övéhez képest.

- Mesélj nekem a házatokról - kértem, pedig fájtnak hallgatnom. - Meséld el, milyen...

- Inkább maradnék egyedül - válaszolta. - In-

kább hagyjanak egyedül, amíg a mezőre vagy a szérűskertbe mennek... rendben van! Kidugom a fejem az ajtón, és hallok őket, mert a mi földünk közel van. Hallok a papa hangját, ahogy a lovat nógatja. És hallok a mamát is. ő időnként oda kiált nekem: „Nin! ” Csak azért, hogy halljam őt. És aszerint, hogy honnan jön a hang, én tudom, merre járnak. Van úgy, hogy messzebbre mennek, ilyenkor nem hallok a szavukat. De legalább ott-hon vagyok!

- Nagyon is értelek, Nin. Bárcsak mindig velük lehetnél!

- Vagy legalább segíthetnék nekik valamit. Vagy ha a távollétem használna nekik... De így! Ez az, ami annyira fáj! Amíg kicsi voltam, nem vettem észre ezeket a dolgokat. Csak szomorú voltam, hogy nem vagyok velük. De most... Elmondok neked valamit, amit senki se tud, mert még senkinek se mondtam el.

Marta jött oda.

- Mit pusmogtok? - kérdezte. Újabb meglepetés készül vagy egy szökés?

Nem mondhattuk el neki, mert akármilyen jó-ságos is volt - és természetesen Nin nagyon szerette őt -, nem értette volna meg, és azt mondta volna Ninnek, hogy ezen ne törje annyit a fejét.

- Semmit, Marta- - feleltem. - Gondolkoztunk, csak hogy teljen az idő.

Elkezdett nevetni, azon a furcsa módon, hátravetett fejjel.

- Az idő! - mondta. - Az idő múlik, észrevétlenül. Észre se veszitek, aztán egyszerre csak asszony és férfi lesztek. Mintha tegnap lett volna, hogy a kertben epréztem. Még most is a számban az íze, ahogy rágondolok. Tizenöt éves se voltam. Majd benneteket is utolér az idő, kicsikéim. Már itt is van, értetek jött! Igen, úgy, ahogy mondom: mint egy álom, és az idő szalad, egyre csak szalad. És egy szép napon: mi történik? Hogy lehet, hogy tegnap még epréztem, és jóformán még kislány voltam, most meg már tele van a fejem ősz hajszálakkal?

- Nem igaz, Marta - mondtam neki, mert úgy láttam, hogy a mosolya ellenére elszomorodott. - Egyetlen ősz hajszálad sincs, egyetlenegy se!

- Ezt csak úgy mondod - felelte. De láttam, nagyon jólesett neki, amit mondtam, mert büszkén ment a pincekulcsért.

- Folytasd, Nin - fordultam a barátomhoz. - Meséld el, ami történt veled, a titkodat.

- Ezt tavaly nyáron hallottam - mondta. - Nagyon bántott engem, Paulina!

- Kitől hallottad?

- Kint a szérűskertben, Rosalía nénitől. Nagyon meleg nap volt, rettenetesen meleg. Ők eljöttek segíteni, mert mi is szoktunk nekik. Így csinálják a bérlők cséplés idején, amikor minden kézre szükség van. Szóval nagyon meleg volt, és a szérűskert körül - amelyik a Santo Cristo dombon van - nő néhány gesztenyefa. Ezeknek az árnyékában hagyták a bort és az élelmiszeres kosarakat letakarva. Én, ahogy máskor is, lefeküdtem a fűbe, az ebéd mellé, ahol nem ért a nap. Hallottam őket, ahogy jöttek-mentek. A szüléimet, a bácsiékat, Valentint és Bibianát. Mindenki beszélt, nevetett és kiabált, még össze is vesztek; mert munka közben ez már csak így van: minden apróságon összekapnak. Emlékszem, egyszer egy ideig csönd volt, csak a lovakat lehetett hallani, ahogy lefelé mentek az ösvényen, és a patkójuk csattogása egyre távolodott. Hallgattam a tücsköket, a hangjuk messzire elhallatszott, és emlékszem, hogy egészen vizes voltam a verejtéktől. Akkor Rosalía néni odament a mamához, aki felfelé jött az ösvényen. Először nem nagyon figyeltem arra, amit beszéltek, azt hittem, a szokásos női dolgokról van szó. De hirtelen meghallottam Rosalía néni hangját - amelyet, te is tudod, nem lehet eltéveszteni -, amikor azt mondta:

„És mindig ilyen lesz, ilyen léhűtő? Hiszen ma holnap tizenegy éves! Rossz vége lesz ennek a babusgatásnak! ” Megfeszültem, mint a kötél, és a mellem közepén egy ütést éreztem belülről. „Ne mondj ilyet, ez fáj nekem - felelte a mama. - Elég bánatot okoz amúgy is. ” „De valamire csak kell használni őt - hallottam újra Rosalía néni hangját. - Ez nem lehet mindig így: egy gyerek, aki csak az árnyékban alszik. Nem miatta, se nem miattatok! Mi lesz vele az idő múlásával? A gyerekek kirepülnek, hogy észre se vesszük: egy szép napon már nincs gyerekünk. És ha egy embernek nincs mit tennie, ez még tetézi a bajt, amit a sors mért rá, és így kétszer akkora lesz. ” Ekkor a mama elkezdett sírni, én tudtam, mit sirat, a hangjából, ahogy ezt mondta: „Nem tehetek semmit, nem tehetek semmit. ” A néni erre azt mondta: „Nem akarlak bántani, nővérem, de tartozom ennyivel nektek és a gyerekeknek: jól gondold meg, mire taníttatod! Valamit csak tud majd csinálni, én azt gondolom... valamit, aminek hasznát látja az életben, és nektek is segíthet. Nézd meg Valentint! Nézd meg, milyen ügyes a korához képest! És mi a véleményed Bibianáról? ” Nem hiszem, hogy bántani akarta a mamát, de nagyon büszke volt, ahogy a gyerekeiről beszélt, és észre

se vette, hogy anyámnak fájdalmat okozott. Ez pedig akkora lehetett, hogy nem is hallottam a lélegzetét. A hangjuk olyan magas volt, hogy elhallatszott egészen a gesztenyefákig, és így hozám is, mert magasabban voltam. Nem is képzeltek, hogy figyeltem minden szavukra, mert minél nagyobb fájdalmat okoz valami, annál inkább meghalljuk...

Nin lehajtotta a fejét, és elhallgatott. Két kezét a térdére tette, ezek barnák voltak,, soványak, de finomak, mint egy bot fényesre csiszolt fogantyúja. Nem olyan rövidek, szélesek és durvák, mint Valentiné.

Engem úgy bántott és mardosott valami belülről!

- Ne gondoldj erre - nyugtattam, pedig tudtam, hogy szavam semmit se használ. - Nin, te nagyon nagy boldogság vagy a mamádnak. Én tudom, és Marta is tudja. Azt mondja Marta, hogy neki nem volt gyereke, és sokszor irigyelte a mamádat, mert egy fiúgyerek mindig áldást jelent. Hallottam, hogy ezt mondta; meg is esküdhettek, ha akarod.

Nin mosolygott, és megrázta a fejét.

- Nem - mondta. - De még mást is hallottam Rosalía nénitől. Azt mondta: „Gyereket nevelsz, nem kismadarat. Gondoldj bele! Megöl a munka és

a gond, ha nem gondolsz rá idejében. ” Visszajött Valentin és az apám, ezért az asszonyok elhallgattak, és mindenki visszament a munkájához. De én nem tudom elfelejteni azokat a szavakat, mindig újra eszembe jutnak. Amikor jött a tél, és megint idehoztak, nem tudták, miért kérem őket egész úton, hogy ne hozzanak ide, engedjenek otthon maradni. Mert ott legalább hasznára lennék a mamának. Tudok tűzifát hordani a marhaistállóból, száraz takarmányt adni a lovaknak, és még sok mindent segíteni a ház körül. Minden sarkot ismerek a házban, és minden tenyérnyi falat, mint a saját jobb kezemet.

- Biztosan tudom, hogy így van - mondtam. - Olyan ügyes vagy! Olyan fantasztikusan ügyes, amilyet még sohase láttam!

- Jól van, ne túlozz - tiltakozott. Még el is pirult. - Ezt azért mondod, mert a te hangodból is sok mindent megérzek.

- Mit? - kérdeztem.

- Hogy te mellettem állsz, pedig nem vagy az én vérem.

Valami összeszorította a torkomat. Megfogtam a kezét, és azt mondtam:

- Igen, ez igaz. Nem vagyok vér szerinti testvéred, de melletted állok!

17. A CSIKÓ

Mindezt karácsony délelőttjén beszéltük Ninnel. Igaz, hogy nagyon szomorú volt, de azért nagyon csodálkoztam, és nyugtalan lettem, amikor ebéd után kerestem őt, és Marta levert hangon azt mondta:

- Nin nincs jól, Paulina. Azt hiszem, beteg.
- Beteg, Marta? Hogy lehet az? Mi van vele?

Maria, aki ebben a pillanatban lépett be, azt mondta:

- Azt hiszem, láza van. Tüzel a homloka, a keze meg jéghideg. Jobb lesz, ha megmondjuk az úrnak. Micsoda felelősség! Mindig mondtam, hogy ez a fiú nagyon érzékeny.

Rögtön elmondtuk nagyapáéknak, ők meg elküldték Lorenzót a faluba a doktorért. Már sötétedett, amikor lóháton megérkezett. Megint havazott, de most már nem találtam olyan szépséget a havat, inkább elszomorított, ahogy Ninre és a domboldali házra gondoltam.

Az orvos azt mondta, hogy Ninnek láza van ugyan, de pillanatnyilag nem talál semmi súlyosat.

- Talán influenza - mondta. - De nem kell megijedni. Nagyon ideges gyerek. Minden felizgatja.

- Igen, így van - helyeselt Maria. - Álmában beszél, sőt néha kiabálni is hallottam.

- Csak aludjon - mondta az orvos. - Csak pihenjen, és ne nyugtalanítsa semmi.

Még adott néhány tanácsot, amit nem értettem, Lorenzót pedig elküldte a faluba orvosságért.

- Bemehetek hozzá? - kérdeztem.

- Jobb lesz, ha nem - felelte Marta. - Hallottad, mit mondott a doktor: hogy pihenjen. Ha te bemegy, beszélni akar, és nyugtalan lesz. Menjünk, jobb, ha alszik.

Látta az arcomon, hogy elszomorodtam. Anynyira hozzászóktam Ninhez, a játékainkhoz és a beszélgetésekhez! Kibírhatalannak éreztem, hogy egy nap nélküle teljen el. Mennyire összeszoktunk! Most gondoltam rá először, hogy egy napon el kell válnunk. És ez rettenetesen fáj.

Egész délután az motoszkált a fejemben, amit Nin mesélt. Mit tehetnék érte? Persze csak nagyon keveset. De nem lehetne mégis valahogy segíteni? Sehogy sincs rá mód? Egy kis hang azt súgta belülről, hogy biztosan akad. És elkezdtem

töprengeni és töprengeni, ahogy Marta szokta mondani,

Másnap elég korán ébredtem; alig múlt nyolc óra, amikor reggelizni mentem. Két fontos hír várt: az éjszaka született egy kiscsikó, és Susana egy órán belül elmegy a menetrendszerű busszal. Mind a két hírt nagyapa mondta el, és a szeme csillogásáról láttam, hogy neki is fontosak.

Susana nagyban készülődött, éppen utasítást adott, hogy a bőröndjét vigyék ki az útra, az autóbusz megállójához. Már felöltözött barna, bolyhos kabátjába, és erős levendulakölni illatot árasztott - ez volt a kedvence.

- Nos hát - mondta, amikor reggeliztünk -, gondolj arra, hogy nemsokára te is elutazol, mint én most.

- Olyan hamar? - kérdeztem. A hangom anynyira kétségbeesett volt, hogy nagyapa elkezdett nevetni.

- Nem, kedvesem - nyugtatott meg nagymama, visszafelé simogatva a hajamat, ahogy a Melitona cicát szokta. - Neked marad még időd a hegyekben.

- Mennyi? - kérdeztem abban a reményben, hogy azt mondják: amíg felnőtt nem leszel. De nagymama így válaszolt:

- Azt hiszem, mire elmégy, már befonhatod a hajad.

Ez nem is kevés! Mert a hajam, meg kell hagyni, nagyon finom szálú volt, és lassan nőtt.

Amikor Susana felkelt, megcsókolta az arcomat, és így búcsúzott:

- Légy jó, Paulina! Próbálj változtatni a hibáidon, mert van min. És gondolj arra, hogy hamarosan nem leszel már kislány, és egyes dolgokat abba kell hagynod.

- Milyen dolgokat? - kérdeztem nem valami lelkesen.

- Például ahogy a barátaidat válogatod. - És szemrehányóan nézett nagyapáékra. Ez azt jelentette, hogy ez nekik is szól. De nagypapa nyugodtan dohányzott, és a tüzet nézte, nagymama meg kötni kezdett. Majdnem biztos, nem is sejtették, hogy Susana hozzájuk beszél.

- Aztán meg - folytatta Susana - jó lenne, ha időnként a tankönyveidet is nézegetnéd. Azt hiszem, nem ártana, ha egy kicsit ismételnél. Hogy mire visszamégy a kollégiumba, legalább azt ne felejtse el, amit már tudsz!

Beláttam, hogy ebben igaza van.

- Ebben a tanítói szerepben elfelejted, hogy magad is csak diák vagy - tette hozzá. - Igyekezz,

hogy ne szálljon a fejedbe a dicsőség! Még nagyon sok mindent kell tanulnod!

- Jól van, Susana - vette át a szót nagyapa. - Ne tégy szemrehányást neki azért, ami jót csinál.

- Bácsikám, azt hiszem, túlságosan elkényezteted! - tört ki végül Susana, pedig ő kezdte. - Ne legyen rosszabb a gyógyulás ideje, mint a betegségé volt!

Tudtuk, hogy leckéztető és jóslatokkal teli mondatokkal szereti befejezni a beszélgetéseket, így aztán senki se felelt. Úgy látszott, hogy ez az ő karácsonyi ajándéka.

Később újra megcsókolt, most már kedvesebben, mert azt hiszem, alapjában véve szeretett engem, de mondani csak kellemetlent szeretett. Úgy éreztem, végül én leszek az, aki megérti őt. Ha jól meggondolom, nem is viselkedett túl barátságatlanul ezen a két napon. De lehet, hogy csak azért érzem így, mert más, fontosabb dologgal törődtem. Igen, csakugyan megnőttem, és az idő múlását észre lehet venni, ezt mindenki mondja, a nagymamától Lorenzóig, beleértve Martát is.

Alig tűnt el az autóbusz az országúton - az erkélyről figyeltük távolodását megkértem nagyapát, hadd menjek le megnézni a csikót. Olyan üres volt a nap, hogy nem találkoztam és nem be-

székem Ninnel. Persze amikor felkeltem, az első volt, amit megkérdeztem Mariától:

- És Nin? Jobban van?

- Nem - mondta, és a fejét rázta. - Se jobban, se rosszabbul... Nem tudom, mi baja, bár az orvos ne tévedne! Valami beteg neki itt bent! - És a mellére mutatott. - Valami bent a szívében.

Nem szóltam semmit, jól tudtam, hogy Maria mit akar mondani, és nem is tévedett.

Megkértem nagyapát, hogy hadd nézhessem meg az újszülött csikót. Az istálló csak néhány méterre volt a háztól.

- Jól van - egyezett bele nagyapa. - De jól öltözz fel, mert nagyon hideg van.

Felvettem a kabátomat, a csuklyáját is, mert látszott, hogy valóban nagyon fagyos az idő. Lorenzónak, aki a fáskamrából jött, olyan volt az orra, mint a cékla, és lihegett.

- Lorenzo, eljössz velem az istállóba megnézni az új csikót?

- Jaj, most, ebben az időben! Mi jut eszedbe! - mondta, mintha panaszkodna, de azért mosolygott. Mert igazában örült kérésemnek.

Nyújtotta a kezét, és kimentünk. A nap elrejtőzött valahol, és csak egy furcsa, fehér sugár ért

el hozzánk, és csillogott a havon. Az út síkos volt, a hó pedig nagyon kemény. Még szerencse, hogy Lorenzo megfogta a kezemet, könnyen nagyot eshettem volna.

- Azt hiszem, ma még havazni fog - mondta.

- Honnan tudod, Lorenzo? - Eszembe jutott, hogy ha az időről mondott valamit, szinte sohase tévedett.

- Ó, ezt te is megtanulod, ha velünk maradsz! - felelte, és megszorította a kezemet. Éreztem, hogy ő is megszeretett engem.

- Bárcsak igaz lenne! De hogy maradhatnék itt örökre?

- Igazán szeretnél? - kérdezte, és büszkének látszott. - Én azt mondom, hogy engem nem tudnának elvinni innen a hegyekből, abba belehalnék. De látod, van, aki vidéken unatkozik.

- Ki lehet az?

- Ki? Ó, kislányom, annyian, de annyian! Éppen a nagybátyáid például. Egyikük se akart itt élni. Mind elment. És nem is jönnek vissza. Soha. Senki se emlékszik erre a házra meg a vénekre.

Ha Susana hallotta volna ezt a *véneket* nagyapáékkal kapcsolatban, megbotránkozott volna. De én éreztem a kedvességet, ami Lorenzo szavai-ból áradt.

- Én pedig - mondtam akármilyen rövid időre is, mindig eljövök a hegyekbe. Tudod, Lorenzo? Én érzem, hogy innen való vagyok. Azt mondják, hogy ez nem látszik, pedig így van: mert én itt érzem, legbelül.

Lorenzónak tetszettek a szavaim.

- Igen, kislányom. Ugyanezt mondom én is.

Szinte hihetetlen: ezt, amit Susana és talán sokan mások nem értettek volna soha, Lorenzo, aki alig tudott írni-olvasni, csodálatosan megértette. Hát persze hogy ki tudta olvasni az égből a hideget, az esőt, a havat meg hogy hány óra van! Azt is mondhatnám, hogy okosabb volt mindenkinél.

Odaértünk az istállóhoz, amelyet teljesen beborított a fehér takaró. Rögtön megéreztem a nedves fa illatát, amit annyira szerettem. Fatörzsek-ből épült, és nagyon tágas volt.

Bent különös jó illat terjengett. Valami sajátos meleg, összekeveredve a lovak és tehének párájával. A csikó rőt színű volt, a szeme kerek, csillogó, nagyon kedves. Rögtön megszerettem. Különösen szépen mozgott, félszegen és kecsesen, hosszú, finom lábain.

- Mi lesz a neve? - kérdeztem Lorenzót, aki ugyanolyan elérzékenyülten nézte, mint én.

- Még nem gondoltuk ki, de majd keresünk valamit.

Erről beszéltünk, amikor az istálló ablaka mögül újra megláttuk, hogy esik a hó.

- Nem megmondtam? - kérdezte Lorenzo. - Nézd, rákezdett újra.

Ilyen hóesésben Lorenzo jobbnak látta, ha várunk, amíg „csendesedik” - ahogy ő mondta -, mielőtt kimegyünk a szabadba. Mindjárt tüzet gyújtott a fészernél, és leültünk egy fapadra, amelyiknek a hiányzó lábát téglával pótolták.

- Ez pásztor-koromra emlékeztet - kezdte Lorenzo.

Elmesélte, hogy sokáig nagyapa pásztora volt. Tizenkét éves korában az egész napot a hegyen töltötte az állatokkal, embert alig látott. Szalmakunyhóban aludt vagy barlangban, és csak kéthetenként jött le a faluba. Akkor adtak neki kenyeret és ételt, aztán visszatért a hegyre. Így ment tizenöt éves koráig, amikor nagyapa odavette a házba. Akkor ismerte meg a vele egyidős Martát, aki éppen epret szedett a kert végében. Eszembe jutott, amit Marta mesélt, és különösen kedves volt ugyanezt hallani Lorenzótól.

A délelőtt úgy múlt el, mint egy sóhajtás. Már

elérkezett az ebéd ideje, a hóésés is „csendesedett”, már csak néhány pehely hullott, hát bementünk a házba. Beléptünk a konyhába, ahol rögtön megütötte orrunkat a sok jó illat: a sülté, a friss kenyéré, a kávéé. Micsoda étvágyam volt! Milyen különös öröm volt az ebéd télen, hóésésben és hidegben, a tűz mellett. De azon a napon mindent elhomályosított egy dolog: Nin távolléte és betegsége, ami - bár azzal nyugtattak, hogy nem súlyos - engem nyugtalanított.

Nagyapa megkérdezte, hogy tetszik-e a csikó.

- Nagyon szép, nagyapa! Nagyon szép!

- Tényleg tetszik?

- Nagyon, nagyon-nagyon.

- Nahát akkor: a tied - jelentette ki.

Úgy éreztem, mintha álmodnék. Ez igaz lehet? Lehet, hogy az enyém az a kecses, ugrándozó lovacska? Nemhiába nézett rám mézszínű szemével úgy, mint egy gyerek.

Azt hiszem, majdnem megfojtottam nagyapát az ölelésemmel. Ő nevetett, és eltolt magától, mert ahogy már mondtam, nem szerette a csókokat meg az effélét. Nagymama lépett be, és csodálkozva kérdezte, hogy mit jelent ez a kitörés.

- Nagymama, nekem adta a csikót! Nekem adta az újszülött csikót!

Nagymama szerfelett csodálkozott, de látszott, hogy őt is nagyon boldoggá teszi nagyapa ajándéka.

- Büszke lehetsz rá! - szólt. - Nagyapa nem szokott lovat ajándékozni senkinek. Jobban szereti a lovakat, mint némelyik embert.

Nagyapa meggyújtotta a pipáját, és azt mondta:

- Neki adom, mert tudom, hogy megérdemli. Lovat nem lehet akárkinek ajándékozni. És én nagyon büszke vagyok az ő Braille-írására... vagy hogy is hívják a tiedet.

Nagymama odajött, és megfogta az államot.

- Így van, ahogy nagypapa mondja. - És meglepetésemre még hozzátette: - Én is nagyon elégedett vagyok veled. És tudod, miért? Mert arra kértél, hogy adjam a játékokat Valentinnak, Bibianának és Mateónak. Igen, így van, mókuskám. Nagyon örülök, hogy megtettem. Most, ha belépek abba a szobába, és kinyitom a szekrényt, nagy-nagy békességet érzek. Nagy nyugalmat és semmi szomorúságot. Igazán. És ezt megmondhatom neked, Paulina, mert tudom, hogy már nem vagy kislány.

Először fordult elő, hogy a nagyszülőim így beszéltek velem, ezért nagyon meghatódtam.

Elrejtettem az arcomat nagymama karjaiban, és a szívem erősen dobogott. Mennyi minden jó történt ezen a napon! És abban a pillanatban, amikor olyan boldogok voltunk, nem is gondoltuk volna, hogy mi vár még ránk.

18. A SZÖKÉS

Az ebéd nyugodtan és boldogan telt el, sok mindenről beszéltünk hármásban. Azon a napon nagyon közel éreztem magamhoz nagyapáékat: annyira, amennyire azelőtt sohase, pedig mindig jók és kedvesek voltak hozzám. Sok mindent akartam még megbeszélni velük - azt, amit karácsonyeste nem mondtam el, bármennyire biztattak. Tudtam, hogy most már könnyebb beszélni arról is, amitől még féltem egy kicsit.

Nagyapáék már a kávénál tartottak a kandalló mellett ülve, én meg a Melitona cicával játszottam - aki a lehető legrosszabb kedvében volt, és még álmos is -, amikor hallottuk, hogy valaki nagy sietve jön fel a lépcsőn. Nagyapa érdeklődve nézett fel az újságjából az ajtóra. Nagymama is félbehagyta a kötését, sőt még Melitona is méltóztatott kinyitni az egyik hosszúkás, lapos szemét, amelyik rőt színű volt, és egy fekete vonal osztotta ketté.

Maria lépett a szobába. De egy másik Maria, aki levegő után kapkodott, arca eltorzult, hiányzott róla az a békés szelídség, ami mindig jellemezte. Izgatott volt, lihegett, hol összekulcsolta, hol széttárta a kezét a mellén.

- Ó, uram, asszonyom! Ó, micsoda nagy baj, micsoda nagy baj!

Felindulásában lerogyott egy székre, és arcát a kötényébe temetve, elkezdett sírni. A válla csak úgy rángatózott a hangtalan zokogástól. Ugyanúgy sírt, mint Nin, amikor meghallotta, hogy végre megszületett a kistestvére. Ilyen volt - ahogy megfigyeltem - a hegyi emberek sírása. Hangtalanul sírtak, elrejtett arccal, mintha szégyenkeznének, és rázkódó vállal, mintha fázának.

- De hát mi történt, mi történt?! - kérdezték nagyapáék ijedten.

Mind a ketten felálltak, és nagymama Maria vállára tette kezét. Én annyira megijedtem, hogy fel se tudtam kelni a földről, Melitona mellől. Térdeemben furcsa fájdalmat éreztem, hirtelen valami zsibbadást, mint amikor valaki elveszti uralmát a lába felett, és megbénul. Néztem, néztem a szegény Mariát, aki annyira ijedt volt; nagyapákat, akik igyekeztek kiszedni belőle, hogy

mitörtént, és csak egyetlen dologra gondoltam, amit biztosan és rettenetesen éreztem: „Nin, Nin! Valami történt Ninnel!”

És csakugyan, nemsokára kinyílt az ajtó, és Marta aggódó arca nézett be. Először tűnt el arcáról az élénk szín. Szeme kerekre tágult, a szája olyan volt, mint egy fehér vonal.

- Istenem, istenem! - mondta. - A madárka elrepült...

Nagyapa odament hozzá, és már dühösnek látszott. Megfogta a vállát, és majdnem kiabált:

- Ezek az asszonyok! Hagyjátok a szépítgetést! Mi történt, szent egék, mi történt?

Marta visszanyerte az erejét annyira, hogy ki-nyögje:

-A kisfiú... Elment, eltűnt nyomtalanul.

Ó, drága uram, asszonyom, micsoda csapás!

- Ki tűnt el? - kérdezte nagyapa, és mindnyájan megdermedtünk.

Éreztem, hogy a hideg lassan, rettenetesen felkúszik a kezemen, a karomon és a nyakamon.

- így van... Nin eltűnt... Maria bement hozzá az ebéddel, és nem találta. Nem találta, uram.

Az ágya üres, és az ablak nyitva! Nyitva, és már a hó is beesett a szobába. Ó, uram, uram!

Nagyapa magába roskadt. Kezével a haját simogatta, és a földet nézte.

- Gondolkozzunk... - kezdte.

Ekkor Maria és Marta, egymás szájából kapkodva a szót, elkezdték magyarázni.

Az tény, hogy Nin eltűnt. Olyan volt az egész, mint valami legenda, amit annyiszor mesélt Marta a tűz mellett. Nin eltűnt! Egy kis szobában aludt, amit neki rendeztek be, a fáskamra mellett. Ablaka ennek a tetejére nézett, és a tetőhöz támasztva mindig ott állt egy létra. Ezen lemászva szökhetett meg Nin. Sokszor láttuk ott a létrát, fel is másztunk rá játék közben. Erre jól emlékszem. Nin, akinek csodálatos volt az emlékezete, és tudta, hogy hol vannak a tárgyak, könnyen leszökhetett rajta. De így is leeshetett volna! Bár a távolság a földtől nem volt nagy, mert egy férfi egészen könnyen leugorhatott volna a tetőről a földre, de Nin gyenge volt és kicsi. A ruhája is eltűnt. A kosara üres. A csizmáját is leakasztotta; mindig a falon lógott egy szögön, ahová Lorenzo tette, a fűzőjénél fogva. A legrosszabb az volt, hogy a nyomok nem látszottak a friss, puha hóban. Ez azt jelentette, hogy Nin még a hóesés

előtt szökött meg, és hogy az újabb hóesés az úton érte. Ráadásul gyenge volt és lázas.

Mindenki döbönt és tanácstalan volt. Én pedig... hogyan is tudnám megmondani, hogy mit éreztem? Nem, sohase tudnám! Egyetlen könnyem se jött. Mennyire szerettem Nint, mennyire szerettem! Addig a pillanatig sohase éreztem, hogy mennyire szükségem van rá. Igaz, hogy én tanítottam meg olvasni. De ez semmi se volt ahhoz képest, amit én tanultam tőle: hogy csúnyának és jelentéktelennek lenni nem olyan nagy csapás; hogy vannak a világon nagyon szerencsétlen fiúk és lányok, olyanok, akik nem is voltak gyerekek, mert már nagyon korán úgy éltek, mint a felnőttek, tele munkával és felelősséggel. Hogy az élet sokszor igazságtalan és kegyetlen, és sokan, bár jó szándékúak, nem veszik észre a jót, amit tehetnének, és nem teszik meg. És nemcsak az lehet, hogy nem tesznek rosszat, hanem az is, hogy nem hagynak jót tenni. Ez volt az, amit Nin megtanított nekem, és amiért annyira szerettem. Nekem nem voltak „vér szerinti” testvéreim, ahogy Rosalía néni mondta, de szívből szerettem azokat, akik legalább annyit jelentettek, vagy még többet.

Ezeket éreztem és gondoltam, amíg követtem

a többieket, mint a holdkóros, ahogy le s fel járkáltak, és döbbsenten beszélgettek. Feltevésükről és gyanújukról beszéltek, hogy hová mehetett. Talán a folyóhoz?! Jóságos isten, Nin belefutott a sok hóeséstől megdagadt, rohanó folyóba? Vagy a hegyekbe indult, ahogy lázálmában? De milyen vakok voltunk! Milyen vakok!

- Nin hazament. Biztosan tudom, hogy hazament - szoltam. A végén éreztem, hogy folyik a könnyem, és valami elolvadt bennem, mint a hó a napon. - Biztosan tudom, hogy csak haza akart menni, mert már nem bírta tovább!

Nagyapa komolyan nézett rám, nagyon komolyan. Már nem tudtam visszatartani magam, és sírtam és sírtam, ahogy már régóta nem sírtam. Azóta, hogy sok évvel ezelőtt, már el is felejtettem, miért, nagyon-nagyon sírtam, és valaki - nem tudom már, hogy ki - a karjába vett, én meg a vállába fúrtam az arcomat.

- Gyere velem, Paulina - hívott nagyapa. Nagyon gyöngéden mondta, és kézen fogott. - Gyere velem, és mondj el mindent, amit Ninről tudsz.

Marta eltakarta az arcát a kötényével, Maria pedig sóhajtozva a földet nézte. Lorenzo is ott állt a lépcső alján. A fal felé fordult, és a száját erősen összeszorította.

Nagymama leült a kerevetre, és a kezébe tette az arcát. Minden olyan szomorú és szerencsétlen volt, hogy még a folyón túl a csupasz fák is mintha csak kiabáltak volna.

Nagyapa és én bementünk a kis szobába. Nagyapa egyetlen szó nélkül odaadta a zsebkendőjét, és én megpróbáltam megnyugodni. Hangosan sírtam, nem úgy, mint a hegyi emberek. De magamban megfogadtam, hogy megtanulom, mert nem jó mindenki szeme láttára zokogni, amikor fontosabb dolgokról van szó, például arról, hogy Nint meg kell találni.

- Nyugodj meg - mondta nagyapa kedvesen. - Nyugodj meg, kislányom.

Először mondta nekem valaki, hogy kislányom. Ránéztem, és láttam, hogy milyen jóságos, és hogy benne megtalálhatok mindent, amire olyan régóta vágyódom. Megfogtam a kezét - a nagy kezét, amelyiken a jegygyűrűjét hordta, ami az én csuklómon karkötő lehetett volna -, és azt mondtam:

- Nagyapa, biztosan tudom, hogy Nin hazament.

- És honnan tudod olyan biztosan? Talán ő mondta neked titokban?

- Nem - feleltem. - Vannak ugyan titkok, ame-

lyeket elmondott nekem... Mások, amelyek kapcsolatban állnak a szökéssel. Igen, nagyapa, biztosan tudom, hogy ha elmegyünk keresni őt az erdei úton, a domb felé, megtaláljuk.

- Ha ez így van - szólt nagyapa -, akkor biztosan megtaláljuk. Csak ne legyen késő!

Felállt, és hívta Lorenzót:

- Lorenzo, nyergeid fel a lovat!

Lorenzo bedugta az arcát, sápadt volt, mint az agyag.

- Melyiket, uram? - kérdezte. - A fakót?

- Az enyémet - felelte nagyapa. Aztán hozzátette: - És a tiedet is.

Mindenki felkapta a fejét, és ránézett. Nagyapa már hosszú-hosszú ideje nem ült lóra.

Emlékszem, hogy alig múlt délután három óra, és hirtelen feljött a nap, bár csak halványan és nagyon távolian. Az ajtóból néztem, hogyan nyergelik fel a lovakat, egy feketét fehér folttal a homlokán és egy rőt színűt.

- Én a domb felé megyek - mondta nagyapa. - Te pedig, Lorenzo, a másik úton, az erdő mellett. Csak az egyiken vagy a másikon mehetett, mert több út nincs ezen az oldalon.

Lorenzo egyetértett vele. Előbb még lementek a rétre és a folyóhoz. Nin nyoma sehol se látszott. Marta, a nagymama és Maria olyan rémültek voltak, hogy egy szót se szóltak. Én úgy éreztem, hogy álmodom, és ha majd felébredek, kiderül, hogy az egész csak lidércnyomás. Rettentően elke-
sередtem, ha arra gondoltam, hogy nekünk nőknek a házban kell várakoznunk. Végül nem bírtam tovább, és átöleltem nagyapát.

- Kérlek - mondtam neki kérlek, nagypapa, vigyél magaddal!...

- Nem lehet - mondta. - Nem terhelhetjük meg a lovat, mert Ninnek kell felülnie, ha megtaláljuk.

- Kérlek, hadd menjek, kérlek! Gyalog megyek, és fogadom, fogadom, hogy nem panaszkodom, és nem fáradok el...

De ügyet se vetettek rám. Aztán beláttam, hogy jobb volt így, mert csak akadály lettem volna azokban a percekben. De akkor még nem tudtam gondolkozni, csak nagyon szerettem volna nekivágni az útnak, hogy ne legyen túl késő, és Nint épségben megtaláljuk.

Maria úgy számítgatta, hogy Nin nem sokkal azután szökhetett meg, hogy ő bevitte a reggelit. Elmondta, hogy mit beszéltek:

„Hogy vagy, Nin? Hogy aludtál az éjjel? ”

„Jól - mondta ő. - Sokkal jobban vagyok. ”

„Majd meglátjuk, hogy holnap felkelhetsz-e. ”

Jó étvágyal megette a reggelit, és azután azt mondta:

„Maria, hagyj egyedül: aludni szeretnék. ”

„Így már jól van - szólta Maria. - Azt mondta a doktor, hogy pihened és aludnod kell minél többet. ”

Maria egy kicsit csodálkozott, mert egészen addig Nin nagyon ideges volt és zavart, kérte, hogy engedjék felöltözni, hogy lejöhessen velem a konyhába. De Nin szavait mégsem találta furcsának, és kiment, az ajtót meg gondosan bezárta, hogy a konyhai zajok, amelyek a folyosó végéről hallatszottak, ne zavarják a beteget. Azt hitték, alszik. Egészen addig, amíg Maria bevitte neki az ebédet, és látta a nyitott ablakot és az ablak mellett a padlót, tele hólével. És az ágyat üresen.

- Olyan volt a szoba, mint egy üres kalitka - mondta Marta, aki mindig a mesékből és a románcokból vette a hasonlatait. - Olyan, mint ahonnan egy madár megszökött...

Nagyapa egy csomó takarót terített a lovára és ugyanannyit Lorenzóéra is. Indulás előtt megsimogatta a fejemet, és azt mondta:

- Ne aggódj, Paulina, esküszöm neked, hogy épségben visszahozom.

Néztük, ahogy elmennek a havas utakon: egyikük jobbra, másikuk balra. Milyen szomorú és lehangoló volt látni őket, ahogy eltűnnek a kanyarban!

- Menjünk be - hívott nagymama. Odaszólt Martának és Mariának, akik hirtelen olyan fé-

lénkek lettek, mint két kis madár: - Menjünk, gyertek. Együtt leszünk, úgy jobb...

Felmentünk, és Maria felélesztette a tüzet a hallban. Aztán leültünk, és néztük a fahasábokat. Mindegyikünk magában azért fohászokodott, hogy Nin megmeneküljön. Néha szótlánul az erkély felé néztünk. Biztos, hogy mindnyájan ugyanazt gondoltuk: „Megtalálták már? Megtalálták már?”

Már nem emlékszem, mennyi időt töltöttünk el így. Csak. azt tudom, hogy hirtelen sötétben maradtunk, és a tűz is majdnem kialudt. Csak a fahasábok vöröslőitek félig elégetten, és úgy csillogtak a hamuban, mint egy csomó vörös kő. Az arcunkat megvilágította a narancsszínű fény. Maria felkelt, és meggyújtotta a lámpákat. Oda-hozott egyet, és csendesen letette az asztalra. Mi hárman néztük, hogy mit csinál. A lámpa zöld porcelán ernyője olyan volt, mikor meggyújtották, mint egy nagy mentacukor.

- Ó, de sokára jönnek! - szólalt meg végre nagymama.

Erre gondoltunk mindnyájan. Persze télen korán sötétedett, de már hat óra körül járt, és még semmi hír róluk.

- A hóban csak lassan lehet járni az utakon - mondta Marta félénken. Már nemcsak Nint fél-

tettük, hanem nagyapát és Lorenzót is. Az utak keskenyek voltak, és a csúszós hótól veszélyesek. Nagyapánál az is rossz, hogy nem lovagolt még azon a terepen, Lorenzo meg már öreg, bár nem szereti, ha erre emlékeztetik.

Marta megkérdezte nagymamát, hogy akar-e uzsonnázni, de nagymama azt felelte, hogy nem, úgysem tudna enni ilyen nyugtalanul. A lámpafénynél látszott, hogy milyen sápadtak vagyunk.

Végre, amikor a legkevésbé gondoltuk, hallottuk, hogy nyílik lent az előtér melletti ajtó.

- Hála istennek! - sóhajtott Marta. És elkezdett futni lefelé a lépcsőn. Hallottuk Lorenzo hangját, hogy hívja, és kimentünk a lépcsőfordulóba.

Lorenzo lent állt, piros volt a hidegtől. Az egyik takarót a vállán hozta, és nedves sapkáját egészen a szemére húzta.

Alig látta meg Martát, máris azt kérdezte:

- Van valami hír? Mi a helyzet?

Megállt a szívverésünk.

- Semmi hír! Semmi - mondta Marta majdnem zokogva. - Hacsak te nem hozol valamit, te szegény... Ó, istenem, milyen nagy szerencsétlenség!

Lorenzo száján kiszaladt egy erős szó, pedig a

nagymama ott állt előtte. De senki se szólt, ezért olyan volt, mintha nem is mondta volna.

- Szóval nem kerültek elő! Én végigmentem az úton, megkerültem az erdőt, de nem találtam rá. Azt hittem, az úr már megtalálta.

Nagymama Maria karjára támaszkodott.

- Istenem! - sóhajtotta. - Istenem!

- Visszamegyek - határozta el ekkor Lorenzo. - Utánuk megyek a domboldalon...

Maria lement, és adott neki egy pohár bort. Egy hajtásra kiitta.

- Ne aggódjon - mondta. - Ugyan, ne aggódjon: megkerülnek...

Újra kiment, és láttuk, hogy megint felül a lovára. A lónak vörösen és nedvesen csillogott a farka. Marta meggyújtott egy fáklyát, és odaadta neki.

Alig ment néhány métert az úton felfelé, a fák irányába, amikor nagypapa hangja hallatszott, ahogy őt hívja.

- Már itt vannak! - kiabálta Lorenzo. - Már itt vannak, hallom az úr hangját! - És sietve neki-vágott az ösvénynek, fölfelé a csupaszfekete fák alatt, a téli estében.

20. AZ ÍGÉRET

Nint az egyik pokrócba csavarva hozták, teljesen mozdulatlan volt és fehér, a szeme lehunyva. Maria elkezdett sírni, amikor meglátta, és nagymama is, de én nem - én nem, mert egy hang belülről azt súgta, hogy Nin él, hogy Nin megmenekült. Nem tudom, honnan éreztem. Láttam, hogy ráteszik az ágyra - az egyik olyan emeleti szobába vitték, amit eddig mindig zárva tartottak -, és láttam sápadt arcocskáját és a haját, amely sima és selymes volt, s aranyszőkén terült szét a párnán. És ahogy néztem szép fejét - Marta románcának sorai jutottak eszembe: „szebb, mint a szép nap, hagyd belépni, megmelegedni” -, már olyan biztosan tudtam, hogy él, mint azt, hogy a hegyekből való.

- Rögtön jöjjön az orvos! - mondta nagyapa.

- Gyújtsatok itt jó tüzet.

Ezek voltak az első szavai. Nagyon komoly volt és nagyon sápadt. Különös, hogy ezt a nézését

nem ismertem. Más embernek látszott, olyan távolinak: nem az én nagyapámnak.

És milyen különös, hogy kinyitották azt a szobát. Jól tudtam, hogy sohase nyitották ki, mert az én apámé volt, aki onnan ment el, hogy soha vissza ne térjen. Még nekem se engedték meg, hogy abban a szobában lakjak. Biztosan azért csinálták, mert Nin így közelebb lehetett nagymama hálófülkéjéhez. De mindenesetre meglepő volt. Azok a falak hideget árasztottak, és a tapétán, amelyen egyforma színű virágok és levelek voltak, meg a bútorokon és a függönyökön volt valami különös, mintha az a rég múlt idő térne vissza, amely elmúlt, s mégis bezárták ebbe a szobába, hogy innen ne tudjon elszökni.

- Mi van vele? - kérdezte végül nagymama. -
Hogy történt?

Lassanként megtudtunk mindent. Világos volt: Nin hazafelé szökött, az úton felfelé, a hóban. Láza volt, talán félrebeszélt - mesélték -, de vak ösztöne vezette. Ismerte az utat, mert sokszor végigment már rajta. Egyszer lóháton, máskor gyalog, a szülei mellett. Oda akart visszamenni, a domboldali házba. Nagyon nagy vágy vezette, és talán oda is ért volna, ha nem jön a hóesés-. Elesett, félig megfagyott a hóban, s nem tudott tájéko-

zódni. Nagypapa úgy talált rá megdermedve, az út mellett.

Marta kivitt a szobából, és kézen fogva mentünk le a lépcsőn. Ő a szemét törölgette a köténye sarkával.

- Nem lesz semmi baja, igaz, Marta? Ugye, nem lesz semmi baja?

Nem felelt, csak erősen megszorította a kezemet kérges, kövérkés kezével.

Lorenzo már elment az orvosért. Nagyon késő volt, amikor visszajöttek. Sokáig voltak fent Nin szobájában. Később hallottuk, ahogy lejöttek a lépcsőn, és Martával kimentünk hallgatózni. Lorenzo intett a fejével.

- Menjete be, menjete be!

Megértettem, hogy miattam nem akarja megmondani, hogy mi a helyzet. Marta még jobban megszorította a kezemet, és összeharapta az ajkát, hogy ne lássam sírni. Éreztem, hogy a szívem megdermed. Félttem, rettenetesen félttem.

Az nem történhet meg, amitől félek!

Annyira elkeseredtem, hogy kiteptem magam Marta kezéből, és kiszaladtam. Sírni se tudtam, mert valami keménységet éreztem a szememben, mintha egy kő vagy egy üvegdarab lenne benne.

„Az nem lehet, az nem lehet” - mondogattam magamban. Sőt azt hiszem, magamban beszéltem. Felrohantam a lépcsőn, és szinte nem is éreztem, hogy fölfelé megyek. Olyan volt, mintha valami vagy valaki fellökött volna.

Beléptem Nin szobájába. Jó nagy tüzet gyújtottak a kandallóban, ahogy nagyapa meghagyta. Nagymama ott ült az ágy fejénél, és Ninre nézett. Az ágy lábánál meg nagyapa. Kettőjüket megvilágította a tűz fénye, és a szobában valami erős szag volt, hasonló a rozmaringszeszhez.

- Paulina - mondta nagyapa, amikor meglátott.

- Paulina, gyere velem.

Hirtelen annyira hálás voltam a kezéért, amelyet felém nyújtott, és amelyben az enyém úgy elrejtőzött, akár egy madárka.

Éreztem, hogy reszket.

- Paulina - szólt megint. - Hallgass meg...

Én semmit se tudtam mondani. Megnyugodtam, ahogy Ninre néztem, csukott szemére, szőke hajára, amely csillogott a lángok fényében.

Nagyapa gyengéden kivitt onnan. Különös, hogy kifelé menet engedelmesen követtem, mintha nem volna saját erőm és akaratom; csak egy dolog töltötte be az agyamat: egy buta ötlet, aminek

abban a pillanatban semmi értelme se volt, sajnos semmi, de nem is tudom, miért, megvigasztalt: „Ha Nin megmenekül - gondoltam -, ha megmenekül, esküszöm, hogy nekiadom a csikót. Esküszöm, hogy nekiadom.”

21. A FÖLD MINDENT ODAAD

Nagyapa leült a karosszékébe, velem szemben. A tűz alig pislákol, mert hagytuk kialudni. Én nem tudtam leülni. Szemben álltam vele, és belenéztam az arcába, tetőtől talpig reszketve. Ő megfogta a kezem, és a szemembe nézett nagyon erősen. Kék volt a szeme, világos, valami távoli fénye volt, mint az erdőben egy eldugott kis háznak, amilyen a mesében van, amilyenről egész kis korunkban mesélnek nekünk.

- Paulina - kezdte. - Hallgass meg, Paulina.

Bólintottam, és nagyapa még jobban a keze közé szorította az enyémet.

- Ne félj - mondta. - Nin jól van...

Ekkor kezdtem el sírni. Nagyon csendesen sítam, hangtalanul, ahogy eddig sohase. A könnyek lefolytak az arcomon, lassan és melegen. És én majdnem hálás voltam ezért.

Nagyapa türelmes volt a könnyeimmel, és várt.

Amikor lassan megnyugodtam, leültetett egy alacsony kis székre, magával szemben.

- Bátornak kell lenned - mondta. - Nem hiszem, hogy valami baja történik Ninnek, de ha mégis történne, akkor bátornak kell lenned.

- Igen, az leszek - feleltem. De még a gondolatát se tudtam elviselni annak, hogy valami helyrehozhatatlan történjen velem.

- A doktor azt mondja, hogy valószínűleg tüdőgyulladás van - folytatta nagyapa. - De minden lehetségest megteszünk érte.

A fejemmel intettem, hogy igen: biztos vagyok benne, hogy megteszik.

- Most azt akarom, hogy mondd el, miért ment el Nin ebből a házból. El kell mondanod, Paulina, mert ez nagyon fontos.

Hálásan néztem nagyapára. Annyiszor el akartam már neki mondani! Nemcsak azt, hogy miért akart elmenni, hanem mindent, ami belülről nyomasztotta Nint.

- Nin nagyon szerencsétlen - kezdtem. - Anyyira szerencsétlen, hogy soha senki nem értheti meg eléggé.

- Miért? - kérdezte nagyapa. - A vaksága miatt?

- Részben - válaszoltam. - De sokkal inkább azért, hogy nem lehet hasznára a szüleinek. Nagy-

apa, errefelé a gyerekek már nagyon korán dolgoznak. Mind segít a szüleinek, mert olyan emberek, akiknek az életük nagyon nehéz...

Megint elhallgattam, mert éreztem, hogy talán ezt nem jól mondtam, hiszen azok az emberek, akikről beszéltem, nagyapa bérlői. De nagyapa még jobban megszorította a kezemet, és így szólt gyengéden:

- Mondd tovább, ne állj meg!

És elmeséltem Nin titkát, azt, amit magáról hallott Rosalína nénitől. És azt, hogy milyen szomorúság neki, hogy nem lehet a szüleivel a domboldali házban. Meséltem az életről, amely úgy telik el, ahogy Marta mondta: „Arccal a föld felé, ami mindent elvisz...”

- Nagyapa. Ez olyan szomorú: a föld, ami mindent elvisz. Ők szeretik a földet, de a föld sok fájdalmat okoz nekik. Mindig érte élnek, és megöregszenek, és közben küszködnek vele.

- Igaz, amit Marta mond - felelte nagyon lassan. A hangja most halk volt és egy kicsit rekedt, mint Mariáé. - A föld mindent elvisz.

- Te szereted a földet? - kérdeztem.

- Igen - felelte. - Nagyon szeretem, már gyerekkorom óta.

- Neked sok van - mondtam ekkor, és a szívem gyorsabban kezdett dobogni. - Nagyon sok...

- Igen... Van valamennyi. - És hozzátette: - Mindig a földet néztem és szerettem. Amikor kicsi voltam, apám elvitt a földekre. Lóháton vitt, maga előtt a nyeregben, és a magas úton mentünk keresztül. Lefelé mutatott, és azt mondta: „Nézd a földet! ” Én büszke voltam rá. Mert a föld ad is: mindent.

-Igen. Mindenki ezt mondja... Ha megművelik, a föld nagyon hálás.

- De az idő múlik - folytatta nagyapa, és úgy látszott, hogy már nem hall engem. - Az idő múlik, és az emberek változnak. Az én fiaim nem szerették a földet. Néhányszor, már öregkoromban, végigmentem azon az úton, ahol az apám vitt annak idején. Újra lenéztem onnan, és nagyon egyedül éreztem magamat. Egyedül voltam a földdel.

Hirtelen felkapta a fejét, és a szemembe nézett.

- Érted, amiről beszélek, Paulina?

- Igen, nagyon is jól értelek, nagyapa.

- A föld annak való, aki szereti - mondta nagyapa. - Annak, aki szenved érte, és dolgozik rajta. Nem így gondolod?

Intettem a fejemmel, hogy igen. Jóformán nem tudtam beszélni.

- Te olyan vagy, mint én - szólt ekkor, s a válamra tette a kezét. - Különös. Te olyan vagy, mint én, Paulina. Annyi év után megtaláltalak.

Ez utóbbi kicsit furcsa volt nekem. De azért legbelül éreztem, hogy igaz, amit mond.

- Jól van - mondta nagyapa. - A szememre hányod majd, ha asszony leszel, hogy visszaadtam nekik a földet?

- Nekik? - kérdeztem. Olyan nagy és annyira jó dolog volt, amit hallottam, hogy szinte megijedtem.

- Igen - válaszolt. - Azoknak, akik dolgoznak rajta, és arra is szükségük van, hogy a gyerekeik segítsenek nekik.

- Soha nem teszek szemrehányást - ígértem. És hogy még jobban meggyőzzem, hozzátettem: - És ha igaz, hogy majd megváltozom, nagyapa, amint Lorenzo mondja, hogy az emberek változnak az évekkel... ha igaz, hogy majd megváltozom, akkor még inkább tedd meg, gyorsan, nehogy késő legyen. És ha sajnálnám, amikor nagy leszek, akkor emlékeztess erre. Igen, nagyapa, mert milyen most vagyok, olyan akarok maradni örökre!

Egyikünk se utazott el, se ő, se én, de azért nagyapa megcsókolta a homlokomat.

22. ARCCAL A JÖVŐ FELÉ

Nin állapota aznap és másnap súlyos volt. A házban mindenki lassan, csendesen járt. Én szinte az egész időt a hallban töltöttem, Nin szobája mellett. Néha megengedték, hogy belépjek, és az ajtóból nézzem őt. Nin nehezen lélegzett, és nagyon fáradtan. Nem ismert meg senkit.

Nagyapa elküldött a szüleiért. Megérkeztek mind a ketten, lóháton, karjukon a picivel. Az anyja sírva jött, és amikor belépett, láttam, a férje karjára támaszkodva ment fel a lépcsőn. Nem vett észre senkit, csak hallottam, ahogy lélegzett, olyan erősen, mint Nin. Mielőtt belépett a szobába, Maria karjában hagyta a picit. Odamentem megnézni. A takaróba és nagykendőbe burkolva egy alvó, vörös arcocskát láttam. Picurka rózsaszínű kezét a szájába vette. Kinyitotta nagy, kék szemét, és úgy nézett, mint egy kis nyúl.

- Szegény kis madárkám - mondta Maria. És először mosolygott, mióta Nin eltűnt. Hogy tu-

dott bánni a gyerekekkel! Nin anyja már el se jött a fia ágyától, ezért ő fürdette meg a picit, aztán felöltöztette, és a karjába vette. Az jutott eszembe, hogy hány gyereket látott el már így életében. És mindegyik elment tőle, éppen úgy, mint a földtől, és csak a rovást hagyták maguk után a nyárfán, a kertben. Én nem leszek ilyen. Nem, én nem teszek ilyet. Ebben biztos voltam.

Nin apja magas, sovány ember volt, hasonlított Valentinhoz. A konyhában evett csendesen, és egyszer láttam Nin csizmájával a kezében, azt nézte. Nagyapa hívatta őt a következő napon. Én is ott voltam, és nagyapa nem küldött ki. Sőt azt mondta nekem:

- Csukd be az ajtót, Paulina, és ülj le a tűz mellé.

Így tettem, és hallottam, amikor nagyapa azt mondta Ricardónak - így hívták Nin apját -, hogy fel akarja osztani a földjét a bérlői között.

- Én már öreg vagyok - mondta neki. - És a gyerekeim nem szeretik ezt a földet. - Odafordult hozzám. - Az egyetlen, aki kifogásolhatja, az az unokám. De ő egyetért velem. És ő az egyetlen unokám!

Mosolygott, ahogy rám nézett, és én is rámosolyogtam. Észrevettem, hogy ez az első mosolya két nap óta.

- Meg kell néznünk a domboldali házat - mondta nagyapa. - Azt hiszem, alaposan ki kell javítanunk. Hosszú ideje nem láttam.

Ricardo olyan meglepett volt, hogy csak bámult nagyapára tágra nyitott szemmel. A kezében gyűrögte a sapkáját.

- Megvárjuk az olvadást, hogy megkezdhessük a munkát - tette hozzá nagyapa. - Addig is itt lakhattok. Ez a ház nagy, és van hely mindenkinek. Megértem, hogy Nin nem akart elválni tőletek. Ezért ment el utánatok.

Ricardo ekkor szembenézett nagyapával, és azt mondta rekedt hangon:

- Ez igaz, uram?

- Igaz - mondta nagyapa pipára gyújtva, és nem nézett rá.

- Igaz, hogy ő utánunk jött?

- Így mondja Paulina - szólt nagyapa rám mutatva. - És ő jól ismeri!

Ekkor elmondtam neki:

- Mindig a szüleire gondolt. Mindig. És nagyon szomorú volt karácsonyeste. Annyira várta azt a napot!

Nem mondtam neki, hogy már ismeri a betűket, mert arra vártam, hogy Nin jobban legyen, és ő maga lepje meg őket.

- És tényleg... a saját földünkön fogunk dolgozni? - szólt ekkor Ricardo nekipirosodva.

- Igen - felelte nagyapa nagyon lassan. - Amikor Nin jobban lesz, aláírjuk az okmányokat. A tied lesz, amit megművelsz. Másoké meg, amit ők művelnek meg. Egy ilyen öreg párnak - tette hozzá, nekem kicsit szomorúnak tűnő hangon - elég a maradék. Ti fiatalok vagytok, és fel kell nevelnetek a gyerekeiteket. A gyerekeket, akik megkeresnek titeket a behavazott hegyeken keresztül. Ha Nin meggyógyult, keresünk majd neki egy megfelelő tanítót, aki oktassa. Vannak jó módszerek azok számára, akik nem látnak.

Nagyapa rám nézett, és úgy láttam, hogy a szeme mosolyog. Biztosan eszébe jutott az én módszerem.

Ahogy hallgattam, felébredt bennem valami halvány öröm, a bánaton belül, amit éreztem.

- Igazán, nagyapa? - kérdeztem, mert nem tudtam megállni. - Igazán? Ez mindennél jobb lenne! Nin rettenetesen szenved, mert azt hiszi, hogy semmi hasznát nem vehetik. Így majd tudni fogja, hogy egyszer, előbb-utóbb segíteni tud valamit a szüleinek...

- Nem kétlem - vélte nagyapa. - Nagyon értei-

mes. Nagyon. Azt hiszem, ha akarja, nagyon sokra viheti az életben.

Ricardo egyikünkéről a másikunkra nézett, mint-ha nem értené.

Végül csak ezt tudta mondani:

- Köszönöm. Őszintén mondom, uram: köszönöm.

Mikor kiment, olyan volt, mint aki álmodik.

Eltelt néhány nap, és. Nin lassan-lassan összeszedte magát. Egy reggel megismert. Benéztem az ajtón, ő meg felkiáltott:

- Paulina! Paulina! Láttad? Eljött a mama!

Odafutottam hozzá, és megfogtam a kezét.

A mamája ragyogó, sötét szemmel nézett ránk, úgy, ahogy csak a hegyi asszonyok tudnak.

- Paulina - mondta -, Paulina, mennyit emlegetett a fiam!

Ennél jobbat nem mondhatott nekem. És végre tudtam, hogy Nin megmenekült. Olyan nagy volt az örömöm, hogy szólni se tudtam. Aztán hirtelen forróságot éreztem az arcomban és a nyakamon, és csak ezt tudtam mondani:

- Nin, kapsz tőlem egy újszülött csikót. Esküszöm, Nin, hogy neked adom!

Kell-e mondanom, hogy észre se vettük, és egy különös reggelen, amikor másképp hajnalodott, más fényel, más illattal, végre megérkezett a tavasz! Három év telt el azóta. Ezt most a hegyi házból írom, a nyári szünetben. Kint ragyog a nap, és pillanatokon belül kimegyek a rétre, és Nin meg én leülünk a folyó partjára. Eltelt három év, de még emlékszem arra a tavaszra.

Az egész rét tele volt fűvel, finom és édes fűvel, amolyan sötétzölddel, ami egyes helyeken tengerkékeknek látszott. A domboldalon nagy margaréták nőttek, és a csipkebokrok tele voltak fehér virággal. A sarlós fecskék hangosan csivitelve szálltak, egészen az ereszig. Nin - egy nagyon magas Nin, kék férfiöltönyben - lovagolt a domboldali házból vezető úton. Már több mint két hete egy munkásbrigád dolgozott a házukon, hogy télen ne mehesse be a hideg. Antonio, a kisöccse Maria karjában kiáltozott, aki magasra emelte, mintha le akarná ejteni. Antonio haja göndör és fekete volt, a szeme kerek, mint a madaraké. Nin nevetett, ahogy meghallotta őket. Én is elmentem a dombra. Én is megismertem Ninék házát.

Azóta három év telt el. De minden nyarat ugyanolyan örömmel várok, hogy visszatérhessek a domboldali házba. Majdnem azt mondhatnám,

hogy ott töltöm a szünidőt. Nin anyja cukorból, szilvából és vadmézből készített lepényt ad nekünk. Leülünk a padra a ház ajtajánál, és beszélgetünk. A mezőről, a könyveinkről és arról, amikor majd - ahogy Marta mondta - egy szempillantás alatt felnövünk, ő férfi lesz, én asszony. Minden évben megmérjük magunkat a nyárfa oldalán. Látni kell, hogy mennyit nőttünk!

Most veszem észre, hogy azt írtam „beszélünk a könyveinkről”. Ezt azért írtam, mert most ősszel Nin, éppen úgy, mint én, a városba ment. Ott egy kollégiumban tanul, ahol vak gyerekeket tanítanak, és egyike a legjobb tanulóknak. Hiszen én tudtam, hogy milyen okos! Nin nagyon lelkes, vagyis nagyon akar tanulni, és fontos ember akar lenni. Nagyapa és én és mindenki, aki ismeri, biztosan tudjuk, hogy az is lesz. Most már nem szenved a gondolattól, hogy semmire se jó, mert most már sokat tud segíteni a szüleinek. Nagyon sajnálta, hogy el kellett hagynia a domboldali házat, de tudja, hogy a távolléte nagyon hasznos, és ez megvigasztalja.

Ragyog a nap, és az ablak mellett zümmög egy méhecske. Meleg van, és hallom ott, a nyárfák mögött a folyó moraját. Nyár van, még csak a nyár eleje, és még sok napom van a szünidőből.

A csikóm megnőtt, és ahogy megesküdtem, odaadtam Ninnek. De el kell ismerni, hogy egy kicsit még mindig az enyém. Amikor engem meglát, rám néz mézszínű szemével, és olyan, mintha nevetne.

Hallom Nin hangját a réten. És ott messze, a folyó partján, Marta nevetését, aki éppen olyan kövérkés és éppen úgy tele van történetekkel, mint mindig. Maria most is gyakran úgy hív, hogy „fecském”, azt hiszem, ha húszéves leszek, akkor is így fog hívni. Ma szép nap van. Lent minden ragyog a napfényben, és erősen illatozik a frissen kaszált fű. Szeretem a földet, és jól tudom, nagyon jól, hogy sose változom meg, akármennyi idő telik is el. Mert én a hegyekből való vagyok.

Most, hogy még nem múlt el a tavasz, és később, ősszel is, jobban lehet a földet érezni. Innen látom, hányféle zöld árnyalata van, és furcsa, rózsaszínű levelek; sárga, vörös vagy kék négyszögek, titokzatosak - elgondolkodtatnak. Nézem, nézem a földet, és ahogy egyre többet nézem, azt hiszem, jobban megértem, mint a környezetem. Amikor elmegyek innen, a szememben magammal viszem a földet, és azt gondolom, hogy nehéz, talán lehetetlen is innen távol élni. Szeretem, amikor esik az eső, és nyugodt, csillogó tócsákat formál, amelyek

olyanok, akár a tükördarabok, a madarak pedig isznak belőlük; amikor párolognak a napsütésben, és a távolban kis ködcsíkok látszanak. Láttam, hogyan dolgoznak Nin szülei és nagybátyja, unokatestvérei és minden férfi és asszony a faluból. Szeretem nézni az ekevasat, ahogy elmerül, és szeretem hallgatni a sarlós fecskék kiáltozását, ahogy ki akarják szedni a magot. A nap ott fent kerek és vörös, a parasztok pedig tudják, hogy hideg lesz vagy meleg, hogy fagy-e vagy havazik.

AZ IDEGEN NEVEK KIEJTÉSE

Alicante - *Alikánte*

Braille - *Brej*

Cristina - *Krisztina*

Juanín - *Huanin*

Lorenzo - *Lorenszo*

Miguel - *Migel*

Miguelín - *Migelin*

Ricardo - *Rikárdo*

Rosalía - *Roszália*

Susana - *Szuszána*

TARTALOM

1. Út a hegyekbe.....	5
2. A nagyszüleim házában	12
3. A többi gyerek.....	24
4. Megérkezik Nin.....	33
5. Nin története.....	43
6. Paulina találmánya.....	48
7. Nin megtanul olvasni.....	58
8. Ha itt lesz a tavasz.....	63
9. Betlehem a hóban	75
10. Susana visszatér.....	88
11. Nin unokatestvérei.....	96
12. A testvérke.....	106
13. Paulina ajándékai.....	113
14. A gyerekek ábrándja	122
13. A föld mindent elvisz.....	127
16. A karácsony.....	137
17. A csikó	148
18. A szökés	162
19. Nagyapa hangja	170
20. Az ígéret.....	176
21. A föld mindent odaad	181
22. Arccal a jövő felé.....	186